

Vakuutusopas

MYEL- ja MATA-vakuutukset

Maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (MATAL) mukaiset vakuutukset maatalousyrittäjälle, metsänomistajalle, kalastajalle ja poronhoitajalle

1.1.2022

1.1.2022

Sisällys

1	Maatalousyrittäjän Mela-turva	10
1.1	Työeläketurva.....	10
1.2	Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutus	10
1.3	Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautivakuutus (MATAL).....	10
2	Pakollisen vakuutuksen edellytykset	11
2.1	Maatalousyrittäjän tunnusmerkit	11
2.2	Asuu ja toimii Suomessa.....	11
2.3	Pakollisen MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta	11
2.3.1	18 vuoden alaikäraja	12
2.3.2	Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja.....	12
2.3.3	4 kuukauden vähimmäisaika	13
2.3.3.1	Maatalousyrittäjän vuosittain toistuva toiminta.....	13
2.3.3.2	Perheenjäsenen vuosittain toistuva työskentely	14
2.3.4	Vanhuuseläke	14
2.3.5	Luopumistuki.....	14
2.3.6	Pakollisen vakuuttamisen työtuloraja.....	14
2.3.6.1	Rajamäärän merkitys.....	15
2.3.6.2	Useita toimintoja	15
2.3.7	Vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu henkilö.....	16
2.3.8	Erillinen yritys.....	16
2.3.9	Muun työeläkelain mukaan vakuutettu ansiotyö	16
2.3.10	Vakuutetaan muun maan lainsäädännön mukaan.....	16
2.3.11	Vapaaehtoinen perheenjäsen	17
2.3.12	Alle 5 MYEL-hehtaaria	17
3	Vapaaehtoinen MYEL- ja MATA-vakuutus.....	18
3.1	Maatalousyrittäjä	18
3.1.1	Pieni viljelmä	18
3.1.2	Pieni työtulo ja vapaaehtoisen vakuutuksen työtuloraja.....	18
3.1.3	Vanhuuseläkkeellä oleva.....	19
3.2	Maatalousyrittäjän perheenjäsen.....	19
3.3	Vapaaehtoisen vakuutuksen myöntäminen.....	19
3.3.1	Myöntöpakko	19
3.3.2	Alkaminen	19
3.3.3	Pinta-alamuutos	20
3.3.4	Työajan MATA-vakuutus	20
3.3.5	Ryhmähenkivakuutus	20
3.4	Työtulo	20
3.5	Vakuutusmaksu	20
3.6	Vapaaehtoisen vakuutuksen päättyminen.....	20
3.6.1	Vakuutuksen edellytykset päättyvät.....	20
3.6.2	Irtisanominen asiakkaan aloitteesta	21
3.6.3	Irtisanominen Melan aloitteesta.....	21
4	Vakuutuksen alkaminen.....	22

1.1.2022

4.1	Maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien	22
4.2	Työtulo yli pakollisen vakuuttamisen rajan.....	22
4.3	18 vuotta	22
4.4	4 kk:n vaatimus	23
4.5	Kuluva ja kolme vuotta.....	23
4.6	Avopuolison vakuuttaminen	23
4.7	Vakuutus alkaa toisessa vakuutuksessa ja on jo toisessa vakuutettuna.....	23
4.8	Vapaaehtoinen vakuutus	23
5	Vakuutuksen päättyminen	24
5.1	Maatalousyrittäjätoiminnan päättyminen.....	24
5.2	Pinta-ala alle viisi MYEL-hehtaaria	24
5.2.1	Pakollinen MYEL-vakuutus jatkuu hakemuspäivään.....	24
5.2.2	Vakuutus päättyy takautuvasti.....	25
5.3	Työtulo alle pakollisen vakuuttamisen rajan.....	26
5.4	Työtulo alle vapaaehtoisen vakuuttamisen rajan	26
5.5	Työskentely päättyy	26
5.5.1	Perhevapaan alkaminen.....	26
5.5.2	Asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittaminen	26
5.6	Vanhuuseläke	27
5.7	Vakuutettu täyttää vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan.....	27
5.8	Kuolema	27
5.9	Vakuutettu ei kuulu enää Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan.....	27
5.10	Perheenjäsenen vakuutuksen päättyminen	27
5.11	Vakuutuksen päättymisajankohta.....	27
5.11.1	Päättyminen edellisen vakuutus päätöksen taakse	28
5.11.2	Eläkehakemus.....	28
5.12	Päättymisilmoitus.....	28
6	Työtulon tarkistaminen.....	29
6.1	Ilmoitusvelvollisuus	29
6.2	Työtulon tarkistamisen edellytyksenä olennainen muutos	29
6.2.1	Muutoksen kesto.....	29
6.2.2	Tosiasiallinen muutos olosuhteissa.....	30
6.2.3	Kolme vuotta edellisestä tarkistuksesta.....	30
6.2.4	Melan aloite	30
6.3	Muutos maatalousyrittäjätoiminnassa	30
6.3.1	Muutos viljelmän pinta-alassa	30
6.3.2	Muutos tuotantotavassa.....	30
6.3.3	Muutos liitännäistoiminnassa	31
6.3.4	Useita vähäisiä muutoksia.....	31
6.4	Muutos työtulon jaossa.....	31
6.5	Vakuutukseen tulee uusi maatalousyrittäjä.....	31
6.6	Vakuutuksesta jää pois maatalousyrittäjä	32
6.7	Työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki alkaa	33
6.8	Vanhuuseläke alkaa.....	33
6.9	Perhevapaan alkaminen.....	33
6.10	Asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittaminen	33

1.1.2022

6.11	Työskentely viljelmän ulkopuolella	34
6.12	Työtulon tarkistamisen ajankohta	34
6.12.1	Ei takautuvasti	34
6.12.2	Uusi vakuutusjakso	34
6.12.3	Aseman muutos.....	35
6.12.4	Vakuutuslajin muutos.....	35
6.13	Tarkistamismenettely.....	35
6.13.1	Hakemus.....	35
6.13.2	Melan aloitteesta.....	35
6.13.3	Vakuutus päätös.....	35
7	Maatilatalouden harjoittaja ja viljelmä	37
7.1	Maatilatalous.....	37
7.2	Omaan lukuun	38
7.2.1	Omistus ja vuokraus	38
7.2.2	Viljelmä alaikäisten lasten nimissä.....	38
7.3	Yhteiseen lukuun.....	38
7.3.1	Aviopuoliso.....	39
7.3.2	Avopuoliso.....	39
7.3.3	Rekisteröity parisuhde	39
7.3.4	Kuolinpesä.....	40
7.4	Itse työhön osallistuen	40
7.5	Viljelmä.....	41
7.6	Viljelty maatalousmaa.....	42
7.6.1	Metsälaitumet ja luonnonniityt	42
7.6.2	Peltojen metsittäminen.....	42
7.6.3	Rakennusmaa	42
7.6.4	Talouskeskus	43
7.7	Kasvullinen metsämaa.....	43
7.7.1	Aluerajat.....	43
7.7.2	Metsäpalstat eri muuntokerroinalueilla	43
7.7.3	Muuntokerroinalueen muuttuminen.....	43
7.7.4	Yhteismetsät.....	43
7.8	Tarkoitettu maatilatalouden harjoittamiseen.....	44
7.8.1	Yksityistalous	44
7.8.2	Muu yritystoiminta.....	44
7.8.3	Välitön käyttö ratkaisee	44
7.9	Hallitaan yhtenä kokonaisuutena	44
7.9.1	Kiinteistörekisteri	45
7.9.2	Sovintojako.....	45
7.9.3	Vuokraviljelmät	45
7.9.4	Muu kuin vuokrahallinta	46
7.10	5 MYEL-hehtaaria	46
7.10.1	Ei pyöritystä	46
7.10.2	Useita omistajia	46
7.10.3	Raja on ehdoton	47
7.10.4	Pinta-alan pieneneminen	47
7.11	Viljelmän määrittelyn merkitys	47

1.1.2022

7.11.1	Vakuuttamisvelvollisuus.....	47
7.11.2	Työtulo voi suurentua.....	47
7.11.3	Vastuu toisen maksuista.....	48
7.11.4	Vaikutus MATA-turvaan	48
8	Useita MYEL-toimintoja ja MYEL:n yhteydessä harjoitettu muu toiminta.....	49
8.1	Pakollisen vakuuttamisen työtuloraja.....	49
8.2	Vapaaehtoisen vakuuttamisen työtuloraja.....	49
8.3	MYEL- vai YEL-toimintaa.....	49
8.3.1	MVL vai EVL.....	50
8.3.2	Tilanteen muuttuminen	50
8.4	MYEL- vai TyEL-työtä	51
8.5	ETK:n ratkaisu.....	52
9	Maatilatalouden harjoittajan ja metsänomistajan työtulo	53
9.1	Viljelmän työtulo	53
9.1.1	Useita viljelmiä	53
9.1.2	Osaomistaja.....	53
9.1.3	Metsätalousyrittäjä	53
9.2	Viljellyn maatalousmaan työtulo	54
9.2.1	Perustyötulo	54
9.2.2	Työtulon normaalialue	54
9.2.2.1	Yksi yrittäjä MYEL-vakuutuksessa.....	54
9.2.2.2	Kaksi yrittäjää MYEL-vakuutuksessa.....	54
9.3	Työtulon määräytyminen normaalialueella.....	55
9.4	Ei työtuloesitystä.....	55
9.5	Ilmeinen ristiriita	55
9.6	Työtulon määräytyminen normaalialueen ulkopuolella	56
9.6.1	Yksilöllinen harkinta	56
9.6.2	Yksilöllisten työtuloperusteiden luonne	57
9.6.3	Maatilatalouden harjoittajan oma käsitys	57
9.6.4	Selvitys korottamis- tai alentamisperusteesta.....	57
9.7	Työtulon normaalialueen ylittäminen.....	57
9.7.1	Viljely- tai muu tuotantotapa tai suuri työmäärä	57
9.7.2	Maatilatalouden harjoittajien poikkeuksellinen määrä.....	58
9.7.3	Viljelmän tuottavuus	58
9.8	Työtulon normaalialueen alittaminen.....	58
9.8.1	Viljely- tai muu tuotantotapa eli laajaperäinen viljely	59
9.8.2	Työskentely viljelmän ulkopuolella.....	59
9.8.3	Tulotason alhaisuus.....	60
9.8.4	Vakuutukseen kuulumattomat	60
9.9	Työtulo liitännäistoiminnasta.....	60
9.9.1	Työtulon määrittely.....	61
9.9.2	Liitännäisen vaikutus maatalouden työtuloon.....	61
9.10	Kasvullisen metsämaan työtulo	61
9.10.1	Perustyötulo	61
9.10.2	Perustyötulo	62
9.10.3	Kasvullisen metsämaan työtulon korottaminen	62

1.1.2022

9.10.4	Kasvullisen metsämaan työtulon alentaminen	63
9.10.4.1	Vähäinen työskentely	63
9.10.4.2	Metsänhoitotyöt ulkoistettu myös johtotyön osalta	64
9.10.4.3	Huono tuotto	64
9.11	Viljelmän työtulon jako	64
9.11.1	Useita vakuutettavia yrittäjiä	64
9.11.2	Omistusosuus	65
9.11.3	Vakuutettavien ilmoitus	65
9.12	Eläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo	65
9.12.1	Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo	65
9.12.2	Vanhuseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo	66
10	Maatalousyrittäjän perheenjäsen	67
10.1	Maatilatalouden harjoittaja ja perheenjäsen	67
10.2	Yhteistaloudessa asuminen.....	68
10.2.1	Maatilatalouden harjoittajan, kalastajan ja poronhoitajan perheenjäsen	68
10.2.2	Henkilöpiiri.....	68
10.2.3	Vakinainen yhteistalous.....	69
10.2.4	Työskentely.....	69
10.3	Samalla viljelmällä asuminen	69
10.3.1	Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen	69
10.3.2	Henkilöpiiri.....	70
10.3.3	Asuminen	70
10.3.4	Työskentely.....	70
10.4	Päätyö viljelmällä	71
10.4.1	Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen	71
10.4.2	Henkilöpiiri.....	71
10.4.3	Asuminen	71
10.4.4	Työskentely säännöllistä ja pääasiallista	71
10.5	Pakollisen vakuutuksen muuttuminen vapaaehtoiseksi	72
10.6	Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen työtulo	73
10.6.1	Palkkaa saava perheenjäsen.....	73
10.6.1.1	Mikä on palkkaa?.....	73
10.6.1.2	Palkan selvittäminen	73
10.6.1.3	Palkan kohdistumisaika	73
10.6.1.4	Työtulo takautuvalta ajalta.....	74
10.6.1.5	Korotus palkkakertoimella.....	74
10.6.2	Palkatta työskentelevän perheenjäsenen työtulo.....	74
10.6.2.1	Työtulo.....	74
10.6.2.2	Työpanos	74
10.6.2.3	Työtulon selvittäminen.....	74
10.6.2.4	Työajan MATA-vakuutus.....	75
11	Yhtiö-, yhteisö- tai yhtymämuodossa harjoitettu MYEL-toiminta	76
11.1	Osakeyhtiö.....	76
11.1.1	Osakas.....	77
11.1.2	Vaadittava selvitys	78
11.1.3	Ei perheenjäsenenä eikä puolisona vakuutukseen	78

1.1.2022

11.2	Avoin yhtiö	79
11.2.1	Yhtiömies	79
11.2.2	Avio- ja avopuoliso	79
11.2.3	Perheenjäsen	79
11.3	Kommandiittiyhtiö	79
11.4	Osuuskunta	80
11.5	Yhtymä	80
12	Poronhoitaja	81
12.1	Poronomistaja	81
12.1.1	Lukuporo	81
12.1.2	Poroluettelo	81
12.2	Työskentelyvaatimus	81
12.3	Poronhoitotyö	81
12.3.1	Työ paliskunnassa	81
12.3.2	Työ paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella	82
12.4	Työ omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun	82
12.4.1	Vakuutuksen alkaminen	83
12.4.2	Poroja omistamaton perheenjäsen	84
12.5	Poronhoitajan työtulo	84
12.5.1	Työtulon selvittäminen	85
12.5.2	Poronhoitotyö	86
12.5.3	Poroisännän ja rahastonhoitajan palkkio	86
12.6	Puolison ja perheenjäsenen työtulo	86
12.7	Eläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo	86
12.7.1	Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo	87
12.7.2	Vanhuseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo	87
13	Kalastaja	88
13.1	Kalastajan määritelmä	88
13.2	Ammattimainen kalastus	88
13.2.1	Kalastus	88
13.2.1.1	Ammattimaisuus	88
13.2.1.2	Kotitarvekalastus	88
13.2.1.3	Maatalousverotettu liitännäinen	89
13.2.1.4	Työhön osallistuminen	89
13.2.2	Muu kalastuksen liitännäinen	89
13.2.2.1	Rajanveto MYEL–YEL	89
13.2.2.2	Eläketurvakeskuksen soveltamisalaratkaisu kalastuksen liitännäisistä	89
13.2.3	Rajanveto kalastajan ja työsuhteen välillä	90
13.3	Aviopuoliso	90
13.4	Avopuoliso	90
13.5	Perheenjäsen	91
13.6	Eri toimintamuotoja	91
13.6.1	Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja kalastusyhtymä	91
13.6.2	Osakeyhtiö	91
13.6.3	Osuudella kalastava	91
13.6.4	Nuottakunta	92

1.1.2022

13.7	Kalastajan työtulo.....	92
13.8	Kalastustoiminnan työtulo	92
13.8.1	Työtulon määrittely	92
13.8.2	Työtulon jako	94
13.8.3	Työtulon selvittäminen.....	94
13.8.3.1	Vakuutushakemus	94
13.8.3.2	Verotus	94
13.8.4	Kalastajan perheenjäsenen työtulo.....	95
13.8.5	Eläkkeellä olevan kalastajan työtulo	95
13.8.5.1	Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kalastajan työtulo	95
13.8.5.2	Vanhuuseläkkeellä olevan kalastajan työtulo	95
14	Eläkkeen rinnalla vakuuttaminen.....	96
14.1	Työkyvyttömyyseläke	96
14.1.1	Eläkkeen rinnalla karttuneen eläkkeen maksaminen.....	96
14.1.2	Menettely eläkettä myönnettäessä	96
14.1.2.1	Tekninen katkaisu.....	97
14.1.2.2	Vakuutuksen päättymisen eläketapahtumaan	97
14.1.3	Työtulo.....	97
14.2	Työuraeläke	97
14.3	Vanhuuseläke	97
14.3.1	Menettely	98
14.3.2	Eläkkeen karttuminen.....	98
14.4	Luopumistuki	98
15	Vakuuttaminen kansainvälisissä tilanteissa	99
15.1	Henkilö tulee ulkomailta Suomeen tekemään maatalousyrittäjätyötä	99
15.2	Maatalousyrittäjätoimintaa ja muuta työtä Suomessa ja ulkomailla	100
15.2.1	Maatalousyrittäjänä Suomessa ja liitännäistyötä toisessa EU-maassa	100
15.2.2	Maatalousyrittäjänä Suomessa ja toisessa EU-maassa	101
15.2.3	Maatalousyrittäjä lähtee ulkomaille töihin ja viljelmä Suomessa	101
16	Vakuutusasian hoitaminen	103
16.1	Vakuutushakemus.....	103
16.1.1	Kenen on tehtävä vakuutushakemus?	103
16.1.2	Alaikäinen	103
16.1.3	Edunvalvojamääräys.....	103
16.2	Kenestä vakuutushakemus tehdään?	104
16.3	Miten vakuutushakemus tehdään?.....	105
16.4	Milloin vakuutushakemus tehdään?	105
16.4.1	Kuuden kuukauden järjestelyaika	105
16.4.2	Toimintaa harjoitetaan tai työskentely kestää vähintään 4 kuukautta.....	106
16.5	Hakemuspäivä	106
16.6	Vakuutusasian käsittely.....	106
16.7	Vakuutus päätös ja sen sisältö	106
16.8	Päätökseen liitettävä valitusosoitus.....	108
16.9	Päätöksen muut liitteet.....	108
16.10	Eläketurvakeskuksen soveltamispäätös.....	108
17	Vakuutusvalvonta ja vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti	110

1.1.2022

17.1	Vakuutusvalvonta.....	110
17.1.1	Valvonnassa käytettävät tietolähteet	110
17.1.1.1	Verotustiedot.....	110
17.1.1.2	Maataloustukitiedot	110
17.1.1.3	Kaupallisen kalastuksen rekisteri	110
17.1.1.4	Poroluettelo.....	111
17.1.1.5	Tulorekisteri.....	111
17.1.2	Kuuleminen.....	111
17.2	Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti	111
17.2.1	MYEL- ja MATA-vakuuttamisen laiminlyöntimaksu	111
17.2.1.1	Milloin hakemusta laiminlyöntimaksun määräämiseksi ei lain mukaan tarvitse tehdä	112
17.2.1.2	Milloin hakemus laiminlyöntimaksun määräämiseksi on mukaan tehtävä	113
17.2.1.3	Päätös laiminlyöntimaksun määräämisestä	113
17.2.2	MYEL- ja MATA-vakuuttamisen laiminlyönti ennen 1.7.2019.....	113
17.3	Vakuuttamisen vanhentuminen ja eläkeoikeuden menetys	114
18	Muutoksenhaku Melan antamasta vakuutus päätöksestä	115
18.1	Valitus.....	115
18.1.1	Valitusosoitus	115
18.1.2	Valitusaika.....	115
18.1.3	Valituksen toimittaminen	115
18.1.4	Valituksen myöhästyminen	115
18.1.5	Valituskirjelmän sisältö.....	115
18.2	Valitusasian käsittely Melassa.....	116
18.2.1	Valituksen siirto valitusviranomaisen käsiteltäväksi	116
18.3	Valitusviranomaisen päätös	116
18.4	Päätöksen täytäntöönpano valitusaikana.....	117
18.5	Muut muutoksenhakukeinot	117
18.5.1	Päätösvirheen korjaaminen.....	117
18.5.2	Lainvoimaisen päätöksen poistaminen	117
18.6	Oikeudenkäyntimaksu.....	118

1.1.2022

Versiohistoria

3.12.2021 ratkaisutoiminnan valvojat hyväksyneet oppaan
1.1.2022 luvut muutettu 2022 tasoon.

1.1.2022

1 Maatalousyrittäjän Mela-turva

Viljelijöiden, kalastajien ja poronhoitajien sekä metsätalousyrittäjien, jäljempänä maatalousyrittäjien, työeläketurva määräytyy maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaan ja sen perustana on MYEL-vakuutus. MYELin rinnalla maatalousyrittäjälle tuo turvaa maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutus, maatalousyrittäjän työtapa-turma- ja ammattitautivakuutus, maatalousyrittäjän vapaa-ajan tapaturmavakuutus ja Mela-sairauspäiväraha. Yhteisnimellä tätä turvaa kutsutaan Mela-turvaksi, koska sen toimeenpanosta huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela.

Lisäksi Mela hoitaa eräitä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyviä tehtäviä sekä parantaa työturvallisuustyöllään maatalousyrittäjien työturvallisuutta ja hoitaa lomituksen liittyviä tehtäviä.

1.1 Työeläketurva

MYELissä säädetään maatalousyrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen ja osittai- seen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen, työuraeläkkeeseen sekä maatalousyrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläk- keeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

1.2 Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutus

Ne maatalousyrittäjät, joilla on pakollinen MYEL-vakuutus, kuuluvat samalla myös ryhmähenkivakuutusturvan piiriin. Turva määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien ehtojen perusteella.

1.3 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautivakuutus (MATAL)

Maatalousyrittäjällä on pakollisen MYEL-vakuutuksen rinnalla maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (MATAL) mukainen vakuutus. Saman lain perus- teella voi olla oikeus ottaa vapaaehtoinen työajan MATA-vakuutus. Lisäksi työajan vakuutuksen rinnalla on oikeus ottaa vapaaehtoinen vapaa-ajan MATA-vakuutus.

1.1.2022

2 Pakollisen vakuutuksen edellytykset

Vakuuttamisen edellytyksenä on, että henkilö on MYELissä tarkoitettu maatalousyrittäjä ja että maatalousyrittäjätoiminta kuuluu MYELin soveltamisalaan.

Lisäksi pääsääntöisesti maatalousyrittäjä MYEL-vakuutetaan vain silloin, kun hän asuu ja toimii Suomessa.

2.1 Maatalousyrittäjän tunnusmerkit

MYELin mukaan maatalousyrittäjällä tarkoitetaan (MYEL 3 §)

1. maatilatalouden harjoittajaa eli viljelijää ja metsätalousyrittäjää, joka
 - a) omaan tai yhteiseen lukuun
 - b) itse työhön osallistuen
 - c) harjoittaa maatilataloutta
 - d) vähintään 5 maatalousmaahahtaaria eli MYEL-hehtaaria käsittävällä viljelmällä (katso tarkemmin 7.10),
2. kalastajaa, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta,
3. poronomistajaa, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä,
4. maatalousyrittäjän perheenjäsentä, joka osallistuu töihin viljelmällä tai osallistuu kalastukseen tai poronhoitoon,
5. maatalousyrittäjän (ei perheenjäsenen) avopuolisoa, joka osallistuu töihin viljelmällä tai osallistuu kalastukseen tai poronhoitoon, ja
6. tietyin edellytyksin henkilöä, joka harjoittaa maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitotyötä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä tai yhtymässä.

2.2 Asuu ja toimii Suomessa

MYELin pääsäännön mukaan maatalousyrittäjä MYEL-vakuutetaan vain silloin, kun hän asuu ja toimii maatalousyrittäjänä Suomessa (MYEL 1 §:n 2 mom.).

On kuitenkin tilanteita, joissa ulkomailla asuva ja/tai toimiva voidaan vakuuttaa Suomessa. Katso näistä tilanteista tarkemmin luvusta 15.

2.3 Pakollisen MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Vaikka henkilö täyttää maatalousyrittäjän tunnusmerkit, häntä ei voida vakuuttaa, jos hänen harjoittamansa maatalousyrittäjätoiminta jää MYELin soveltamisalan ulkopuolelle.

1.1.2022

Pakollinen MYEL-vakuutus ei koske (MYEL 7 §):

- 1 maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua
- 2 maatalousyrittäjän toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona maatalousyrittäjä täyttää vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan
- 3 maatalousyrittäjän toimintaa, joka on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun jälkeen yhdenjaksoisesti alle 4 kuukautta,
- 4 maatalousyrittäjän toimintaa, joka on alkanut tai jatkunut sen jälkeen, kun hän on siirtynyt työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle (vapaaehtoinen vakuutus mahdollinen),
- 5 maatalousyrittäjää, jonka työtulo MYELin mukaisesta maatalousyrittäjätoiminnasta on pienempi kuin 4 130,86 euroa vuodessa (vuoden 2022 tasossa) (vapaaehtoinen vakuutus mahdollinen),
- 6 maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettua toimintaa, jota on pidettävä eri yrityksenä,
- 7 ansiotyötä, jonka perusteella maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun työeläkelain mukaan, eikä
- 8 maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Jäljempänä jokaista kohtaa käydään tarkemmin läpi.

Edellä mainittujen lisäksi pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle jäävät perheenjäsenet, joille ei makseta palkkaa ja maatalousyrittäjätoiminta, jota harjoitetaan alle 5 MYEL-hehtaarin viljelmällä. Nämä voivat saada vapaaehtoisen vakuutuksen.

2.3.1 18 vuoden alaikäraja

Alle 18-vuotiasta maatalousyrittäjää ei voi vakuuttaa. Vakuutus voi alkaa aikaisintaan 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta (MYEL 7 §:n 1 kohta).

Vertailu TyEL-YEL

TyEL:n ikäraja on vuoden 2017 alusta 17 vuotta. YELin mukainen vakuuttamisvelvollisuuden alaikäraja on sama kuin MYELin.

Vertailu MYEL-MATA

Vapaaehtoinen MATA-vakuutus voidaan myöntää myös alle 18-vuotiaalle.

2.3.2 Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja

MYEL ei koske toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona maatalousyrittäjä täyttää vakuuttamisen yläikärajan eli 68 vuotta 1957 ja sitä ennen syntyneillä, 69 vuotta 1958–1961 syntyneillä ja 70 vuotta 1962 ja sen jälkeen syntyneillä (MYEL 7 §:n 1 kohta). Vakuutus päätetään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana maatalousyrittäjä on täyttänyt vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan.

1.1.2022

Vertailu TyEL–YEL TyELin ja YELin mukainen vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja on sama kuin MYELin.

Vertailu MYEL–MATA Vapaaehtoinen MATA-vakuutus voidaan myöntää myös yli 68-vuotiaalle.

2.3.3 4 kuukauden vähimmäisaika

MYEL ei koske toimintaa, joka ei ole jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun jälkeen yhdenjaksoisesti vähintään 4 kuukautta (MYEL 7 §:n 2 kohta).

Vähimmäisajalla on merkitystä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- 18 vuoden iän lähituntumassa tai juuri ennen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttymistä
- henkilö on jäämässä vanhuuseläkkeelle
- tila on hallinnassa alle 4 kuukautta
- perheenjäsenelle maksetaan palkkaa alle 4 kuukauden ajalta eikä työskentelykään jatku pidempään
- avopuoliso vakuutetaan ja työskentely päättyykin ennen kuin vakuutus on ollut voimassa 4 kuukautta

Jos alle 4 kuukauden kesto on tiedossa jo ennen vakuutuksen myöntöä, vakuutusta ei myönnetä. Jos tämä tulee tietoon vasta myönnön jälkeen, ts. tilanne muuttuu, vakuutusasia tulee käsitellä uudelleen ja tarvittaessa hakea lainvoimaiseen päätöksen poistamista.

Vertailu MYEL–MATA Toisin kuin yleensä, MATA-turva ei näiltä osin seuraa automaattisesti MYEL-vakuutusta. MATA-turva on olemassa, jos työvahinko on sattunut aikana, jona toiminta ei ole vielä jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta (MATAL 12 §:n 1 mom. 3 kohta). Tästä on kerrottu tarkemmin MATAL-oppaassa.

Vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen kestosta ei ole säädetty erikseen eli ne ovat voimassa myös lyhyenkin ajan.

2.3.3.1 Maatalousyrittäjän vuosittain toistuva toiminta

Jos toiminta, joka sinänsä kestää kerrallaan alle 4 kuukautta, jatkuu useina peräkkäisinä vuosina, se katsotaan yhdenjaksoiseksi eikä vähimmäisaikaa sovelleta. Vastaava ratkaisulinja on myös vuosittain toistuvassa tai kausiluonteisessa YEL-yrittäjätoiminnassa.

Työeläkelakipalvelussa on YEL-vakuutukseen liittyen yrittäjän eläkelain ratkaisukäytäntöä, joka soveltuu myös MYEL-vakuutukseen vuosittain toistuvan toiminnan osalta.

Esimerkki Viljelijä oli vuokrannut samat pellot kasvukaudeksi useampana vuonna. Vakuutus vahvistettiin jatkuvana.

1.1.2022

2.3.3.2 Perheenjäsenen vuosittain toistuva työskentely

Perheenjäsenen vakuutus vahvistetaan vasta siitä lukien, kun työskentelyjakso ensimmäisen kerran on vähintään 4 kuukauden mittainen. Vakuutus jatkuu tämän jälkeen yhdenjaksoisena, vaikka myöhemmät työskentelyjaksot jäisivät alle 4 kuukauden mittaisiksi. Vakuutuksen jatkuminen edellyttää luonnollisesti työskentelyn toistumista vuosittain.

Esimerkki

Perheenjäsen oli työskennellyt viljelmällä kolmena peräkkäisenä vuotena kunakin alle neljä kuukautta. Vakuutusoikeus kumosi Melan vahvistaman vakuutuksen, koska toiminnan ei voitu katsoa yhdenjaksoisesti jatkuneen vähintään neljää kuukautta.

Vertailu TyEL-YEL

TyELissä ei ole vähimmäisaikaedellytystä. YELin vähimmäisaika on MYELin tavoin 4 kuukautta.

2.3.4 Vanhuuseläke

Pakollinen MYEL ei koske työeläkelakien (MYEL, YEL, TyEL jne) mukaisella vanhuuseläkkeellä olevaa (MYEL 7 §:n 3 kohta). Tämä koskee myös ulkomailta myönnettyä vanhuuseläkettä.

Ennen 1.1.2007 ainoastaan MYELin mukainen vanhuuseläke esti vakuuttamisvelvollisuuden. Jos maatalousyrittäjä oli muulla kuin MYELin mukaisella vanhuuseläkkeellä 31.12.2006 ja hänellä oli pakollinen MYEL-vakuutus vanhuuseläkkeen aikaisen maatalousyrittäjätoimintansa vuoksi, hän ei ole enää 1.1.2007 alkaen vakuuttamisvelvollinen. Tällainen vakuutus kuitenkin jatkuu pakollisena, kunnes henkilö haluaa päättää vakuutuksensa. Vakuutus päätetään hakemuspäivään (MYEL VpL 7 §). Tällaisia vakuutuksia on edelleen yksittäisiä voimassa.

2.3.5 Luopumistuki

Luopumistukea saavaa henkilöä ei MYEL-vakuuteta. Henkilö, jonka luopumistuen maksu ei ole vielä alkanut, voidaan kuitenkin vakuuttaa perheenjäsenenä, katso kohta 10.

Luopumistuella oleva voidaan vakuuttaa MATA-vakuutuksella, mikäli edellytykset perheenjäsenenä täyttyvät. Myös metsän osalta luopumistuella oleva voi edelleen tehdä omassa metsässään työtä saamansa luopumistukupäätöksen rajoitusten puitteissa.

2.3.6 Pakollisen vakuuttamisen työtuloraja

Pakollinen MYEL ei koske maatalousyrittäjää, jonka työpanos ei vastaa vähintään 4 130,86 euron työtuloa (vuoden 2022 tasossa) (MYEL 7 §:n 4 kohta).

Tällainen henkilö voidaan tietysti edellytyksin kuitenkin vakuuttaa vapaaehtoisesti katso luku 3.

1.1.2022

2.3.6.1 Rajamäärän merkitys

Pakollista vakuutusta ei vahvisteta, jos työtulo jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan. Kun maatalousyrittäjä kerran on vakuutettu, edellytetään tämän jälkeen, että työpanos jatkossakin vastaa vähintään rajamäärää. Merkitystä ei ole sillä, jos työpanos tilapäisesti laskee alle pakollisen vakuuttamisen työtulorajan. Muutoksen tulee olla luonteeltaan pitempiaikainen (ainakin 4 kuukautta kestävä).

Jos työtulo pysyvästi laskee rajan alle, pakollinen vakuutus on päätettävä. Päätäminen voi tapahtua Melan tai maatalousyrittäjän aloitteesta. Vakuutuksen päättämisestä tarkemmin katso luku 5.

2.3.6.2 Useita toimintoja

Pakollisen vakuuttamisen työtuloraja on henkilökohtainen. Mukaan otetaan työtulo, jota vakuutettava on saanut

- maatilatalouden harjoittajana (viljelijänä tai metsätalousyrittäjänä) tai palkkaa saavana perheenjäsenenä vähintään 5 MYEL-hehtaarin viljelmällä,
- kalastajana tai kalastajan perheenjäsenenä, ja
- poronomistajana tai poronomistajan perheenjäsenenä.

Jos työtulon yhteismäärä on vähintään 4 130,86 euroa (vuoden 2022 tasossa), on vakuutus otettava. Muutoin voidaan tehdä vain vapaaehtoinen vakuutus.

Esimerkki 2.1

Vakuutettavalla on yli 5 MYEL-hehtaarin viljelmä, josta hänelle on arvioitu työtuloa 2 000 euroa. Lisäksi hänellä on kalastustyötuloa 2 500 euroa. Hänet on vakuutettava pakollisesti sekä viljelmältä että kalastuksesta.

Esimerkki 2.2

Vakuutettavalla on alle 5 MYEL-hehtaarin viljelmä ja kalastustyötuloa 2 500 euroa. Hän ei ole vakuutusvelvollinen, koska työtuloa alle 5 MYEL-hehtaarin viljelmältä ei oteta huomioon pakollisen vakuutuksen työtulossa.

Jos kalastustyötuloa on 4 500 euroa, on kalastuksesta otettava pakollinen vakuutus.

Esimerkki 2.3

Vakuutettavan työtulo kalastuksesta on 3 000 euroa ja poronhoidosta 3 000 euroa. Hänet vakuutetaan pakollisesti kalastajana ja poronhoitajana.

Esimerkki 2.4

Vakuutettavalla on metsää Etelä-Suomessa 50 hehtaaria eli 5 MYEL-hehtaaria, josta hänellä on työtuloa 3 000 euroa. Lisäksi henkilö on yli 5 MYEL-hehtaaria omaavan maatalousyhtymän osakas. Maatalousyhtymässä hänen työtulonsa on 3000 euroa. Hänet on vakuutettava sekä metsästä että maatalousyhtymästä.

Jos maatalousyhtymässä olisi alle 5 MYEL-hehtaaria, hän ei olisi vakuutusvelvollinen.

Esimerkki 2.5

Vakuutettavalla on metsää Etelä-Suomessa 50 hehtaaria eli 5 MYEL-hehtaaria, josta hänellä on työtuloa 3 000 euroa. Lisäksi hän työskentelee poikansa yli 5 MYEL-hehtaarin viljelmällä perheenjäsenenä, josta hänelle maksetaan rahapalkkaa 3 000 euroa/vuosi. Hänet on vakuutettava sekä metsästä että perheenjäsenenä viljelmältä.

1.1.2022

2.3.7 Vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu henkilö

Vapautuksen vakuuttamisvelvollisuudesta on voinut saada aikaisemman lainsäädännön mukaan ennen vuotta 2002. Henkilöllä, joka tuolloin on saanut päätöksen vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttamisesta, saattaa olla vielä suojasäännöksen perusteella vapautus voimassa. Vapautetulle arvioidaan työtulo kuten normaalisti vakuutuksessa olevalle yrittäjälle. Hänelle ei kuitenkaan kartu eläketurvaa eikä hänen tarvitse maksaa MYEL-maksuja.

Vapautus jatkuu niin kauan, kun vapautuksen ja vakuutuksen edellytykset täyttyvät. Vapautuksen edellytyksenä on muun ansiotyön jatkuminen maatalousyrittäjätöön rinnalla. Palkan tai YEL-työtulon tulee olla suurempi kuin MYEL-työtulo. Kun pakolliselle vakuutukselle ei ole enää edellytyksiä, vakuutus ja samalla vapautus päättyy. Mela antaa tästä erikseen päätöksen. Vapautuksia on jäljellä vuoden 2021 lopussa alle 500 kappaletta.

2.3.8 Erillinen yritys

MYELiä ei sovelleta maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä (MYEL 7 §:n 5 kohta). Erilliseen yritykseen on otettava YEL-vakuutus, jos YELin vakuuttamisedellytykset täyttyvät.

Maatilatalouden ja erillisen yrityksen välinen raja vedetään käytännössä verotuksen mukaan. Jos verottaja on verottanut maatilataloudesta erillistä toimintaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain eli elinkeinoverolain (EVL 360/1968) mukaan, sovelletaan YELiä. Jos taas on käytetty maatilatalouden tuloverolakia (MVL 543/1967), sovelletaan MYELiä.

Erillisestä yrityksestä tarkemmin katso kohta 8.3.

2.3.9 Muun työeläkelain mukaan vakuutettu ansiotyö

MYELiä ei sovelleta ansiotyöhön, jonka perusteella maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun työeläkelain mukaan (MYEL 7 §:n 6 kohta).

Maatalousyrittäjän harjoittaman toiminnan osalta joudutaan joskus harkitsemaan, vakuutetaanko toiminta MYELin mukaan vai esim. TyELin mukaan. Vaikka henkilöä ei vakuutettaisi MYELissä vaan ainoastaan MATAssa, ei henkilöä tällöin voi vakuuttaa TyELin mukaan (ETKn rajanveto Työeläkelakipalvelussa).

Katso tästä tarkemmin kohta 8.4.

2.3.10 Vakuutetaan muun maan lainsäädännön mukaan

MYEL ei koske maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella (MYEL 7 §:n 7 kohta).

1.1.2022

Katso tästä tarkemmin luku 15.

2.3.11 Vapaaehtoinen perheenjäsen

Perheenjäsenen MYEL-vakuutus on vapaaehtoinen, kun palkkaa maksetaan alle pakollisen vakuuttamisen työtulorajan tai maatalousyrittäjän perheenjäsenelle ei makseta palkkaa lainkaan taikka viljelmä on alle 5 MYEL-hehtaaria. Perheenjäsenen vapaaehtoisen työajan MATA-vakuutuksen edellytykset ovat samat kuin vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen lukuun ottamatta ikärajoja ja luopumistukeen liittyvää rajoitusta.

2.3.12 Alle 5 MYEL-hehtaaria

Vakuutus on vapaaehtoinen aina, kun viljelmän pinta-ala on alle 5 MYEL-hehtaaria, vaikka työtulo olisi yli pakollisen vakuuttamisen rajan.

1.1.2022

3 Vapaaehtoinen MYEL- ja MATA-vakuutus

MYELissä on määritelty, ketkä ovat vakuuttamisvelvollisia (katso luku 2). Lisäksi MYELin mukaan maatalousyrittäjä, joka ei täytä pakollisen vakuutuksen edellytyksiä, voi tietyissä tilanteissa ottaa vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen (MYEL 136 §).

Maatalousyrittäjä voi ottaa vapaaehtoisen työajan MATA-vakuutuksen, kun hänellä olisi oikeus vapaaehtoiseen MYEL-vakuutukseen. Tämän lisäksi työajan MATA-vakuutuksen voi ottaa myös silloin, kun oikeutta ei MYEL-vakuutukseen ole, vaikka toiminta sinänsä olisi MYEL-vakuutettavaa. MATA-vakuutuksen saa alle 18-vuotias ja yli vakuuttamisen yläikärajan oleva.

Vapaaehtoiset vakuutukset perustuvat MYEL- ja MATA-lakien lisäksi myös vakuutus-ehtoihin.

3.1 Maatalousyrittäjä

Vapaaehtoinen MYEL-vakuutus voidaan myöntää maatalousyrittäjälle:

- jonka viljelmä on 5 MYEL-hehtaaria pienempi,
- jonka työtulo on pienempi kuin 4 130,86 euroa/vuosi (vuoden 2022 tasossa) tai
- joka on työeläkelakien mukaisella vanhuuseläkkeellä.

Edellytyksenä on lisäksi, että hakija täyttää muut MYELin soveltamisedellytykset ja että työtulo vuodessa on vähintään puolet pakollisen MYEL-vakuutuksen alarajasta.

MATA

Vapaaehtoinen MATA-vakuutus voidaan edellisten ehtojen lisäksi myöntää myös, kun vakuutettava on alle 18-vuotias tai yli vakuuttamisen yläikärajan.

3.1.1 Pieni viljelmä

Vapaaehtoisen vakuutuksen myöntämiselle ei ole viljelmän vähimmäiskokovaatimusta. Edellytys on, että tilalla harjoitetaan maatilataloutta ansiotarkoituksessa ja kyse on viljelmästä eli hallinnassa on maa- tai metsätalousmaata.

Vapaaehtoisen vakuutuksen ottamista kannattaa harkita erityisesti silloin, kun viljelmällä harjoitetaan laajamittaista erikoistuotantoa, joka muutoin täyttäisi selvästi pakollisen MYELin edellytykset, mutta jää vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle pinta-alavaatimuksen (5 MYEL-hehtaaria) vuoksi.

3.1.2 Pieni työtulo ja vapaaehtoisen vakuutuksen työtuloraja

Vapaaehtoinen vakuutus on mahdollinen myös, jos työtulo jää alle 4 130,86 euroa/vuosi (vuoden 2022 tasossa).

Vakiintuneen vakuutuskäytännön mukaan vapaaehtoisen vakuutuksen edellytyksenä on kuitenkin tietty vähimmäistyötulo. Jos työtulo ei yllä edes vapaaehtoisen vakuutuksen vähimmäistyötuloon, katsotaan, että kyse on harrastustoiminnasta eikä maatalousyrittäjätoiminnasta. Vakuuttamisen alaraja on puolet pakollisen MYEL-vakuutuksen vähimmäistyötulosta eli 2 065,43 euroa (vuoden 2022 tasossa).

1.1.2022

Vapaaehtoisessa MATA-vakuutuksessa vakuuttamisen raja on kirjattu MATAL-lakiin mutta MYEL-vakuutuksissa tämä on ollut vakiintunutta ratkaisukäytäntöä vuodesta 2008 lähtien.

3.1.3 Vanhuuseläkkeellä oleva

Vanhuuseläkkeellä olevalle maatalousyrittäjälle voidaan vakuuttamisen edellytysten täytyessä myöntää vapaaehtoinen vakuutus.

3.2 Maatalousyrittäjän perheenjäsen

Vapaaehtoisen vakuutuksen saa ottaa myös maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen, jolle ei makseta rahapalkkaa lainkaan tai jolle maksettavan palkan määrä luontoisetuineen alittaa pakollisen vakuutuksen rajan 4 130,86 euroa/vuosi (vuoden 2022 tasossa).

Vakuuttamisen ehtona on, että vakuutettava täyttää kaikki muut maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenä koskevat edellytykset (katso luku 10). Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että perheenjäsen todella työskentelee viljelmällä.

Kalastajan ja poronhoitajan perheenjäsen on vakuutettava pakollisesti, vaikka palkkaa ei makseta, jos hänen työpanoksensa ylittää pakollisen vakuuttamisen rajan. Jos työpanos jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan, hänelle voidaan myöntää vapaaehtoinen vakuutus.

Perheenjäsenen MYEL-vakuutus on aina vapaaehtoinen, kun viljelmän pinta-ala jää alle 5 MYEL-hehtaarin.

MATA

Vapaaehtoinen MATA-vakuutus voidaan myöntää aina, kun voidaan myöntää vapaaehtoinen MYEL-vakuutus mutta myös silloin, kun perheenjäsen on alle 18-vuotias tai yli vakuuttamisen yläikärajan.

3.3 Vapaaehtoisen vakuutuksen myöntäminen

3.3.1 Myöntöpakko

MYELin ja MATALin mukaan henkilöllä, joka täyttää vapaaehtoisen vakuutuksen edellytykset, on oikeus saada hakemuksesta vapaaehtoinen vakuutus ts. edellytykset täyttävälle henkilölle vakuutus on myönnettävä (MYEL 13 §:n 1 mom). MYEL-vakuutus on edellytysten täytyessä myönnettävä myös, vaikka henkilöllä olisi aiempia vakuutusmaksuja maksamatta. Vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen eräännytynyt vakuutusmaksu tulee maksaa ennen uuden vakuutuksen myöntämistä.

3.3.2 Alkaminen

Vapaaehtoista vakuutusta ei myönnetä takautuvasti (MYEL 13 §:n 5 mom.). Vapaaehtoinen MYEL-vakuutus alkaa aikaisintaan hakemuspäivästä. Vapaaehtoinen MATA-vakuutus alkaa hakemuspäivää seuraavasta päivästä. Kuitenkin tilanteessa, jossa

1.1.2022

pakollinen vakuutus päättyy hakemuspäivää edeltävään päivään, vapaaehtoinen työajan MATA-vakuutus alkaa hakemuspäivästä eikä vakuutusturvaan jää katkoa.

3.3.3 Pinta-alamuutos

Koska vapaaehtoista vakuutusta ei voida myöntää takautuvasti, maatalousyrittäjän eläketurvaan voisi tulla tahtomatta katkos niissä tilanteissa, joissa yksin pinta-alan vähentymisen johdosta henkilö ei enää kuuluisi pakolliseen vakuutukseen, mutta hän ei ole osannut ilmoittaa pinta-alamuutosta Melalle. Tämän epäkohdan estämiseksi laissa on säännös, että niissä tilanteissa, joissa pakollisen vakuutuksen virheellisyys johtuu yksinomaan siitä, että maatalousmaan pinta-ala on jäänyt alle 5 MYEL-hehtaarin, pakollinen MYEL-vakuutus voidaan kuitenkin pitää voimassa siihen ajankohtaan saakka, jolloin vapaaehtoinen vakuutus voitaisiin myöntää, edellyttäen, että maatalousyrittäjä on täyttänyt vapaaehtoisen vakuutuksen edellytykset koko siltä ajalta, jolloin pinta-ala on jäänyt alle 5 MYEL-hehtaarin (MYEL 13 §:n 4 mom.).

3.3.4 Työajan MATA-vakuutus

Vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen rinnalla ei ole automaattisesti työajan MATA-vakuutusta vaan se tulee ottaa erikseen. Kun henkilöllä on vapaaehtoinen MYEL-vakuutus, sen rinnalla olevan MATAn vuosityöansio on samansuuruinen.

3.3.5 Ryhmähenkivakuutus

Vapaaehtoisesti MYEL-vakuutettu ei kuulu maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen piiriin.

3.4 Työtulo

Vapaaehtoisesti vakuutettavan varsinaisen maatalousyrittäjän työtulo määritellään samojen periaatteiden mukaan kuin pakollisesti vakuutettavalle. Myös MATA-vakuutuksessa noudatetaan MYELiin kirjattuja periaatteita työpanoksen arvioitaessa. MATA-vakuutuksessa tästä käytetään nimitystä vuosityöansio.

Vapaaehtoisen vakuutuksen työtulo tarkistetaan samojen periaatteiden mukaan kuin pakollinen vakuutus. Tarkistus tehdään hakemuspäivästä sekä MYEL- että MATA-vakuutuksissa.

3.5 Vakuutusmaksu

Vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen vakuutusmaksu määräytyy ja se peritään kuten pakollisen vakuutuksen maksu. Vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen maksu peritään erikseen kerran vuodessa.

3.6 Vapaaehtoisen vakuutuksen päättyminen

3.6.1 Vakuutuksen edellytykset päättyvät

Vapaaehtoinen vakuutus päättyy muun muassa silloin, kun vakuuttamisen edellytykset eivät enää täyty (katso soveltuvin osin pakollisen vakuutuksen päättymisestä)

1.1.2022

kohta 5). Tällöin päättymisajankohta määräytyy kuten pakollisissa vakuutuksissa. Vakuutettu on velvollinen ilmoittamaan viipymättä kirjallisesti vakuutuksen päättymiseen vaikuttavista seikoista. Varsinkin työajan MATA-vakuutuksen päättäminen edellisen vakuutuskauden loppua edeltävään aikaan vaatii kiistattoman selvityksen vakuutuksen edellytysten päättymisestä.

Vapaaehtoinen MYEL- tai MATA-vakuutus päättyy, jos samasta toiminnasta vahvistetaan pakollinen MYEL-vakuutus.

3.6.2 Irtisanominen asiakkaan aloitteesta

Vakuutettu voi irtisanoa MYEL-vakuutuksen päättymään aikaisintaan sen kuukauden loppuun, jolloin irtisanominen on ilmoitettu Melalle. MATA-vakuutuksen voi irtisanoa hakemuspäivään. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

3.6.3 Irtisanominen Melan aloitteesta

Jos vakuutusmaksu jää vapaaehtoisesta vakuutuksesta maksamatta vielä maksu-kehotuksen jälkeen, Mela lähettää asiakkaalle irtisanomisilmoituksen. Vakuutus sanotaan irti 30 päivän kuluttua irtisanomisilmoituksesta, jos vakuutusmaksu on edelleen maksamatta. Irtisanomisesta annetaan päättymispäätös.

Asiakas saa vakuutuksen uudelleen voimaan kirjallisella hakemuksella. MATA-vakuutuksessa on lakiin kirjattu ehto, että eräänytynyt vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen maksu tulee olla maksettuna, ennen kuin uusi vakuutus voidaan myöntää. Vapaaehtoisessa MYEL-vakuutuksessa vastaavaa ehtoa ei ole eli Melan on myönnettävä uusi vakuutus. Melalla on kuitenkin oikeus sanoa vakuutus uudelleen irti, jos uusi maksu jää maksamatta. Tällaisessa tapauksessa voi 4 kuukauden vähimmäiskesto tulla haasteeksi.

1.1.2022

4 Vakuutuksen alkaminen

Pääsääntöisesti pakollinen vakuutus alkaa maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta. Joissain tilanteissa vakuutus alkaa hakemuspäivästä tai hakemuspäivää seuraavasta päivästä. Seuraavassa käsitellään tyypillisimpiä alkamissyitä ja niiden alkamispäiviä.

4.1 Maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien

Pääsäännön mukaan pakollinen vakuutus alkaa maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien. On huomattava, että vaikka maatalousyrittäjällä on MYELissä tarkoitetun maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta kuusi kuukautta aikaa vakuutuksen ottamiseen, vakuutus alkaa kuitenkin heti MYELissä tarkoitetun maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien. (MYEL 10 §:n 1 ja 2 mom.)

Tyypillisiä tilanteita ovat esimerkiksi maatalon hallinnan siirtyminen, avioliiton solmiminen, palkanmaksun alkaminen tai paluu perhevapaalta. Näissä on osoitettavissa selkeä päivämäärä, josta toiminta tai työskentely alkaa.

4.2 Työtulo yli pakollisen vakuuttamisen rajan

Pakollisen vakuutuksen alkamisessa ratkaisevaa on se, milloin työskentely MYELissä tarkoitetulla tavalla on alkanut. Tuolloin maatalousyrittäjätoiminta on sen laajuista, että työpanos ylittää MYELin alarajan 4 130,86 euroa (vuoden 2022 tasossa). Esimerkiksi maatilatalouden harjoittajan vakuutus alkaa sinä päivänä, jolloin hän osti maatalon tai hän sai maatalon muutoin hallintaansa, jos työpanos jo tuolloin ylitti MYELin alarajan. Vastaavasti maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen vakuutus alkaa siitä, kun perheenjäsenen aloitti työskentelyn MYELin alarajan ylittävää palkkaa vastaan.

Jos työskentely on lisääntynyt pikkuhiljaa eikä ole osoitettavissa selkeätä päivää, jolloin työpanos olisi ylittänyt pakollisen vakuuttamisen rajan, vakuutus alkaa yleensä tällöin hakemuspäivästä.

Jos vakuutetun vakuutus on päättynyt samasta toiminnasta koska työpanos on jäänyt alle pakollisen vakuuttamisen rajan, hänet vakuutetaan uudelleen vasta hakemuspäivästä. Kyse on työtulon tarkistamiseen verrattavasta tilanteesta. Samoin toimitaan, jos henkilölle on annettu samasta toiminnasta päätös, ettei häntä tästä syystä vakuuteta. On kuitenkin huomattava, että jos toiminta on merkittävästi muuttunut tai kyse on useamman vuoden väliajasta, toimintaa ei enää yleensä katsota samaksi.

4.3 18 vuotta

Vakuutus voi alkaa aikaisintaan 18 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta (MYEL 7 §:n 1 kohta).

1.1.2022

4.4 4 kk:n vaatimus

Vakuutus aloitetaan, vaikka vielä ei olisi tiedossa, jatkuuko maatalousyrittäjätoiminta vaadittavaa neljää kuukautta. Jos maatalousyrittäjätoiminta kuitenkin päättyy ennen kuin se on kestänyt neljä kuukautta, vakuutus päätöksen poistamista on haettava työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Vakuutetun suostumuksella Mela voi poistaa vakuutus päätöksen.

4.5 Kuluva ja kolme vuotta

Vakuutus ei voi alkaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kolmelta kalenterivuodelta. Jos vakuuttamisvelvollisuus on laiminlyöty tätä aikaisemmalta ajalta, oikeus MYEL:n mukaiseen eläkkeeseen on tältä osin menetetty (MYEL 10 §:n 2 mom.).

MYEL-vakuutusta ei voi edes erityisestä syystä ottaa maatalousyrittäjän kuoleman jälkeen.

4.6 Avopuolison vakuuttaminen

Avopuoliso voidaan vakuuttaa pakollisella MYEL-vakuutuksella vasta hakemuspäivää seuraavasta päivästä (MYEL 10 §:n 2 mom.). Jos avioliitto alkaa vasta hakemuspäivän jälkeen, vakuutuskin alkaa aikaisintaan muuttopäivästä.

Katso tarkemmin avopuolison vakuuttamisesta kohdasta 7.3.2.

4.7 Vakuutus alkaa toisessa vakuutuksessa ja on jo toisessa vakuutettuna

Kun henkilöllä on pakollinen vakuutus voimassa ja hänen vakuutuksensa alkaa toisessa vakuutuksessa, kyseessä on tulojen tarkistus. Alkaminen tehdään siis tällöin aikaisintaan hakemuspäivästä.

4.8 Vapaaehtoinen vakuutus

Vapaaehtoinen MYEL-vakuutus alkaa aikaisintaan hakemuspäivästä. Vapaaehtoinen MATA-vakuutus alkaa hakemuspäivää seuraavasta päivästä, ellei se tule voimaan välittömästi pakollisen vakuutuksen perään, jolloin se alkaa hakemuspäivästä.

1.1.2022

5 Vakuutuksen päättyminen

Jos MYEL- tai MATA-vakuutetun toiminta muuttuu siten, että vakuuttamisen edellytyksiä ei enää ole, on vakuutus päätettävä. Vakuutuksen päättymisestä lukien Mela ei peri vakuutusmaksuja. Myös MYEL-eläkkeen karttuminen päättyy samaan ajankohtaan ja MATA-turva ei ole enää päättymisen jälkeen voimassa.

Vakuutuksen voimassaolo päättyy, jos maatalousyrittäjän ilmoituksen tai muun selvityksen perusteella käy ilmi, että maatalousyrittäjä on lopettanut MYELissä tarkoitetun maatalousyrittäjätoimintansa tai jos hän ei muuten enää ole vakuuttamisvelvollinen (MYEL 10 §:n 3 mom.). Mela voi selvityksen saatuaan päättää vakuutuksen takautuvasti siihen ajankohtaan, jolloin vakuuttamisen edellytykset eivät enää täyty (MYEL 10 §:n 3 mom).

Maatalousyrittäjä, joka ei ole vakuuttamisvelvollinen siksi, että hänen maatalousyrittäjätoimintansa ei täytä pakollisen MYEL-vakuutuksen edellytyksiä, voi saada vakuutuksen vapaaehtoisena.

5.1 Maatalousyrittäjätoiminnan päättyminen

Kun maatalousyrittäjätoiminta päättyy tai sen luonne muuttuu siten, että toiminta ei enää kuulu MYELin piiriin, kaikkien harjoitetun toiminnan perusteella vakuutettujen vakuutukset on päätettävä.

Esimerkkejä edellä tarkoitetuista päättymissyistä ovat:

- Viljelmä myydään tai vuokrataan kokonaan. Vakuutus päätetään hallinnan siirtämispäivään. Vastaavalla tavalla menetellään, kun poronomistaja luopuu poroistaan ja porotaloustilastaan tai kalastaja lopettaa kalastamisen siirtämällä koko kalastustoimintansa muille.
- Viljelmän vuokrasopimus tai muu hallintaoikeus päättyy.
- Maatalousyrittäjätoiminnan luonne muuttuu niin olennaisesti, että verotus muuttuu. Esimerkiksi viljelmä muuttuu EVL:n mukaan verotettavaksi puutarhayritykseksi tai kalastustoiminnasta tulee kalanjalostusyritys.
- Maatalousyrittäjän harjoittama toiminta haetaan konkurssiin, jolloin vakuutus päätetään konkurssin alkamisajankohtaan.

5.2 Pinta-ala alle viisi MYEL-hehtaaria

Vakuutus päätetään hakemuspäivään, jos vakuutetulla olisi oikeus vapaaehtoiseen vakuutukseen. Jos vapaaehtoiseen vakuutukseen ei ole edellytyksiä tai asiakas nimenomaan sitä vaatii, vakuutus päätetään takautuvasti siihen ajankohtaan, kun pinta-ala jäi alle 5 MYEL-hehtaaria.

5.2.1 Pakollinen MYEL-vakuutus jatkuu hakemuspäivään

Maatilatalouden harjoittajan pakollinen MYEL-vakuutus voi jatkua siihen ajankohtaan saakka, josta vapaaehtoinen vakuutus voidaan myöntää, jos viljelmän pinta-ala

1.1.2022

on vakuutuksen alkamisen jälkeen jäänyt alle viisi MYEL-hehtaaria. Vakuutuksen jatkumisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjä olisi voinut ottaa viljelmällä harjoitetusta toiminnasta vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen pakollisen vakuutuksen edellytysten päättymisestä alkaen, jos pinta-alan muuttuminen olisi silloin tullut ilmi. Säännöksen tarkoituksena on estää vakuutusturvan katkeaminen takautuvasti tilanteissa, joissa viljelmän toiminta on jatkunut ennallaan, mutta viljelmän pinta-ala on esim. metsäalan myynnin johdosta muuttunut siten, että pakollisen MYEL-vakuutuksen edellytyksenä oleva viiden MYEL-hehtaarin alaraja ei enää ylity.

Jos vakuutettu jää työkyvyttömyyseläkkeelle ja työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä selviää, että viljelmän pinta-ala on jo aikaisemmin muuttunut pienemmäksi kuin viisi MYEL-hehtaaria, ei edellytetä, että eläkkeen rinnalle vahvistetaan vapaaehtoinen MYEL-vakuutus. MYEL-vakuutuksen jatkumiseksi riittää, että vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset ovat täyttyneet eläketapahtumaan saakka.

5.2.2 Vakuutus päättyy takautuvasti

Jos viljelmällä ei ole pinta-alan pienenemisen jälkeen ollut toimintaa tai vakuutettu ei ole työskennellyt siinä määrin, että vapaaehtoisen vakuutuksen myöntämisen ehdot täyttyvät, vakuutus päätetään siihen ajankohtaan, josta lukien viljelmän pinta-ala jää alle viiden MYEL-hehtaarin.

Vakuutetun halutessa vakuutus voidaan päättää ajankohtaan, johon vakuuttamisvelvollisuus päättyy eli päivään, jolloin viljelmän pinta-ala pienenee alle viiden MYEL-hehtaarin, vaikka vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset olisivat siitä alkaen täyttyneet. Tällöin mahdollinen vapaaehtoinen MYEL- ja MATA-vakuutus alkaa vasta hakemuspäivästä (MATA hakemuspäivää seuraavasta), jos vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset täyttyvät silloin.

Esimerkki 5.1

Viljelmän pellostä vuokrattiin osa naapuriviljelijälle 1.5.2021 alkaen. Lisäksi osa viljelmän metsästä myytiin samana päivänä. Tästä johtuen viljelmän pinta-ala muuttui pienemmäksi kuin viisi MYEL-hehtaaria. Puoliso muutti muualle ja lopetti työskentelyn 1.7.2021 alkaen. Toiminta viljelmällä jatkuu samassa laajuudessa kuin aikaisemmin ja yrittäjä jatkaa työskentelyä yksin.

Yrittäjä ilmoittaa 17.12.2021 Melalle viljelmällä tapahtuneista muutoksista. Kun ilmenee, että pakollisen vakuuttamisen edellytykset ovat päättyneet 1.5.2021, yrittäjä hakee vapaaehtoista vakuutusta ja haluaa, että hänen MYEL-vakuutuksensa jatkuu katkotta. Yrittäjän vakuutus jatkuu pakollisena 17.12.2021 saakka, josta se muuttuu vapaaehtoiseksi MYEL- ja MATA-vakuutukseksi. Puolison vakuutus päätetään takautuvasti ajankohtaan, jolloin viljelmän pinta-ala muuttui pienemmäksi kuin 5 MYEL-ha sen vuoksi, että hänen osaltaan vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset eivät täyty koko ajalta 1.5.2021–17.12.2021 kun hän ei enää työskentele viljelmällä 1.7.2021 alkaen.

1.1.2022

5.3 Työtulo alle pakollisen vakuuttamisen rajan

Kun maatalousyrittäjätoiminta jatkuu, mutta työpanos pienenee, vakuutus päätetään hakemuspäivään. Kyse on vakuutetun työtulon tason muuttumisesta siten, että se arvioidaan pienemmäksi kuin vakuuttamisen edellytyksenä oleva rajamäärä 4 130,86 euroa vuodessa (vuoden 2022 tasossa), eikä vakuutetun työtuloa voi tarkistaa takautuvasti.

On huomattava, että vakuutusta ei päätetä, jos työpanos vain tilapäisesti laskee alle pakollisen vakuuttamisen työtulorajan. Muutoksen tulee olla luonteeltaan pitempiai-kainen (ainakin 4 kuukautta kestävä). Työkyvyttömyyseläketilanteissa työtuloa saa tarkistaa takautuvasti ja silloin vakuutus voidaan tällä syyllä päättää takautuvasti eläketapahtumaan (MYEL 21 §).

5.4 Työtulo alle vapaaehtoisen vakuuttamisen rajan

Jos työskentely on vähentynyt niin vähäiseksi, että työtulo ei riitä vakuuttamisen rajan 2 065,43 euroa, vakuutus päättyy. Tätä käytetään vapaaehtoisen MYEL- tai MATA-vakuutuksen päättymisessä.

5.5 Työskentely päättyy

Kun vakuutetun työskentely päättyy kokonaan, vakuutus päättyy. Työskentelyn päätymiselle pitää olla selkeä ajankohta ja muutos eli esimerkiksi muutto tilalta, siirtyminen kokonaan vieraan töihin, muutto ulkomaille, asevelvollisuuden suorittaminen tai perhevapaalle jääminen.

Kun yrittäjän puoliso muuttaa viljelmältä, päättyy työskentely useimmiten kokonaan. Tämä on avioerotilanteissa yleisin syy päättymiseen. Jos avioerosta huolimatta työskentely jatkuu, on selvítettävä, onko ositus tehty ja jatkuuko toiminta maatalousyhtymänä.

Avopuolison muuttaessa yhteisestä kodista vakuutus päättyy myös siksi, että kyse ei yleensä ole enää sen jälkeen avopuolisosta.

5.5.1 Perhevapaan alkaminen

Vakuutus voi päättyä kokonaan perhevapaan alkaessa, jos vakuutettu lopettaa työskentelyn kokonaan tai työpanos jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan. Tämä voi myös vaikuttaa samalta viljelmältä vakuutettujen muiden yrittäjien työtuloon. Perhevapaan jälkeen vakuutustilanne on käsiteltävä vastaamaan todellisia olosuhteita.

5.5.2 Asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittaminen

Vakuutus voi päättyä kokonaan asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen alkaessa, jos vakuutettu lopettaa työskentelyn kokonaan tai työpanos jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan. Tämä voi myös vaikuttaa samalta viljelmältä vakuutettujen muiden

1.1.2022

yrittäjien työtuloon. Asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen jälkeen vakuutustilanne on käsiteltävä vastaamaan todellisia olosuhteita.

5.6 Vanhuuseläke

Vakuutus päättyy sinä päivänä, jona vakuutetun vanhuuseläke alkaa.

5.7 Vakuutettu täyttää vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan

Vakuutus päättyy vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eli 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta 1957 ja sitä ennen syntyneillä, vastaavasti 1958–1961 syntyneillä ikä on 69 vuotta ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

5.8 Kuolema

Kun vakuutus päättyy kuolemaan, vakuutus on voimassa vielä kuolinpäivän. Kuolintiedon Mela saa Väestötietojärjestelmästä. Kuolemaan päättyvästä vakuutuksesta Mela ei anna päätöstä.

5.9 Vakuutettu ei kuulu enää Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan

Kun henkilö muuttaa Suomesta, on selvitettävä, jatkuvatko vakuutuksen edellytykset. Useimmiten vakuutus päättyy näissä tilanteissa jo siksi, että työskentely päättyy.

5.10 Perheenjäsenen vakuutuksen päättyminen

Perheenjäsenenä vakuutettu ei enää ole vakuuttamisvelvollinen, kun vakuutus ei täytä enää millään perusteella perheenjäsenen vakuutuksen edellytyksiä (katso kohta 10). Esimerkkejä päättymistilanteista (tai ainakin edellytysten tarkistamisesta):

- asuminen yhteistaloudessa päättyy
- asuminen samalla viljelmällä päättyy
- toiminnan painopiste siirtyy viljelmän ulkopuolelle eli työskentely ei ole enää säännöllistä tai pääasiallista, tai
- maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen palkanmaksu ja työskentely päättyy
- palkka jää alle pakollisen vakuuttamisen työtulorajan.

Perheenjäsenen vakuutus pyritään päättämään hakemuspäivään. Vaikka palkanmaksu olisi päättynyt, työskentely yleensä jatkuu. Jos palkanmaksu jatkuu, vaikka vakuutus päättyisi, käytetään hakemuspäivää päättymispäivänä, jotta takautuvan ajan osalta ei tarvitse tehdä tulorekisteriin muutoksia.

5.11 Vakuutuksen päättymisajankohta

Vakuutus päättyy hakemuspäivään, ellei ole selkeätä päivää osoitettavissa edellytysten päättymiselle. Jos vakuutetulla on kaksi pakollista vakuutusta ja vakuutus toisessa päättyy, päättymispäivä on hakemuspäivä, koska kyse on tosiasiallisesti työtulon tarkistamisesta eikä työtuloa voi tarkistaa takautuvasti.

1.1.2022

Takautuvan päättymisen osalta pyritään välttämään päättämistä yli 5 vuotta takautuvasti. Näissä tapauksissa on oltava kiistaton selvitys toiminnan päättymisestä kokonaan kyseisenä ajankohtana. Melan aloitteesta tehtävissä päättymisissä selvityksenä käytetään mm. maataloustukitietoja, joita ei ole käytettävissä 5 vuotta kauempaa. Vakuutusmaksujen palauttamisesta yli 5 vuoden ajalta katso vakuutusmaksuoppaasta lisätietoja.

Vapaaehtoisen vakuutuksen päättymisestä lisäksi kohta 3.6.

5.11.1 Päättymisen edellisen vakuutus päätöksen taakse

Vakuutus saatetaan päättää ajankohtaan ennen aikaisemmin annettua vakuutus päätöstä. Tällöin vakuutuksen päättymisyyteen tulee kuitenkin olla täysin selvä ja kiistaton. Näissä tilanteissa vakuutetulta on saatava suostumus edellisen päätöksen poistamiseen ennen uuden päätöksen antamista.

5.11.2 Eläkehakemus

Edellä olevia periaatteita noudatetaan myös silloin, kun vasta eläkehakemusta käsiteltäessä käy ilmi, että vakuutus olisi pitänyt päättää jo kauan ennen eläketapahtumaa. Vakuutus pyritään päättämään eläketapahtumaan, ellei ole täysin kiistatonta perustetta päättää takautuvasti.

5.12 Päättymisilmoitus

Vakuutettu on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Melalle maatalousyrittäjätoimintansa päättymisestä (MYEL 141 §:n 1 mom.). Viivyttelystä voi olla haittaa esimerkiksi silloin, kun vakuutettu haluaa, että vakuutus päättyy takautuvasti, mutta päättymisperuste on harkinnanvarainen. Tällaisissa tilanteissa on vakuutetun asia osoittaa, että toiminta on päättynyt jo huomattavasti ennen ilmoitushetkeä.

Päättymispäätöksellä todetaan vakuutuksen päättymishetki ja samalla kerrotaan vakuutetulle, että vakuutusmaksut peritään vakuutuksen päättymiseen saakka.

1.1.2022

6 Työtulon tarkistaminen

MYEL-vakuutuksen alkaessa Mela vahvistaa maatalousyrittäjän vuotuisen työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, se tarkistetaan vakuutetun hakemuksesta tai Melan aloitteesta (MYEL 14 §:n 2 mom.).

Työtulon tarkistamisella tarkoitetaan työtulon määrän muuttamista, kun työtulon tasoon vaikuttavat olosuhteet ovat muuttuneet vakuutuksen alkamisen tai viimeksi tapahtuneen tarkistamisen jälkeen. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti (MYEL 14 §:n 2 mom.).

6.1 Ilmoitusvelvollisuus

Vakuutettu on velvollinen ilmoittamaan Melalle muutoksista, jotka vaikuttavat vakuuttamisvelvollisuuteen ja työtuloon sekä antamaan tietoja vakuutukseen liittyvien asioiden hoitamiseksi (MYEL 141 §).

On tärkeää, että MYEL-vakuutuksen työtulo pidetään ajan tasalla. MYEL-työtulon perusteella lasketaan maatalousyrittäjän eläkkeet, minkä lisäksi sitä käytetään joidenkin muiden etuuksien ja korvausten perusteena. Olosuhteisiin nähden liian pientä työtuloa ei voi muuttaa takautuvasti enää siinä vaiheessa, kun esimerkiksi jonkin korvausasian yhteydessä ilmenee, että maatalousyrittäjän olosuhteissa on tapahtunut muutoksia joiden perusteella työtulo olisi pitänyt määrittellä suuremmaksi. Jos maatalousyrittäjän olosuhteet muuttuvat siten, että ne vaikuttavat vakuuttamisvelvollisuuteen, eikä muutoksista ilmoiteta, saattaa syntyä tilanteita, joissa MYEL-vakuutus joudutaan päättämään takautuvasti siten, että maatalousyrittäjän sosiaaliturvaan tulee katko tai jo maksettuja etuuksia tai korvauksia joudutaan perimään takaisin.

6.2 Työtulon tarkistamisen edellytyksenä olennainen muutos

Työtulo tarkistetaan, jos siihen vaikuttavat seikat muuttuvat olennaisesti. Olosuhteiden olennaista muuttumista nimitetään tarkistuskynnykseksi. Kun tarkistuskynnys ylittyy, työtulo voidaan määrittellä uudelleen. Olennaisena muutoksena pidetään yleensä yli 10 prosentin muutosta työtuloon vaikuttavissa tekijöissä.

Vaikka työtulo jätettäisiin tarkistamatta sen vuoksi, ettei työtulon vahvistamisen tai edellisen tarkistamisen jälkeen tapahtunut muutos ole olennainen, voidaan muutokset merkitä rekisteriin näkyviin (esimerkiksi muuttuneet pinta-alat). Näin menetellen vakuutusrekisteri pysyy mahdollisimman hyvin ajan tasalla. Näissäkin tilanteissa asiakkaalle annetaan vakuutus päätös.

6.2.1 Muutoksen kesto

Työtulon muutoksen tulee olla pitkäkestoinen. Vaikka muutos olisi olennainen mutta tilanne palaa ennalleen lyhyen ajan sisällä, työtuloa ei tarkisteta muutoksen perusteella. Työtulon muutoksen tulee olla pidempiaikainen. Erityinen huomio on kiinnitettävä tilanteisiin, joissa työtulo sahaa edestakaisin.

1.1.2022

6.2.2 Tosiasiallinen muutos olosuhteissa

Viljelmän olosuhteissa tapahtuvien muutosten pitää heijastua vakuutettujen työpanokseen ja sen perustella määriteltävään työtuloon. Pelkästään vakuutetun esitys työtulon korottamiseksi tai alentamiseksi ei riitä perusteeksi työtulon tarkistamiseksi. Hakemuksella on ilmoitettava viljelmän olosuhteissa tapahtuneet muutokset ja selvitettävä niiden vaikutus viljelmän ja vakuutetun työtuloon.

6.2.3 Kolme vuotta edellisestä tarkistuksesta

Käytännössä kolme vuotta on pidetty ajanjaksona, jonka kuluessa viljelmällä yleensä tapahtuu vähäisiä muutoksia siinä määrin, että työtulon tarkistaminen on mahdollinen. Työtulo voidaan tarkistaa aikaisemminkin, jos viljelmällä tapahtuneiden muutosten yhteisvaikutus sitä edellyttää. Työtuloa ei kuitenkaan voi tarkistaa pelkästään ajan kulumisen perusteella kolmen vuoden kuluttua, ellei viljelmällä ole tapahtunut muutoksia, jotka yksin tai yhdessä olennaisesti vaikuttavat viljelmän työtuloon.

6.2.4 Melan aloite

Jos työtulo tarkistetaan Melan aloitteesta, tarkistuskynnyksen ylittyminen edellyttää yleensä suurempaa muutosta työtuloon vaikuttavissa tekijöissä kuin niissä tapauksissa, joissa vakuutettu itse hakee työtulonsa tarkistamista. Lisäksi edellytyksenä on luonnollisesti se, että voimassa oleva työtulo on ristiriidassa olosuhteiden kanssa.

6.3 Muutos maatalousyrittäjätoiminnassa

6.3.1 Muutos viljelmän pinta-alassa

Viljelmän pinta-alan muuttuminen saattaa aiheuttaa työtulon tarkistamisen. Tarkistuskynnys ylittyy, kun viljelmän viljellyn maatalousmaan tai kasvullisen metsämaan pinta-alat muuttuvat niin, että viljelmän MYEL-hehtaarit muuttuvat vähintään 10 prosenttia. Viljelmän työtulo voidaan tarkistamisen yhteydessä määritellä kokonaan uudelleen.

6.3.2 Muutos tuotantotavassa

Jos viljelmän tuotantotapa (esim. eläinmäärä tai erikoisviljely) on muuttunut työtulon vahvistamisen tai edellisen tarkistamisen jälkeen, työtulo voidaan tarkistaa. Tuotantotapaan liittyvää toiminnan tavanomaista vaihtelua ei kuitenkaan oteta huomioon. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, millainen vaikutus muutoksella on työmäärään viljelmällä. Vähäinen muutos voi aiheuttaa tarkistuskynnyksen ylittymisen, jos muutoksen vaikutus vakuutetun työpanokseen on olennainen.

1.1.2022

6.3.3 Muutos liitännäistoiminnassa

Jos viljelmällä harjoitettavassa liitännäistoiminnassa tapahtuu muutos, jonka vaikutus työtuloon on olennainen, työtulo voidaan tarkistaa. Jos vaikutus koko viljelmän työtuloon on vähäinen, voidaan liitännäistoiminnan osuus tarkistaa erikseen, jolloin pelto- ja metsätyötulot pysyvät ennallaan. Jonkin liitännäistoiminnan alkaminen tai päättyminen kokonaan on peruste päivittää vakuutus.

6.3.4 Useita vähäisiä muutoksia

Viljelmän työtuloon vaikuttavissa olosuhteissa saattaa tapahtua useita pieniä muutoksia, joiden yhteisvaikutus työtuloon on olennainen, vaikka muutokset erikseen arvioituna eivät ylitä tarkistuskynnystä. Tällaisia muutoksia ovat mm. pienet muutokset viljelmän pinta-aloissa, tuotantotavassa, liitännäistoiminnoissa, metsän hoito- ja hankintatöissä sekä vakuutettujen työskentelyssä ja työnjaossa.

6.4 Muutos työtulon jaossa

Maatalousyrittäjien työnjako voi muuttua niin, että aikaisemmin vahvistetut työtulot eivät enää vastaa heidän työpanoksiaan. Jos muutos on olennainen, työtulo tarkistetaan. Kun on kyse maatilatalouden harjoittajista, viljelmän työtulo tarkistetaan yleensä samalla, mutta tarkistaminen voi kohdistua myös pelkästään työtulon jakoon maatilatalouden harjoittajien kesken, jos olosuhteet viljelmällä ovat muutoin säilyneet ennallaan.

Työtuloa jaettaessa noudatetaan samoja periaatteita kuin työtuloa vahvistettaessa (katso kohta 9.11). Työtulo jaetaan vakuutettujen esityksen mukaisesti, ellei esitys selvästi poikkea tosiasiallisesta työnjaosta.

Kun työtulossa on huomioitu vakuutukseen kuulumattoman työpanos, myös muutokset tällaisen henkilön työskentelyssä voi vaikuttaa vakuutettujen työtuloon.

6.5 Vakuutukseen tulee uusi maatalousyrittäjä

Kun vakuutukseen tulee yksi maatalousyrittäjä lisää, on samalla selvítettävä aiheuttaako tämä vakuutuksessa jo olevan maatalousyrittäjän työtulon tarkistamisen. Tilanne on arvioitava kokonaisuutena uudelleen, koska viljelmälle vahvistettu työtulo jaetaan sillä työskentelevien yrittäjien kesken uudelleen. Kaikille vakuutettaville annetaan vakuutus päätös. Näin menetellään myös vaikka jo aikaisemmin vakuutetun työtuloa ei muuteta.

Vakuutukseen tulevan maatalousyrittäjän vakuutus alkaa kaikkien vakuuttamisen edellytysten täytyessä ja se voi alkaa myös takautuvasti. Vakuutuksessa jo olevan maatalousyrittäjän työtulo tarkistetaan sen sijaan vasta ilmoitus päivästä lukien, koska hänen työtuloaan ei voi tarkistaa takautuvasti.

1.1.2022

Vakuutustilannetta harkittaessa on otettava huomioon mm. se, että työtulon normaalialueen rajat vaihtelevat vakuutettujen lukumäärän perusteella (katso kohta 9.7.2).

Puolison vakuutus alkaa Kun maatilatalouden harjoittaja solmii avioliiton tai puoliso on muusta syystä vakuutettava, viljelmän työtulo jaetaan puolisojen kesken samojen sääntöjen mukaan kuin työtuloa vahvistettaessa. Joskus tämä johtaa siihen, että viljelmältä ennestään vakuutetun työtulo alenee.

Eläke päättyy Jos eläke päättyy (esim. kuntoutustuki), on eläkettä saanut vakuutettava uudelleen eläkkeen päättymisestä lukien, jos vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Myös toisen samalta tilalta vakuutetun työtulo on tarvittaessa tarkistettava uuden tilanteen mukaiseksi, jos sitä oli muutettu toisen jäädessä eläkkeelle. Jos eläkettä saava on ollut vakuutettuna eläkkeen rinnalla, on tilanne arvioitava uudelleen eläkkeen päättymisen yhteydessä. Viljelmän työtulo ja työtulon jako vakuutettavien kesken on arvioitava uudelleen. Näissä tilanteissa työtulo tarkistetaan hakemuspäivästä.

Kuntoutustuella ollut vakuutetaan eläkkeen päättymisestä alkaen, jos vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Jos henkilöllä on ollut MYEL-vakuutus kuntoutustuen rinnalla, hänen työtulonsa tarkistetaan hakemuspäivästä. Myös vakuutuksessa olleen toisen vakuutetun työtulo tarkistetaan pääsäännön mukaisesti vasta hakemuspäivästä.

6.6 Vakuutuksesta jää pois maatalousyrittäjä

Maatalousyrittäjän vakuutuksen päättyminen voi aiheuttaa muutoksen myös vakuutukseen jäävän työtuloon. Tässä tilanteessa on varmistauduttava siitä, että vakuutustilanne vastaa muuttunutta tilannetta, vaikka selvitys ei johtaisikaan vakuutukseen jäävän työtulon tarkistamiseen.

Vakuutustilannetta harkittaessa on otettava huomioon mm. se, että työtulon normaalialueen rajat vaihtelevat vakuutettujen lukumäärän perusteella (katso kohta 9.7.2).

Vakuutettu kuolee Toisen vakuutetun kuolema aiheuttaa yleensä toisen samasta toiminnasta vakuutetun maatalousyrittäjän työtulon tarkistamisen. Työtulon määrittelyn periaatteet uudessa tilanteessa ovat samat kuin työtuloa vahvistettaessa. Lesken työtuloa määriteltäessä voidaan lasten työskentely ottaa huomioon myös silloin, kun he eivät itse ole vakuuttamisvelvollisia.

Perheenjäsen Perheenjäsenen vakuuttaminen tai hänen vakuutuksensa päättyminen ei yleensä aiheuta viljelmän tai muiden samalta viljelmältä tai samasta toiminnasta vakuutettujen työtulon tarkistamista. Tarkistaminen voidaan kuitenkin tehdä, jos sitä perustellaan sillä, että perheenjäsen on aloittanut tai lopettanut työskentelyn ja sillä on vaikutusta yrittäjien työpanokseen. Perheenjäsenen vakuuttaminen voi olla myös työtulon normaalialueen alittamisen peruste maatilatalouden harjoittajina vakuutettaville, jos työskentely ja viljelmän muut olosuhteet sitä edellyttävät.

1.1.2022

6.7 Työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki alkaa

Kun MYEL-vakuutetun maatalousyrittäjän kuntoutustuki tai työkyvyttömyyseläke alkaa, vakuutustilanne on arvioitava kokonaisuutena uudelleen.

Työtuloa ei tarkisteta vielä sairausvakuutuksen päiväraha kautena, koska työkyvyttömyyden katsotaan vielä siinä vaiheessa olevan tilapäinen. Jos kuitenkin heti työkyvyttömyyden alkaessa on selvää, ettei vakuutetun työkyky palaudu, voi työkykyinen vakuutettu tehdä työtulonsa tarkistamishakemuksen.

Työkyvyttömän vakuutetun osalta vakuutusasia hoidetaan eläkehakemuksen käsittelyn jälkeen. Työkyvyttömän maatalousyrittäjän osalta on harkittava eläkkeen rinnalla vakuuttamista ja muiden vakuutettujen osalta työtulon tarkistamista. Eläkkeensaajan työtulon tarkistamisesta eläkkeen myöntämisen jälkeen katso kohta 14.1.

MATA-eläke

Edellä olevia periaatteita noudatetaan myös silloin, kun työkyvyttömyys perustuu MATA-tapaturmaan. Jos MATA-eläke maksetaan vähintään 60 prosentin suuruisena, MYEL-vakuutustilanne tarkistetaan Melan aloitteesta. Pysyvää eläkettä myönnettäessä tarkastellaan ansionalenemaa ja työtulo tarkistetaan vastaamaan olosuhteita. Työtuloa ei voi tarkistaa takautuvasti, jos henkilöllä ei ole työeläkettä samaan aikaan tarkasteltavana.

6.8 Vanhuuseläke alkaa

Vanhuuseläkkeen alkaminen aiheuttaa harvoin muutoksia maatalousyrittäjän työskentelyyn. Eläkkeelle jäänyt jatkaa yleensä työskentelyä, jos maatalousyrittäjätöiminta jatkuu. Pakollinen MYEL-vakuutus päättyy vanhuuseläkkeen alkamiseen, mutta vanhuuseläkkeen rinnalle voi ottaa vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen (katso luku 3). Vanhuuseläkkeellä olevan vakuutetun työtulo määritellään kuten muiden MYEL-vakuutettavien työtulo.

MATA

Työajan MATA-vakuutus voi alkaa katkotta MYELin päättymisestä, kun vakuutusta haetaan etukäteen. Vuosityöansio määritellään työpanoksen mukaan.

6.9 Perhevapaan alkaminen

MYEL-vakuutetun ja hänen puolisonsa työtulo voidaan tarkistaa, kun he saavat lapsen ja toinen puoliso vähentää työskentelyään. Tällöin voidaan vakuutus tarkistaa tilannetta vastaavaksi perhevapaan ajaksi.

6.10 Asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittaminen

MYEL-vakuutetun työtulo voidaan tarkistaa varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen alkamisen perusteella. Vakuutus tulee tarkistaa viipymättä palveluksen päätyttyä vastaamaan todellisia olosuhteita.

1.1.2022

6.11 Työskentely viljelmän ulkopuolella

Työn aloittaminen viljelmän ulkopuolella tai tällaisen työskentelyn päättyminen on yleensä työtulon tarkistamisen peruste. Viljelmän työtulo voidaan määritellä ja jakaa uudelleen viljelmän olosuhteiden ja siellä työskentelevien työpanosten mukaan.

6.12 Työtulon tarkistamisen ajankohta

6.12.1 Ei takautuvasti

Laissa on todettu, että työtuloa ei saa muuttaa takautuvasti (MYEL 14 §:n 2 mom.). Jos vakuutettu hakee työtulonsa tarkistamista, työtulo tarkistetaan siitä, kun hakemus saapui Melaan (katso hakemuspäivästä tarkemmin kohta 16.5).

Jos työtulon tarkistaminen tapahtuu Melan aloitteesta, tarkistaminen tehdään siitä, kun vakuutettu on vastannut hänelle lähetettyyn tiedusteluun. Jos vastausta ei saada, työtulo tarkistetaan vasta tarkistamis päätöksen antamispäivästä lukien. Jos vakuutuksessa on useampia maatalousyrittäjiä, kaikkien työtulot tarkistetaan samasta ajankohdasta.

Esimerkki 6.1

Yrittäjä on hakenut viljelmän työtulon tarkistamista yksin allekirjoittamallaan vakuutushakemuslomakkeella, joka on saapunut Melaan 8.7.2021. Puolisoa kuullaan yrittäjän tekemän hakemuksen johdosta ja hänen vastauksensa saadaan 19.9.2021. Kummankin puolison työtulot tarkistetaan 8.7.2021, jolloin asia koko viljelmän osalta tuli vireille.

Jos työtulo tarkistetaan sen vuoksi, että vakuutukseen on tullut tai siitä on poistunut toinen henkilö, tehdään jo vakuutuksessa olevan tarkistus kuitenkin aina hakemuspäivästä lukien riippumatta toisen henkilön vakuutuksen alkamis- tai päättymisajankohdasta.

Esimerkki 6.2

Vakuuttamattomien valvonnan yhteydessä syksyllä 2021 ilmenee, että aikaisemmin yksin vakuutettuna ollut henkilö on solminut avioliiton vuonna 2018 ja että kumpikin puolisoista työskentelee tilalla. Vakuuttamaton puoliso vakuutetaan takautuvasti vihkäpäivästä lukien ja vakuutuksessa jo aikaisemmin olleen puolison työtulo tarkistetaan hakemusajankohdasta lukien.

6.12.2 Uusi vakuutusjakso

Jälkikäteen saatetaan havaita, että vakuutetun vakuutuksen olisi pitänyt alkaa aikaisemmin. Vakuutuksen alkamisajankohta voidaan muuttaa aikaisemmaksi, koska on kyse vakuutuksen alkamisesta eikä työtulon takautuvasta tarkistamisesta.

Vakuutusoikeuden päätös

Kysymys ei ollut lain kieltämästä takautuvasta työtulon tarkistamisesta, kun vakuutus ensin vahvistettiin alkamaan 7.4.1976 ja sittemmin vahvistettiin uusi jakso ajalle 1.1.1972–6.4.1976 samalta viljelmältä (Vako 13.6.1979: 2776/78/1214).

1.1.2022

6.12.3 Aseman muutos

Kun on kysymys pakollisesta vakuutuksesta ja vakuutetun asema muuttuu siten, että pakollisesti vakuutetusta perheenjäsenestä tulee vakuuttamisvelvollinen omaan lukuunsa toimiva maatalousyrittäjä, työtulo tarkistetaan hakemuspäivästä.

Esimerkki 6.3

Henkilö on vakuutettuna palkkaa saavana perheenjäsenenä vanhempiensa viljelmältä. Viljelmä myydään tälle henkilölle, jonka jälkeen vakuutusasia tulee käsiteltäväksi Melassa. Hänen työtulonsa tarkistetaan vasta hakemuksen (MT-lomake) saapumispäivästä lukien, koska hän on ollut pakollisessa MYEL-vakuutuksessa jo aikaisemmin.

6.12.4 Vakuutuslajin muutos

Jos perheenjäsenellä on vapaaehtoinen vakuutus, hänelle voidaan vahvistaa pakollinen MYEL-vakuutus takautuvasti (katso kohta 4.2). Kyse ei ole työtulon takautuvasta tarkistamisesta, vaan uuden vakuutuksen vahvistamisesta.

Esimerkki 6.4

Lähtökohta kuten edellisessä esimerkissä, mutta pojan MYEL-vakuutus on vapaaehtoinen, koska hän työskentelee vanhempiensa viljelmällä ilman palkkaa. Pojalle vahvistetaan pakollinen MYEL-vakuutus viljelmän hallinnan siirtymisestä lukien (eikä vasta hakemuksen saapumisesta lukien) ja vapaaehtoinen vakuutus päätetään pakollisen vakuutuksen alkamisajankohtaan.

6.13 Tarkistamismenettely

6.13.1 Hakemus

Työtulo tarkistetaan hakemuksesta (MYEL 14 §:n 2 mom.). Hakemuksen tekee vakuutettu itse. Yleensä työtulon tarkistamista haetaan vakuutushakemuksella. Tarkistamisasian saa vireille myös muun ilmoituksen perusteella.

Vakuutushakemuslomakkeen voi täyttää yksinään tai muun asian yhteydessä. Eläkehakemusta tehtäessä olisi vakuutustilanne selvitettävä erityisesti MATA-turvan osalta.

6.13.2 Melan aloitteesta

Mela voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon (MYEL 14 §:n 2 mom.).

Jos tarkistamisasia otetaan esille Melan aloitteesta, vakuutettua kuullaan aina ensin ja pyritään saamaan hänen oma selvityksensä muuttuneista olosuhteista. Jos selvitystä ei saada, työtulon tarkistaminen on tehtävä muun selvityksen perusteella. Päätöksellä on ilmoitettava mitä tietoja päätöstä tehtäessä on käytetty ja mistä päätöksen perusteena olevat selvitykset on saatu.

6.13.3 Vakuutus päätös

Työtulon tarkistamispäätös on muodoltaan samanlainen kuin vakuutus päätös ja se perustellaan kuten vakuutus päätös, jolla työtulo vahvistetaan vakuutuksen alkaessa (katso kohta 16.7). Jos maatalousyrittäjätoiminnan olosuhteissa ei ole tapahtunut

1.1.2022

tarkistuskynnyksen ylittävää muutosta, hakemuksen perusteella annetaan kielteinen päätös.

Päätöstä ei kuitenkaan anneta, jos tarkistamisasia on tullut vireille Melan aloitteesta ja vakuutettua kuulematta on päädytty siihen, ettei tarkistuskynnys ylity. Ratkaisu merkitään kuitenkin asiakirjoihin.

1.1.2022

7 Maatilatalouden harjoittaja ja viljelmä

MYELin piiriin kuuluu maatilatalouden harjoittaja, joka

- työskentelee omaan tai yhteiseen lukuun
- työskentelee itse työhön osallistuen
- harjoittaa maatilataloutta
- työskentelee vähintään 5 MYEL-hehtaaria käsittävällä viljelmällä (MYEL 3 §:n 1 kohta).

MYEL koskee myös henkilöä, joka tekee tätä työtä perheenjäsenenä (MYEL 3 §:n 4 kohta) tai avopuolison ominaisuudessa (MYEL 3 §:n 5 kohta). Tämän lisäksi henkilö, joka harjoittaa maatilataloutta osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä tai yhtymässä siten, kun laissa tarkemmin säädetään, vakuutetaan MYELin mukaan (MYEL 3 §:n 6 kohta).

Perheenjäsenen määrittelystä ja vakuuttamisesta katso tarkemmin luku 10.

Osakeyhtiöstä ja muusta yhteisöstä ja yhtymästä katso tarkemmin luku 11.

7.1 Maatilatalous

Maatilatalouteen katsotaan kuuluvaksi

- Maatalous eli peltoviljely ja karjanhoito.
- Metsätalous.
- Pelkkä metsätila voi siis tuoda omistajansa MYELin piiriin, jos myös muut vakuuttamisen ehdot (mm. pinta-ala ja työtulo) täyttyvät.
- Peltoviljelyn, karjanhoidon tai metsätalouden yhteydessä harjoitettu maatilatalouden tuloverolain (MVL) mukaan verotettu liitännäistoiminta (esimerkiksi koneetyöt, puutarhaviljely, kalankasvatus, maatilamatkailu, tuotteiden jalostus ja kenttäsahaus).

MYELin piiriin ei kuitenkaan kuulu sellainen maatilatalouden yhteydessä harjoitettu muu toiminta, joka muodostaa eri yrityksen. Erilliseen yritykseen on otettava YEL-vakuutus, jos vakuuttamisen edellytykset YELin mukaan täyttyvät. MYELin yhteydessä harjoitetusta muusta yritystoiminnasta tarkemmin katso luku 8.

Maatilatalouteen ei kuulu

- 1 Oman perheen hyväksi tehty kotitaloustyö.

Kotitaloustyö (esimerkiksi ruoan laitto) kuuluu kuitenkin MYELin piiriin siinä tapauksessa, että se käsittää viljelmän vieraan työntekijän tai viljelmällä työskentelevän täysi-ikäisen, palkkaa saavan perheenjäsenen työhön liittyvää ruoka- ja vaatehuoltoa.

- 2 Ammattiin opiskelu edes siinä tapauksessa, että kyse on maatalouden ammattiopinnoista. Opintoihin liittyvä kotitalolla tehtävä harjoittelu on

1.1.2022

kuitenkin MYELin piirissä, jos se tapahtuu omaan lukuun tai perheenjäsenenä.

7.2 Omaan lukuun

7.2.1 Omistus ja vuokraus

Jos maatilatalouden harjoittaja omistaa tai on vuokrannut viljelmän ja viljelee sitä, on selvää, että hän toimii omaan lukuunsa. Jos hän taas viljelee työsuhteessa ollen (esimerkiksi työnjohtajana) toisen viljelmää, on hänet vakuutettava esim. TyELin mukaan.

7.2.2 Viljelämä alaikäisten lasten nimissä

Joissakin tapauksissa viljelmän muodollinen hallintaoikeus on alaikäisillä lapsilla, mutta käytännössä vanhemmat viljelevät sitä, esim. lapset ovat saaneet viljelmän omistukseensa testamentilla. Tällöin on selvítettävä, toimivatko vanhemmat omaan lukuunsa vai tekevätkö he työtä lastensa hyväksi perheenjäsenenä. Toisin sanoen, onko viljelämä tosiasiallisesti vanhempien vai lasten hallinnassa.

Jos vanhemmat on vakuutettu maatilatalouden harjoittajina lapsen omistamalta viljelmältä, on vakuutus päätettävä lapsen 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jolloin hän tulee itse vakuuttamisvelvolliseksi. Vanhemmat voidaan tällöin vakuuttaa perheenjäsenenä, jos perheenjäsenen vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Jos omistajina on useampia lapsia, vanhemman vakuutus päättyy yrittäjänä vasta, kun nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

7.3 Yhteiseen lukuun

Viljelmällä saattaa olla useita henkilöitä, jotka on vakuutettava maatilatalouden harjoittajina. He toimivat yhteiseen lukuun. Tällaisia tapauksia ovat avioliitto, rekisteröity parisuhde ja kuolinpesä. Myös avoliitossa voidaan toimia yhteiseen lukuun.

Jäljempänä käydään nämä tilanteet yksityiskohtaisesti läpi.

Osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä tai yhtymässä ei toimita yhteiseen lukuun vaan yhtiön/yhteisön/yhtymän lukuun. Osakeyhtiöistä ja muista yhteisöistä ja yhtymistä katso tarkemmin luku 11.

Perheenjäsen ei myöskään työskentele yhteiseen lukuun, vaan lähisukulaisensa hyväksi. Perheenjäsenen määrittelystä ja vakuuttamisesta katso luku 10.

Konkurssi

Kun maatilatalouden harjoittaja asetetaan konkurssiin, hän ei voi jatkaa enää maatalouden harjoittamista omaan tai yhteiseen lukuun. Toiminta voi jatkaa konkurssipesän lukuun, jolloin usein maatilatalouden harjoittaja jatkaa työskentelyä. Työ kuitenkin ei ole enää MYEL- ja MATA-vakuutettavaa työtä, joten työeläke- ja tapaturmaturva on selvítettävä erikseen.

1.1.2022

7.3.1 Aviopuoliso

Viljelmän voi omistaa vain toinen aviopuoliso tai vuokrasopimus saattaa olla vain toisen nimissä. Tällöin hän on yleensä varsinainen maatalousyrittäjä. Jos hänen aviopuolisonsa osallistuu työhön viljelmällä, on aviopuolisokin MYEL-vakuutettava, jos muutkin vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Tällöin aviopuolison katsotaan toimivan yhteiseen lukuun. Aviopuoliso vakuutetaan maatilatalouden harjoittajana.

Puolisoilla voi olla avioehto, jonka mukaan toisella puolisoilla ei ole avio-oikeutta toisen puolison viljelmään. Avioehto ei ole vakuuttamisen esteenä.

Aviopuoliso voidaan vakuuttaa omistajapuolison vakuuttamisesta riippumatta. Omistaja itse voi olla esim. yli-ikäinen tai työskennellä yksinomaan viljelmän ulkopuolella. Ratkaisevaa aviopuolison vakuuttamisessa on avioliitto ja työhön osallistuminen.

Jos on epäselvää, osallistuuko aviopuoliso viljelmän työskentelyyn, lisäselvitystä asiaan voidaan saada myös verottajalta. Verotuksessa, jos puoliset harjoittavat yhdessä maataloutta, jaetaan maatalouden ansiotulo-osuus puolisoitten kesken heidän työpanostensa mukaisessa suhteessa.

7.3.2 Avopuoliso

Jos henkilö elää avoliitossa viljelmän omistajan tai haltijan kanssa, voidaan hänet vakuuttaa maatalousyrittäjänä, jos yhdessä eläminen on jatkuvaa, avioliitonomaista ja yhteisessä taloudessa tapahtuvaa (MYEL 3 §:n 5 kohta).

Huomattava on, että tilanteessa, jossa molemmat avopuolisot omistavat tai hallitsevat viljelmää, heidät vakuutetaan maatilatalouden harjoittajina, eikä toista avopuolisona. Vakuutus alkaa tällöin, kun työskentely alkoi eikä avoliitolla ole merkitystä. Vastaavasti toimitaan, jos verotuksessa on jaettu ansiotuloa.

Avopuolisona vakuutettavalla henkilöllä ja maatilatalouden harjoittajalla on oltava yhteinen osoite väestötietojärjestelmässä. Avoliiton kestoa ja sen vakiintuneisuutta ei erikseen selvitetä.

Palkanmaksu

Toisinaan maatilatalouden harjoittaja maksaa avopuolison tunnusmerkit täyttävälle henkilölle palkkaa viljelmällä tehdystä työstä. Palkanmaksusta huolimatta avopuoliso vakuutetaan maatalousyrittäjänä.

Avopuoliso vakuutetaan yleensä vain hänen oman hakemuksensa perusteella. Vaikka hakemus koskisi ainoastaan MATA-vakuutusta, selvitetään samassa yhteydessä, täyttyvätkö myös pakollisen MYEL-vakuuttamisen edellytykset. Jos avopuolisolle on jaettu verotuksessa ansiotuloa, voidaan vakuutus vahvistaa myös Melan aloitteesta.

7.3.3 Rekisteröity parisuhde

Parisuhteensa rekisteröineisiin, samaa sukupuolta oleviin henkilöihin, sovelletaan MYEL-vakuutuksessa niitä periaatteita, jotka on esitetty edellä avioliiton yhteydessä.

1.1.2022

7.3.4 Kuolinpesä

Kuolinpesän osakkaiden katsotaan toimivan yhteiseen lukuun ja täten heidät vakuutetaan maatilatalouden harjoittajina. Kuolinpesän osakasta vakuutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota työskentelyvaatimuksen täyttymiseen. Edellä mainittu koskee myös kuolinpesän osakkaiden puolisoita.

Kuolinpesä maksaa toisinaan osakkailleen rahapalkkaa. Tämä ei muuta MYEL-vakuuttamisvelvollisuutta. Palkanmaksusta huolimatta henkilö työskentelee yhteiseen lukuun. Merkitystä ei ole myöskään sillä, onko työskentelystä ehkä tehty nimenomainen työsopimus.

Kuolinpesän osakkaat

Kuolinpesän osakkaita ovat perilliset ja yleistestamentinsaaja sekä tietyissä tilanteissa eloonjäänyt aviopuoliso. Yleisin tilanne on, että kuolinpesän osakkaita ovat leski ja lapset ja heidät katsotaan yrittäjiksi, mikäli he täyttävät vakuuttamisen edellytykset. Kuolinpesän jakamisen jälkeen vakuutusvelvollisuus jää sille, joka omistaa tilan yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Käyttöoikeustestamentti (hallintatestamentti)

Jos käyttöoikeustestamentti koskee koko viljelmää ja omaisuus on luovutettu testamentinsaajan/-saajien haltuun, ei kuolinpesän osakkaita voi vakuuttaa kyseiseltä viljelmältä. Tällöin voidaan vakuuttaa vain testamentinsaaja(t) omaan lukuun ja hänen (heidän) puolisonsa yhteiseen lukuun tehdystä työstä maatilatalouden harjoittajina, jos he muutoin täyttävät MYEL-vakuuttamisen edellytykset.

7.4 Itse työhön osallistuen

MYEL-vakuutuksen tarkoituksena on korvata eläketapahtuman aiheuttamat työsion menetykset. Tällainen menetys voi kohdata vain henkilöä, joka tekee työtä. Siksi työnteko on otettu erääksi vakuuttamisen edellytykseksi. Viljelijän tulee harjoittaa maatilataloutta itse työhön osallistuen (MYEL 3 §:n 1 kohta).

Pelkkä viljelmän omistaminen ja sen tuoton hyväksikäyttö eivät riitä vakuuttamiseen, ei myöskään se, että viljelämä on vuokrattu ulkopuoliselle ja omistaja perii siitä vuokraa.

Toisaalta on huomattava, että työskentelyvaatimus ei välttämättä edellytä työskentelyä pellolla tai metsässä. Työskentelyvaatimus saattaa täytyä myös viljelmän johdotyöstä.

Vakuutettavan työhön osallistumista selvittäessä tehdään kokonaisarvio. Arviota tehtäessä otetaan huomioon kysymyksessä oleva viljelämä, sen tuotantosuunta ja toiminnan laajuus, muiden osallistuminen työntekoon ja osallistumisen määrä sekä vakuutettavan omat mahdollisuudet ja edellytykset työskennellä viljelmällä.

1.1.2022

Työhön osallistumista koskeva ehto on läheisessä yhteydessä pakollisen vakuuttamisen alarajaan (MYEL 7 §:n 4 kohta). Vaikka maatilatalouden harjoittaja osallistuisikin työhön viljelmällä, voi hänen vuotuinen työpanoksensa olla niin pieni, että sen arvo jää alle 4 130,86 euron rajan (vuoden 2022 tasossa). Tällöin hänet voidaan vakuuttaa vain vapaaehtoisesti. Pakollisen vakuuttamisen alarajasta katso kohta 2.3.6.

Asuu viljelmällä	Jos maatilatalouden harjoittaja asuu viljelmällä (tai sen välittömässä läheisyydessä), hänet on yleensä vakuutettava, koska on todennäköistä, että hän osallistuu viljelmän töihin. Asuminen kuitenkin ei yksinään riitä, joten vakuutuksen edellytykset tulee täytyä muilla perusteilla kuten riittävä työpanos.
Ei asu viljelmällä	Muualla asuminen voidaan ottaa huomioon työtulon tasoa määriteltäessä.
Esimerkki 7.1	Metsätalousyrittäjillä asuminen etäällä metsätilasta ei ole merkityksellinen seikka vakuuttamisvelvollisuutta ratkaistaessa. Metsätalousyrittäjä pystyy viljelijää paremmin työskentelemään etäälläkin sijaitsevalla tilalla.
Osa-aikaviljelijät	Myös osa-aikaviljelijä on velvollinen ottamaan MYEL-vakuutuksen, jos hän osallistuu viljelmän töihin yli pakollisen vakuuttamisen työtulorajan. Sama velvollisuus on osa-aikaisella metsätalousyrittäjällä. Osa-aikaisuus huomioidaan työtulon tasoa määrittäessä.
Lisäselvitys	<p>Lisäselvitystä työskentelystä ja viljelmän toiminnasta voidaan saada esim. veroilmoituksesta, maatalouden tukitiedoista tai toisen samalta viljelmältä vakuutetun eläkehakemuksesta.</p> <p>Esimerkiksi silloin, kun henkilö on maatalouden tukitietojen mukaan viljelmän ensisijainen viljelijä, häntä ei pääsääntöisesti jätetä vakuuttamatta. Samoin, jos yrittäjälle on jaettu ansiotuloa verotuksessa, hänen katsotaan osallistuvan maatilalan töihin.</p>
7.5 Viljelmä	<p>MYEL-vakuutus edellyttää, että maatilataloutta harjoitetaan määrätyn pinta-alavaatimuksen, vähintään viisi MYEL-hehtaaria, käsittävällä viljelmällä (MYEL 3 §:n 1 kohta).</p> <p>Viljelmä tarkoittaa sellaista yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena (MYEL 6 §:n 1 mom.).</p> <p>MYEL-viljelmältä edellytetään näin ollen, että</p> <ul style="list-style-type: none">– se on tarkoitettu maatilatalouden harjoittamiseen,– sitä hallitaan yhtenä kokonaisuutena, ja– sen MYEL-pinta-ala on vähintään 5 MYEL-hehtaaria (pakollisen vakuuttamisen edellytys).
Metsätila	Viljelmä voi olla myös pelkkä metsätila.

1.1.2022

Viljelmä = maatala

Maatalouden lainsäädännössä käytetään viljelmän asemesta yleensä nimitystä maatala (esimerkiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 3 §). Sisällöltään käsitteet kuitenkin vastaavat toisiaan.

MYEL:n mukaan maatalousmaana pidetään viljeltyä maatalousmaata ja viljelmän sijainnista riippuen, 1/10, 1/15 tai 1/20 kasvullisesta metsämaasta (MYEL 6 §:n 2 mom.).

MYEL-vakuutuksessa peltoa ja metsää käsitellään erillisinä yksikköinä. Pelto- ja metsäpinta-aloja käsitellään yhdessä vain silloin, kun tutkitaan, onko viljelmällä vähintään pakollisen MYEL-vakuutuksen edellyttämät 5 maatalousmaahehtaaria eli MYEL-hehtaaria. Katso kohta 7.10.

Viljelmän määrittelyn merkityksestä erilaisissa tilanteissa katso lisää kohta 2.3.6.2.

7.6 Viljelty maatalousmaa

Viljeltynä maatalousmaana pidetään peltoa ja puutarhaa (MYEL 6 §:n 2 mom).

Viljelty maatalousmaa otetaan sellaisenaan huomioon eli 1 hehtaari viljeltyä maatalousmaata vastaa yhtä MYEL-hehtaaria.

Pääsääntö on, että viljellyksi maatalousmaaksi katsotaan tukikelpoinen pelto, laidun, suojavyyhyke, perinnebiotooppi tai vastaava. Myös sellainen alue, jota käytetään selkeästi maatalouden harjoittamiseen, voidaan katsoa viljellyksi maatalousmaaksi, vaikka siitä ei makseta jostain syystä tukia.

7.6.1 Metsälaitumet ja luonnonniityt

Metsälaidun otetaan huomioon pinta-alassa, jos siitä maksetaan maataloustukia. Metsälaitumelta karttuva työtulo on yleensä alhaisempi. Jos metsälaidun ei ole pinta-alassa mukana, sen osalta tehtävä työ otetaan kuitenkin huomioon työtulossa.

Muut luonnonvaraisen heinä-, ruoho- tai pensaskasvillisuuden peittämät alueet, kuin edellä tarkoitetut pysyvät laitumet, eivät täytä viljellyn maatalousmaan määritelmää, eikä niitä oteta peltopinta-alassa huomioon.

7.6.2 Peltojen metsittäminen

Alue lakkaa olemasta peltoa, kun viljelytoiminta on päättynyt pysyvästi. Peltopinta-ala voidaan pienentää jo ilmoitusajankohdasta esimerkiksi siinä tapauksessa, että vakuutettu talviaikana ilmoittaa lopettaneensa peltojen viljelyn ja metsittävänsä viljelmän pellot. Ala voidaan ottaa metsänä huomioon samasta päivästä.

7.6.3 Rakennusmaa

Asema- ja rakennuskaavassa rakennusmaaksi varattu alue luetaan verotuksessa tonttimaaksi, vaikka aluetta ei vielä olisi otettu kaavan mukaiseen käyttöön.

1.1.2022

Kuitenkin, jos tällaisella alueella maatalouden harjoittaminen jatkuu kaavoituksesta huolimatta, alue katsotaan viljellyksi maatalousmaaksi ja otetaan mukaan peltopinta-alaan.

7.6.4 Talouskeskus

Viljelmän talouskeskus (tontti) ei ole viljeltyä maatalousmaata ja se jää pois peltopinta-alasta. Talouskeskuksessa sijaitseva puutarha on kuitenkin viljeltyä maatalousmaata ja lasketaan MYEL-hehtaareihin mukaan.

7.7 Kasvullinen metsämaa

Kasvullisena metsämaana pidetään maata, joka on ilmoitettu verotuksessa, metsätaloussuunnitelmassa tai maataloustukiviranomaisille metsämaaksi.

MYEL-hehtaareita laskettaessa kasvullisesta metsämaasta otetaan huomioon Etelä-Suomessa 1/10, Keski-Suomessa 1/15 ja Pohjois-Suomessa 1/20 (MYEL 6 §:n 2 mom.). Asetuksessa on erikseen lueteltu, mitkä kunnat kuuluvat Etelä-, Keski- ja Pohjois-Suomeen (MYEA 1 §).

7.7.1 Aluerajat

Aluerajat näkyvät Melan nettisivuilla kohdassa [Metsänomistajat > Metsänomistajan vakuuttaminen > Metsän MYEL-hehtaarit](#).

7.7.2 Metsäpalstat eri muuntokerroinalueilla

Osa saman viljelmän kasvullisesta metsämaasta voi sijaita eri muuntokerroinalueella. Näissä tapauksissa käytetään saman viljelmän eri rekisteritiloihin eri muuntokertoimia. Esim. saman viljelmän Etelä-Suomessa sijaitsevan rekisteritilaan käytetään Etelä-Suomen kerrointa 1/10 ja Keski-Suomessa sijaitsevaan rekisteritilaan käytetään Keski-Suomen kerrointa 1/15.

7.7.3 Muuntokerroinalueen muuttuminen

Kun vakuutus alkaa, käytetään kasvullisen metsämaan muuntokertoimena vakuutuksen alkamisajanhetken mukaista muuntokerrointa. Tämän jälkeen kasvullinen metsämaa tai sen osa saatetaan siirtää toisella muuntokerroinalueella olevaan kuntaan kuntarakennelain (1698/2009) perusteella. Siirto voi koskea koko viljelmää tai sen osaa. Jos muuntokerroinalue muuttuu, työtulo tarkistetaan, kun viljelmän vakuuttamisasia tulee seuraavan kerran esille.

7.7.4 Yhteismetsät

Yhteismetsäosuutta ei voida pitää viljelmään kuuluvana eikä sitä oteta mukaan metsäpinta-alaan. Henkilö ei tee yhteismetsässä töitä omaan tai yhteiseen lukuun, vaan yhteismetsän lukuun eikä sitä voida vakuuttaa MYEL-vakuutuksessa.

1.1.2022

7.8 Tarkoitettu maatilatalouden harjoittamiseen

Viljelmän tulee olla maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettu. Raja joudutaan vetämään kahteen suuntaan: yksityistalouteen ja muuhun yritystoimintaan päin.

7.8.1 Yksityistalous

Puhtaasti yksityistalouteen kuuluva tila – asunotila tai kesähuvi – ei kuulu milloinkaan MYEL-vakuutuksen piiriin. Ei edes siinä tapauksessa, että sen pinta-ala ylittää 5 MYEL-hehtaaria (virkistyskäytössä olevat saaret, luonnonsuojelualueet). On huomattava, että metsän osalta luonnonsuojelukäytössä olevat alueet ovat vakuutuksessa, jos niillä harjoitetaan metsätaloutta. Näissä tapauksissa tarkistetaan verottajalta, mihin tilaa käytetään.

Ongelma ilmenee useimmiten silloin, kun halutaan vapaaehtoinen vakuutus pinta-alaltaan hyvin pienelle peltotilalle. Lähtökohtana pidetään tällöin verotusta ja maataloustulotukitietoja. Jos tilalla ei ole harjoitettu maatilataloutta, ei sitä voi ottaa (edes vapaaehtoiseen) MYEL-vakuutukseen.

7.8.2 Muu yritystoiminta

On mahdollista, että olennaisimman osan tilan toiminnasta muodostaa suuri sikala, kanala tai kasvi- tai puutarha, jota verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) mukaan. Tällöin tilan muun osuuden vakuuttaminen ratkaistaan verotuksen mukaan.

Jos verottaja on katsonut, että tila kuuluu muun yrityksen kanssa samaan tulolähteeseen eli verotus toimitetaan siltäkin osin EVL:n mukaan, ei tilaa pidetä MYEL-vakuutuksessa itsenäisenä viljelmänä. Tällöin tilakin kuuluu YEL-vakuutuksen piiriin.

Jos viljelmää verotetaan erikseen, se katsotaan MYEL-viljelmäksi. EVL:n mukaan verotettua toimintaa ei kuitenkaan tällaisissakaan tapauksissa oteta mukaan MYEL-vakuutukseen. Vakuutus päätöksessä tulee selvästi näkyä, mikä osa toiminnasta on vakuutettu MYELissa ja mikä ei.

7.8.3 Välitön käyttö ratkaisee

Viljelmää määriteltäessä pidetään sen välitöntä käyttötarkoitusta määrääväenä. Viljelämä on ehkä pakkolunastettu tai myyty tonttialueeksi, mutta sitä viljellään toistaiseksi entiseen tapaan. Viljelämä kuuluu MYELin piiriin niin kauan kuin viljelämä on maatalousyrittäjän hallinnassa ja maatalouskäyttö jatkuu.

7.9 Hallitaan yhtenä kokonaisuutena

Pääsääntöisesti viljelmään luetaan sekä maatilatalouden harjoittajan omistuksessa että hänen hallinnassaan olevat alueet. Jos hän on vuokrannut naapuriltaan lisäpeltoa, katsotaan sen kuuluvaksi viljelmään niin kauan kuin vuokrasopimus kestää. Mikäli hän vuokraa täysin erillisen viljelmän, voidaan sitä joissakin tilanteissa pitää eri viljelmänä.

1.1.2022

Käytännössä tulotukiasiassa tehtyä ratkaisua voidaan yleensä pitää lähtökohtana harkittaessa sitä, kuuluvatko pellot samaan viljelmään vai eri viljelmiin. Maatalouden tulotukijärjestelmässä maatilalla tarkoitetaan nimittäin yhden tai useamman tuotantoyksikön muodostamaa kokonaisuutta. Pyrkimyksenä on, että saman viljelijän tai samojen viljelijöiden viljelemät tuotantoyksiköt muodostaisivat yhden maatilän.

Jos tulotukia ei ole haettu, lähtökohtana voidaan pitää verotusta.

Jos tilat katsotaan kuuluvaksi eri viljelmiin, kummallekin viljelmälle on otettava eri vakuutus. Täten erillinen omistus- ja hallintapiiri aiheuttaa vastaavasti pääsääntöisesti sen, ettei tiloja voida pitää yhtenä viljelmänä, ja sitä kautta sen, että viljelmät ovat eri vakuutuksissa.

Kun toimintaa harjoitetaan osakeyhtiössä ja muussa yhteisössä tai yhtymässä, tulee osakeyhtiössä ja muussa yhteisössä tai yhtymässä harjoitettavalle toiminnalle tehdä oma vakuutuksensa. Katso lisää luvusta 11.

Edellä mainittuja perusteita sovelletaan myös metsätiloihin.

7.9.1 Kiinteistörekisteri

Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterissä olevilla merkinnöillä ei ole ratkaisevaa merkitystä viljelmää määriteltäessä. Asian ratkaisee tilojen taloudellinen käyttö. Viljelämä koostuukin tavallisesti useasta rekisteritilasta.

Esimerkki 7.2

Toisen maatilän omistaa kuolinpesän osakas yhdessä aviopuolisonsa kanssa ja toisen maatilän kuolinpesä. Maatilat katsotaan MYEL-vakuutuksessa eri viljelmiksi, kun molemmista on erikseen haettu maataloustuet.

Esimerkki 7.3

Sisarukset omistavat yhdessä maatilän, jolla harjoitetaan peltoviljelyä. Lisäksi toinen heistä harjoittaa sikataloutta osakeyhtiön lukuun omistaen yksin kaikki osakkeet. Hallinnallisesti kyseessä on kaksi eri kokonaisuutta, jolloin niitä ei voi ottaa samaan vakuutukseen.

7.9.2 Sovintojako

Joskus voi saman tilan hallinta olla jakautunut eri henkilöille. Tila on voitu jättää muodollisesti halkomatta, mutta sen omistajat hallitsevat ja viljelevät kumpikin omia osuuksiaan. Jos tällainen sovintojako on vakiintunut, pidetään kumpaakin osuutta eri viljelmänä. Tässäkin tapauksessa ratkaisun tukena käytetään maataloustuki- tai verotusasiassa tehtyä ratkaisua.

7.9.3 Vuokraviljelmät

Koska MYEL-vakuutus edellyttää, että vakuutettava viljelee tilaa, joka on hänen omistuksessaan tai hallinnassaan, vuokrapellot kuuluvat vuokramiehen vakuutukseen, ei vuokranantajan. Vuokrasopimus voi olla kirjallinen tai suullinen.

1.1.2022

7.9.4 Muu kuin vuokrahallinta

Viljelmä voi olla viljelijän hallinnassa muutoinkin kuin vuokrasopimuksen perusteella. Myös näissä tapauksissa vakuutetaan viljelmän haltija eikä omistajaa.

Hallinnanpidätys

Tilakauppaan saattaa sisältyä ehto, jonka mukaan tilan hallinta siirtyy määrätystä, kaupantekohetkeä myöhemmästä ajankohdasta (esimerkiksi siitä, kun kauppahinta on kokonaisuudessaan maksettu). Vakuutuksen alkamisen/lakkaamisen kannalta ratkaiseva on hallinnan siirtymispäivä.

Kun viljelmä myydään, voidaan se tai osa tilasta pidättää myyjän hallintaan määrätty tai elinajaksi. Jos myyjä pidättää itselleen viljelmän elinikäisen hallintaoikeuden, vain hänet vakuutetaan maatilatalouden harjoittajana. Viljelmän omistajaa ei voi vakuuttaa ennen kuin viljelmän hallinta siirtyy hänelle. Tosin myyjä voi jo ennen kuolemaansa luopua hallintaoikeudestaan, jolloin ostaja vakuutetaan.

Käyttöoikeustestamentti

Testamentissa saatetaan määrätä, että esimerkiksi eloonjäänyt puoliso saa hallita viljelmää kuolemaansa saakka. Hänet vakuutetaan maatilatalouden.

Syytinkimetsä

Joskus vanhemmat pidättävät viljelmän kauppaan liittyen oikeuden käyttää osaa tilan metsästä. Jos metsän käyttöoikeus on periaatteessa rajoittamaton, vakuutetaan se, jolla on metsään käyttöoikeus. Jos taas sopimus sisältää vain polttopuun ja rakennustarvikkeiden ottamisoikeuden tai lyhyehkön aikaan rajoitetun hakkuuoikeuden, vakuutetaan metsästäkin jatkaja.

7.10 5 MYEL-hehtaaria

Pakollisen vakuuttamisen edellytyksenä on, että viljelmä käsittää vähintään 5 hehtaaria maatalousmaata eli 5 MYEL-hehtaaria.

Maatalousmaan käsitteestä katso kohta 7.6.

Viljelmään voi kuulua MYEL-hehtaareiden eli viljellyn maatalousmaan ja kasvullisen metsämaan lisäksi mm. joutomaata, mutta sillä ei ole MYEL-pinta-alassa merkitystä.

7.10.1 Ei pyöritystä

MYELissä olevaa pyörityssääntöä ei sovelleta silloin kun lasketaan, täyttyykö MYEL-hehtaarien alaraja (MYELin 6 § 3 mom.). Jos siis viljelmän maatalousmaan pinta-ala on ilman pyöritystä esim. 4,99 ha, se jää pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle. Tästä on maininta lain perusteluissa (HE 95/2007).

7.10.2 Useita omistajia

5 MYEL-hehtaarin alaraja ratkaistaan viljelmäkohtaisesti myös silloin, kun viljelmällä on useita omistajia. Sillä ei ole merkitystä, että jonkun omistajan laskennallinen osuus jää 5 MYEL-hehtaaria pienemmäksi. Ratkaisevaa on se, kuinka paljon omistajilla on pinta-alaa yhteisessä hallinnassa.

1.1.2022

Kokonaan toinen asia on, että em. tapauksessa jonkun omistajan työskentely voi jäädä niin vähäiseksi, että hänen työpanoksensa jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan, joka on henkilökohtainen.

7.10.3 Raja on ehdoton

Jos viljelmän koko ei yllä 5 MYEL-hehtaariin, se ei kuulu pakolliseen vakuutukseen, vaikka tuotantotoiminta olisi erittäin voimaperäistä. Tällaiselle viljelmälle voidaan ottaa vapaaehtoinen vakuutus, jos sitä verotetaan MVL:n mukaan. Jos taas verotus toimitetaan EVL:n mukaan, kuuluu toiminta YELin piiriin.

7.10.4 Pinta-alan pieneneminen

Jos viljelmän maatalousmaan pinta-ala pienenee alle 5 MYEL-hehtaarin, joudutaan erikseen harkitsemaan se, päätetäänkö vakuutus takautuvasti vai vasta ilmoituspäivästä lukien (MYEL 13 §:n 4 mom.). Katso päättymisestä näissä tilanteissa lisää kohdasta 5.2.

Jos pinta-ala pienenemisen jälkeenkin ylittää 5 MYEL-hehtaaria, kyse on työtulon tarkistamisesta.

7.11 Viljelmän määrittelyn merkitys

Jos tilat katsotaan eri viljelmiksi, kummallekin viljelmälle on siis otettava oma vakuutus. Tämä taas saattaa vaikuttaa vakuuttamisvelvollisuuteen, työtuloon, eläkkeen karttumiseen sekä vastuuseen toisen maksuista.

7.11.1 Vakuuttamisvelvollisuus

Jos kumpikin tai toinen viljelämä on alle 5 MYEL-hehtaaria, pakollista vakuutusta ei voi vahvistaa lainkaan tai sen voi vahvistaa vain toiselle, yli 5 MYEL-hehtaarin, viljelmälle.

Eri viljelmäksi katsominen saattaa joissain tilanteissa johtaa siihen, että vakuutusta ei saa edes vapaaehtoisena esimerkiksi pienestä metsäalasta, josta työtulo ei riitä vakuuttamisen alarajaan (alarajasta katso tarkemmin kohta 3.1.2).

7.11.2 Työtulo voi suurentua

Perustyötulo 12 ensimmäiseltä peltohehtaarilta on 1764,13 euroa (vuoden 2022 tassa). Ylimeneviltä hehtaareilta perustyötulo ja sitä kautta työtulon normaalialue pienenevät asteittain. Jos peltohehtaarit jakautuvat kahdelle eri viljelmälle, karttuu ensimmäisiltä peltohehtaareilta suurempaa työtuloa kummassakin vakuutuksessa.

Esimerkki 7.4

Maatilatalouden harjoittajalla on 10 ja 6 peltohehtaarin tilat. Jos ne katsotaan yhdeksi viljelmäksi, viljelmän perustyötulo (vuoden 2022 indeksissä) on $12 \times 1764,13$ euroa + $4 \times 716,70$ euroa = 23 459,76 euroa. Jos taas niitä pidetään eri viljelminä, perustyötulo on $10 \times 1764,13$ euroa + $6 \times 1764,13$ euroa = 27 548,96 euroa eli noin neljä tuhatta euroa enemmän.

1.1.2022

7.11.3 Vastuu toisen maksuista

Maatalousyrittäjä on pääsääntöisesti vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän vakuutusmaksusta (katso tarkemmin vakuutusmaksuopas). Jos viljelmät on vakuutettu erikseen, ratkaistaan myös vastuukysymys kunkin viljelmän osalta itsenäisesti.

7.11.4 Vaikutus MATA-turvaan

Oikeus MATA-korvauksiin saattaa yksittäistapauksissa riippua siitä, onko tilat katsottu yhdeksi vai useammaksi viljelmäksi. Näin silloin, jos on kyse viljelmästä, jolla yksinään on alle 5 MYEL-hehtaaria eikä vahingoittuneella ole vapaaehtoista työajan MATA-vakuutusta tätä varten. Pakollisuus vaikuttaa myös ansionmenetyksen laskentaan.

1.1.2022

8 Useita MYEL-toimintoja ja MYEL:n yhteydessä harjoitettu muu toiminta

Maatalousyrittäjä saattaa harjoittaa rinnakkain useita MYEL-toimintoja. Eri yrityksestä ja eri toiminnasta tehdään erillinen vakuutus. Maatilatalous, kalastus ja poronhoito tehdään jokainen omaan vakuutukseensa, vaikka taustalla olisi sama yritys.

Maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä lähtee yrityskohtaisuuden periaatteesta. Tämä ilmenee muun muassa MYELin 7 §:n 5 kohdan lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävää maatalousyrittäjätoimintaa ja 14–21 §:n työtulon määrittelytapaa koskevista säännöksistä. Toisella kannalla on YEL. YEL-vakuutus on henkilökohtainen ja vakuutus on määrättävä koskemaan kaikkea YELin piiriin kuuluvaa yrittäjätoimintaa (YEL 109 §).

Jos tilat katsotaan eri viljelmiksi, kummallekin viljelmälle on otettava erillinen vakuutus. Siitä, onko kyseessä yksi vai useampi viljelmä katso kohta 7.5. Yhtiö-, yhteisö- tai yhtymämuodossa harjoitettu MYEL-toiminta sijoitetaan omaan erilliseen vakuutukseensa.

8.1 Pakollisen vakuuttamisen työtuloraja

Siitä, miten useat MYEL-toiminnot vaikuttavat pakollisen vakuuttamisen työtulorajan laskentaan katso kohta 2.3.6.2. Henkilö voi olla esim. kahdessa eri vakuutuksessa, joissa työtulot vain yhteen laskien ylittää työtulorajan.

8.2 Vapaaehtoisen vakuuttamisen työtuloraja

Vastaavasti vapaaehtoisen vakuutuksen työtulojen on ylitettävä yhteensä vapaaehtoisen vakuuttamisen rajan (katso kohta 3.1.2). Yksittäisen toiminnon osuus on oltava vähintään puolet vapaaehtoisen vakuuttamisen rajasta, jotta voidaan katsoa tällaisen toiminnan olevan MYELissä tarkoitettua toimintaa.

Esimerkki 8.1

Henkilöllä on oma metsä, josta perustyötulo on 1 500 euroa ja jossa hän tekee tavanomaiset metsänhoitotyöt. Lisäksi hän työskentelee perheenjäsenenä lapsensa viljelmällä ja työpanos siitä on 1 500 euroa. Hänet voidaan vakuuttaa, koska yhteenlaskettu työtulo on yli vapaaehtoisen vakuuttamisen rajan. Kun työ perheenjäsenenä päättyy, päättyy vakuutus molemmista, koska oman tilan työpanos ei riitä yksin vapaaehtoisen vakuuttamisen alarajaan.

8.3 MYEL- vai YEL-toimintaa

Maatilatalouden ja erillisen yrityksen välinen raja vedetään käytännössä verotuksen mukaan. Jos verottaja on verottanut maatilataloudesta erillistä toimintaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) mukaan, sovelletaan YELiä. Jos taas on käytetty maatilatalouden tuloverolakia (MVL), sovelletaan MYELiä. Tämän käytännön ovat myös muutoksenhakuelimet hyväksyneet.

1.1.2022

Aina ei verotusta ole vielä toimitettu silloin, kun vakuuttamisasia tulee vireille. Tällöin Mela ratkaisee asian pyrkien noudattamaan samoja periaatteita kuin verottaja. Rajatapauksissa pidetään yleensä hakijan käsitystä ratkaisevana. Kun vahvistetusta verotuksesta myöhemmin saadaan tieto, noudatetaan sitä.

Epäselvissä tapauksissa voi hakija tai Mela selvittää verottajan kanssa, miten tapausta tulnaisiin verottamaan.

8.3.1 MVL vai EVL

Mela seuraa verottajan kantaa, onko toiminta maatalousverotettua vai ei. Verottajalla on omat ohjeensa siitä, milloin liitännäistoiminta tulee siirtää omaksi tulonlähteeseen ja omaksi yritykseen. Uutta vakuutusta tehdessä verottajan ohjeista saa osviittaa siitä, tuleeko liitännäistoiminta ottaa MYEL-vakuutukseen alusta asti mukaan vai ei. Jos verotuksesta ei ole vielä selvitystä, pyritään saamaan kirjanpitäjältä tms. selvitys siitä, ovatko toiminnot erillisiä vai kuuluvatko yhteen. Kun verottajalta on jo ratkaisu, Mela noudattaa verottajan kantaa.

Merkitystä voi olla maa- tai metsätalouteen liittyvän toiminnan laajuus verrattuna varsinaiseen toimintaan. Toiminta voi myös laadultaan erota varsinaisesta maa- tai metsätaloudesta niin paljon, että sitä on pidettävä erillisenä yrityksenä.

Verotusratkaisun kannalta merkitystä voi olla mm. sillä, käytetäänkö toiminnassa maatilalla jo muutoinkin olevia maatalousrakennuksia ja -koneita tai itse tuotettuja rehuja.

Esimerkki 8.2

Laajamittainen kalan- tai ravunviljely sekä sienten kasvatusta sekä laajamittainen turkistarhaus verotetaan EVL:n mukaan, kun taas suppeamittainen toiminta MVL:n mukaan.

Esimerkki 8.3

Mittavakin sika- ja kanatalous, on MVL:n mukaan verotettavaa toimintaa, jos rehu on peräisin osaksikin omalta maatilalta. Kun taas EVL:n mukaan on verotettu laajamittaista sopimustuotantona harjoitettua broilerinkasvatusta, joka ei yleensä osaksiin perustu tilan omaan rehuntuotantoon.

8.3.2 Tilanteen muuttuminen

Vakuutuksen ottamisen jälkeen saattavat olosuhteet muuttua niin, että kysymys toiminnan erillisyydestä on arvioitava uudelleen. Toiminta, jota alun perin verotettiin MVL:n mukaan ja otettiin mukaan MYEL-vakuutukseen, saattaa laajeta ja erikoistua niin, että se siirtyy EVL:n mukaan verotettavaksi, jolloin sen tulisi jäädä pois MYEL-vakuutuksesta. Myös päinvastainen siirtymä on mahdollinen.

Jos toiminta on siirtynyt toiseen verotukseen, tehdään MYEL-vakuutukseen tarkistus. YEL-vakuutus tehdään pääsääntöisesti alkamaan samasta päivästä. Samoin toimitaan, jos toiminta on aikaisemmin ollut YEL-vakuutettua ja verotuksen siirryttyä maatalousverotukseen. YEL päättyy samaan päivään kuin mistä toiminta tulee MYEL-vakuutukseen. Työeläkealalla on yhteisesti sovittu, että muutokset pyritään

1.1.2022

tekemään niin, että päällekkäistä vakuutusta ei samasta toiminnasta ole mutta eläketurvaan ei myöskään tulisi katkoa.

Myös tilanteissa, joissa koko toiminta siirtyy MVL:stä EVL:ään tai päinvastoin, pyritään vakuutuksen alkamis- tai päättämisaikajankohtaa ratkaistaessa pääsääntöisesti noudattamaan edellä mainittuja periaatteita.

Esimerkki 8.4

Vakuutetulla on maatilallaan myös hevostalli ja se on mukana MYEL-vakuutuksessa maatalousverotettuna liitännäistoimintana. Jos verottaja katsoo hevostoiminnan kasvaneen riittävän laajaksi, se voi ohjata toiminnan kahdeksi eri tulonlähteeksi. Varsinainen maatalous jää tällöin MYEL-vakuutukseen ja aikaisemmin MYEL-vakuutettu hevostalli siirtyy verotuksessa EVL:n mukaan verotetuksi. Tällöin MYEL-vakuutuksesta poistetaan hakemuspäivästä hevostalli ja EVL:n mukaan verotettu toiminta siirtyy YEL-vakuutettavaksi. Näissä on yleensä toimittu niin, että vakuutukset eivät ole samasta toiminnasta päällekkäin mutta ei jää myöskään katkoa. Hevostoiminnasta tulee ottaa erikseen yrittäjän tapaturmavakuutus.

Esimerkki 8.5

Viljelmällä on pakattu oman tilan kasveja myyntiin. Myynti on ollut kokonaan maatalousverotettua. Kun toiminta laajenee, tilapakkaamosta muodostetaan osakeyhtiö. MYEL- ja MATA-vakuutus eivät kata enää tilapakkaamon toimintaa vaan siitä tulee selvittää työeläke- ja työtaturmavakuutuksen erikseen. Kyse on selkeästi erillisestä yrityksestä.

8.4 MYEL- vai TyEL-työtä

Maatalousyrittäjän harjoittaman toiminnan osalta joudutaan tekemään toinenkin erottelu: vakuuttaako maatalousyrittäjä toiminnan MYELin mukaan vai vakuuttaako se, jolle työ on tehty, hänet esim. TyELin mukaan. MYELin piiriin ei kuulu ansiotyö, jonka perusteella maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun työeläkelain mukaan (MYEL 7 §:n 6 kohta).

Kysymys ratkeaa sen perusteella, onko työn suorittajaa pidettävä itsenäisenä maatalousyrittäjänä vai onko kysymys työsuhteesta tehdystä työstä. Jälkimmäisessä tapauksessa työ vakuutetaan esim. TyELin mukaan. Muutoin käytetään MYELiä. Työeläkelakipalvelussa on ohje yrittäjäeläkelakien soveltamisaloista, jossa tätä asiaa on esitelty.

Jos rahapalkasta on toimitettu ennakonpidätys, tämä on osoitus työsuhteen suuntaan. Tosin on huomattava, että suorituksen maksajan on toimitettava ennakonpidätys myös työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana maksettavasta korvauksesta (työkorvaus), jos sen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin. Merkintä ennakkoperintärekisterissä taas on osoitus maatalousyrittäjyyden suuntaan, mutta merkintä ei kuitenkaan sinällään tee työn suorittajasta automaattisesti maatalousyrittäjää eikä merkinnän puuttuminen työntekijää.

Perheenjäsen

Vastaavasti maatalousyrittäjän perheenjäsen saattaa tehdä tässä tarkoitettua työtä. Jos perheenjäsen on työsuhteessa työn teettäjään, työn teettäjän tulee huolehtia

1.1.2022

hänen vakuutusturvastaan, eikä työskentely siis sisälly perheenjäsenen MYEL-vakuutukseen. Jos työsuhteen tunnusmerkit työn teettäjää kohtaan taas puuttuvat, työn on katsottava sisältyvän niihin töihin, joita perheenjäsen tekee maatalousyrittäjän lukuun, ja jotka ovat tulleet tätä kautta MYEL-vakuutetuiksi.

8.5 ETK:n ratkaisu

ETK ratkaisee työn teettäjän, työn suorittajan tai Melan hakemuksesta, sovelletaanko työhön MYEL:ä (MYEL 9 §).

1.1.2022

9 Maatilatalouden harjoittajan ja metsänomistajan työtulo

MYEL-vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjälle vahvistetaan vuotuinen työtulo. Hänelle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan MYEL-toiminnassa (MYEL 14 §). Maatalousyrittäjälle vahvistetun työtulon perusteella lasketaan maatalousyrittäjän MYEL-eläkkeet ja MYEL-vakuutusmaksut.

Laissa on tarkemmat määräykset maatilatalouden harjoittajan työtulosta (MYEL 15 - 18 §), metsätalousyrittäjän työtulosta (MYEL 17 §) sekä maatilatalouden työhön osallistuvan maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta (MYEL 19 §). Laissa on lisäksi erikseen säädetty siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo määritellään (MYEL 21 §).

Jos työtuloon vaikuttavat seikat muuttuvat olennaisesti työtulon vahvistamisen jälkeen, työtulo tarkistetaan maatalousyrittäjän hakemuksesta tai Melan aloitteesta (MYEL 14 §:n 2 mom.).

MYEL-työtulon perustella lasketaan myös MATA:n ansionmenetykskorvaukset ja Mela-sairauspäiväraha. MYEL-työtuloa käytetään myös Kelan maksamien sairauspäivärahojen ja muiden tuloihin perustuvien etuuksien laskennan perusteena maatalousyrittäjätoiminnan osalta.

9.1 Viljelmän työtulo

Maatilatalouden työtulo määritellään erikseen viljellystä maatalousmaasta (= pelto ja puutarha) ja metsästä. Myös liitännäistoiminnan työtulo määritellään erikseen. Viljelmän pinta-alan perusteella määritellään viljellyn maatalousmaan työtulon normaali-alue ja kasvullisen metsämaan perustyötulo.

Viljelmän vuotuinen työtulo on viljellyn maatalousmaan, kasvullisen metsämaan ja liitännäistoiminnan tulon perusteella määriteltyjen vuotuisten työtulojen yhteismäärä. Viljelmän työtulo jaetaan viljelmältä vakuutettavien maatalousyrittäjien kesken (katso kohta 9.11).

9.1.1 Useita viljelmiä

Maatilatalouden harjoittaja voi olla vakuutettuna useammalta eri viljelmältä. Viljelmäkohtainen työtulo määritellään erikseen kullekin viljelmälle.

9.1.2 Osaomistaja

Viljelmän työtulo lasketaan koko maatilan viljellyn maatalousmaan ja metsän hehtaariin perusteella silloinkin, kun vakuutettava omistaa sen vain osittain, jos sitä hallitaan yhtenä kokonaisuutena.

9.1.3 Metsätalousyrittäjä

Myös pelkästään metsää omistava henkilö kuuluu MYEL-vakuutuksen piiriin, jos vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Vakuutettavan työtulo määritellään tällöin kasvullisen metsämaan työtuloa koskevan säännöksen perusteella (katso kohta 9.10).

1.1.2022

MYEL-vakuuttaminen ei edellytä, että vakuutettavalla on sekä viljeltyä maatalousmaata että kasvullista metsämaata omistuksessaan tai hallinnassaan.

9.2 Viljellyn maatalousmaan työtulo

9.2.1 Perustyötulo

Viljellyn maatalousmaan (= pelto ja puutarha) perustyötulo lasketaan hehtaarien perusteella seuraavasti (vuoden 2022 taso).

<u>Pelto ja puutarha ha</u>	<u>Työtulo e/ha/v</u>
0 – 12	1 764,13
13 – 22	716,70
23 – 32	482,33
33 – 62	151,60
63 -	27,53

Työtulon perusteena oleva pinta-ala lasketaan hehtaarin tarkkuudella. Hehtaarit pyöristetään lähimpään täyteen hehtaariin, mutta jos pyöristys on mahdollinen molempiin suuntiin, se suoritetaan ylöspäin. Työtuloa karttuu kaikilta maatilatalouden harjoittajan hallinnassa ja viljelyksessä olevilta hehtaareilta. Hehtaarikohtaista ylärajaa ei ole.

9.2.2 Työtulon normaalialue

Hehtaarien perusteella määräytyvän perustyötulon ympärille on määritelty työtulon normaalialue. Normaalialueelta maatilatalouden harjoittaja voi itse määrittellä viljelmän työtulon siten, että se vastaa viljelmällä vallitsevia olosuhteita. Normaalin työtulon alue suhteessa perustyötuloon määräytyy viljelmällä työskentelevien maatilatalouden harjoittajien lukumäärän mukaan (MYEL 16 §:n 2 mom.).

9.2.2.1 Yksi yrittäjä MYEL-vakuutuksessa

Viljelmällä, jolla on yksi maatilatalouden harjoittaja, työtulon normaalialue on 70–115 prosenttia perustyötulosta. Tältä alueelta määritellään pääsääntöisesti yhden maatilatalouden harjoittajan työtulo. Viljelmälle määritelty työtulo on tässä tapauksessa samalla vakuutettavan maatilatalouden harjoittajan työtulo.

9.2.2.2 Kaksi yrittäjää MYEL-vakuutuksessa

Kahden maatilatalouden harjoittajan viljelmällä työtulon normaalialue on 85–130 prosenttia perustyötulosta. Viljelmälle määritelty työtulo jaetaan maatilatalouden harjoittajien kesken (katso kohta 9.11).

Maatilatalouden harjoittajien määrässä otetaan huomioon myös mahdolliset vakuutamisvelvollisuudesta vapautetut.

1.1.2022

Maatilatalouden harjoittajien määrässä ei oteta huomioon eläkkeellä olevia paitsi, jos eläkkeellä oleva maatilatalouden harjoittaja vakuutetaan eläkkeen rinnalla. Muiden viljelmällä työskentelevien maatilatalouden harjoittajien ja perheenjäsenten merkittävä työpanos voidaan kuitenkin ottaa huomioon harkittaessa, onko viljelmän työtuloa määriteltäessä perusteita työtulon normaalialueen alittamiseen (katso kohta 9.8).

Työtulon määrittelystä ja korottamisesta, jos viljelmällä on enemmän kuin kaksi maatilatalouden harjoittajaa, katso kohta 9.7.2.

9.3 Työtulon määräytyminen normaalialueella

Työtulon määrittelyn lähtökohtana on työtulon normaalialue, jolta maatilatalouden harjoittaja tekee esityksen työtuloksi (MYEL 16 §). Esitetyn työtulon tulisi vastata viljelmällä tehdyn työn arvoa eli työtuloksi tulisi vahvistaa työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan maatilatalouden harjoittajan työpanosta maatilataloudessa (MYEL 14 §).

Työtulon määrittelyssä lähdetään siitä, että maatilatalouden harjoittaja itse parhaiten tietää työnsä arvon ja sen kuinka suuri hänen työpanoksensa viljelmällä on. Maatilatalouden harjoittajan työtulon normaalialueelta esittämä euromäärä vahvistetaan hänen työtulokseen, ellei esitys ole ilmeisessä ristiriidassa viljelmän tosiasiallisten olosuhteiden kanssa.

9.4 Ei työtuloesitystä

Jos vakuutettava ei ole tehnyt esitystä työtuloksi, vahvistetaan työtuloksi perustyötulo (MYEL 16 §:n 3 mom.). Näin menetellään aina, jos vakuutettavalta ei saada mitään tietoja viljelmästä, maatalouden harjoittamisesta tai hänen työskentelystään viljelmällä. Jos vakuutettavalta saadaan työtulon määrittelyyn tarvittavat tiedot, mutta varsinainen esitys euromääräiseksi työtuloksi puuttuu, työtulo voidaan vahvistaa myös muuksi kuin perustyötuloksi. Tällöin noudatetaan työtulon määrittelyä normaalialueella koskevia periaatteita.

9.5 Ilmeinen ristiriita

Jos vakuutettavan esittämä työtulo on ilmeisessä ristiriidassa viljelmän tosiasiallisten olosuhteiden kanssa, vahvistetaan työtuloksi perustyötulo (MYEL 16 §:n 3 mom.). Säännös antaa Melalle mahdollisuuden harkita, pitäisikö työtuloksi vahvistaa perustyötulo vakuutettavan esityksestä poiketen, jos vakuutettavan esittämä euromäärä on ilmeisessä ristiriidassa viljelmän tosiasiallisten olosuhteiden kanssa.

Jos vakuutettavan esittämä työtulo sijoittuu työtulon normaalialueelle, työtulon on vain harvoin katsottava olevan ristiriidassa viljelmän olosuhteiden kanssa. Näissä tilanteissa pyritään yhdessä vakuutettavan kanssa määrittelemään työtulo viljelmän olosuhteita vastaavalle tasolle.

Kun esitetty työtulo on työtulon normaalialueen ylä- tai alapuolelta, vakuutettavan esityksestä voidaan aina poiketa. Tällöin työtulo voidaan arvioida esityksestä

1.1.2022

poiketen, jos vakuutettavan esitys on ristiriidassa viljelmän tosiasiallisten olosuhteiden kanssa. Tällaisissa tilanteissa työtulo arvioidaan viljelmän tosiasiallisten olosuhteiden perusteella kiinnittämällä huomiota erityisesti viljely- ja tuotantotapaan, maatilatalouden harjoittajien määrään, viljelmällä työskentelevien muiden henkilöiden määrään ja viljelmän tuottavuuteen eli työtulon yleisiin korottamis- ja alentamisperusteisiin (katso kohdat 9.7 ja 9.8).

9.6 Työtulon määräytyminen normaalialueen ulkopuolella

Useimmissa tilanteissa työtulo voidaan määritellä työtulon normaalialueelta. Työtulon normaalialueen laajuus ja sen sijoittuminen perustyötuloon nähden mahdollistavat sen, että työtulossa voidaan yleensä ottaa viljelmän yksilölliset olosuhteet riittäväällä tavalla huomioon. Näin menetellään siitä riippumatta, onko kyseessä kasvinviljely- vai karjatila.

Toisaalta viljelmän tuotantomenetelmät tai tuotannon laajuus voivat poiketa huomattavasti tavanomaisesta keskiarvosta, jolloin normaalialueelle sijoittuva työtulo ei välttämättä vastaa viljelmän todellisia olosuhteita. Joissakin tilanteissa työtuloa on jopa mahdotonta määritellä pellon ja puutarhan pinta-alaan perustuvan normaalialueen avulla. Näin on esimerkiksi viljelmällä harjoitettujen liitännäistoimintojen osalta. Liitännäistoiminnasta määriteltävää työtuloa käsitellään kohdassa 9.9.

Edellä mainittuja tilanteita varten lakiin on otettu mahdollisuus poiketa työtulon normaalialueesta joko ylös- tai alaspäin. Viljelmän työtulo voidaan vahvistaa pääsäännöstä poiketen, jos viljely- tai muu tuotantotapa, viljelmällä työhön osallistuvien maatilatalouden harjoittajien tai heidän perheenjäsentensä tai viljelmälle palkattujen työntekijöiden määrä, viljelmän tuottavuus tai muu näihin verrattava syy niin edellyttää (MYEL 16 §:n 4 mom.). MYELin työtuloa koskevissa säännöksissä ei ole asetettu työtulolle ylärajaa kuten YEL 112 §:n 1 momentissa. YEL-vakuutuksen vuotuista työtuloa ei mainitun säännöksen vuoksi vahvisteta 187 625 euroa suuremmaksi (vuoden 2022 taso). Tapaukset, joissa MYEL-työtulo vahvistetaan suuremmaksi kuin 187 625 euroa vuodessa ratkaistaan vakuutusjaostossa. Työtulon normaalialueen ylittämistä käsitellään kohdassa 9.7 ja alittamista kohdassa 9.8.

9.6.1 Yksilöllinen harkinta

Kun työtulon normaalialueesta poiketaan, määritellään työtulo yksilöllisesti kyseisellä viljelmällä vallitsevien olosuhteiden perusteella. Työtulon normaalialue perustuu kaavamaisiin keskiarvoihin ja työtulo on perusteltua määritellä siltä alueelta ainakin silloin, kun tarkkaa selvitystä viljelmän olosuhteista ei ole käytettävissä. Kaavamaisella perusteella on merkitystä myös eräänlaisena vähimmäistyötulona esimerkiksi silloin, kun maatilatalouden harjoittaja on aloittamassa toimintaansa, eikä tarkkaa selvitystä viljelmän olosuhteista ja maatilatalouden harjoittajan työpanoksesta ole vielä saatavissa.

1.1.2022

9.6.2 Yksilöllisten työtulooperusteiden luonne

Seikan, joka otetaan huomioon, kun työtulo vahvistetaan työtulon normaalialueen ulkopuolelta, tulee olla sellainen, että se vaikuttaa viljelmän olosuhteisiin pitkäaikaisesti. Lyhytaikainen kokeilutoiminta tai tilapäinen maatilatalouden tulojen nousu ei esimerkiksi vielä riitä työtulon korottamiseen normaalialueen yläpuolelle. Vain pitemmän aikaa maatilatalouden harjoittajan työpanokseen vaikuttava toiminta voidaan näissä tilanteissa ottaa työtuloa määriteltäessä huomioon.

9.6.3 Maatilatalouden harjoittajan oma käsitys

Yksilöllinen työtulo työtulon normaalialueen ulkopuolelta määritellään yleensä maatilatalouden harjoittajan hakemuksesta. Mela voi määritellä työtulon hakemuksesta poiketen, jos vakuutettavan työtuloesitys on voimakkaassa ristiriidassa viljelmällä vallitsevien olosuhteiden kanssa. Useimmiten kyse on siitä, että Mela vahvistaa työtulon hakijan esitystä korkeammalle. Työtuloa ei Melan aloitteesta kuitenkaan yleensä määritellä työtulon normaalialueen ulkopuolelle ilman vakuutettavan aloitetta.

9.6.4 Selvitys korottamis- tai alentamisperusteesta

Työtulon normaalialueesta poikkeaminen edellyttää aina erityisperusteita, jotka vakuutettavan tulee selvittää vakuutushakemuksella. Ratkaisun tukena käytetään maataloustukitietoja sekä verotuksesta saatavia tietoja.

Vakuutettavan, jonka viljelmä ja tuotantotoiminta ovat sellaisia, että vastaavassa tilanteessa yleensä määritellään työtulo normaalialueen yläpuolelta, on esitettävä vakuutushakemuksessaan yksityiskohtaiset perustelut sille miksi työtulo tulisi määritellä normaalialueen alapuolelta, jos hän esittää sitä hakemuksessaan. Sama koskee tilannetta, jossa esitetään työtulon määrittelemistä normaalialueen yläpuolelta, kun vastaavissa tilanteissa työtulo yleensä määritellään normaalialueen alapuolelta.

9.7 Työtulon normaalialueen ylittäminen

9.7.1 Viljely- tai muu tuotantotapa tai suuri työmäärä

Viljelytapa voi vaikuttaa työtuloon korottavasti, jos peltoja tai osaa niistä käytetään tavanomaista tehokkaammin. Esimerkiksi erikoiskasvien, kuten mansikan, juurikasvien, perunan tai vihannesten viljely voi olla peruste työtulon normaalialueen ylittämiseksi.

Työtulon normaalialueen ylittämisen perusteena voi olla myös maatilatalouden harjoittajan tavanomaista suurempi määrä kotieläimiä, joka saattaa johtaa niin suureen työmäärään, että työtulon määrittelemisen työtulon normaalialueen yläpuolelta on perusteltua. Myös työmäärän huomattava lisääntyminen muusta syystä voi olla peruste työtulon määrittelylle normaalialueen yläpuolelta. Esimerkiksi suurempaan tuotantoon johtavan investoinnin tekeminen saattaa kasvattaa maatalousyrittäjän

1.1.2022

työmäärää jo investointivaiheessa (uusien rakennusten suunnittelu- ja rakennustyöt) eikä vasta siinä vaiheessa, kun tuotanto laajenee.

Kun maatilatalouden harjoittaminen viljelmällä on vakiintunut, poikkeuksellisen tehokas viljely- tai muu tuotantotapa johtaa yleensä myös poikkeuksellisen suureen tuottavuuteen (katso tarkemmin jäljempänä), jolloin nämä työtulon korotusperusteet ovat toisiaan täydentäviä.

9.7.2 Maatilatalouden harjoittajien poikkeuksellinen määrä

Laissa on rajat yhden ja kahden maatilatalouden harjoittajan työtulon normaalialueista. Viljelmällä saattaa työskennellä useampiakin maatilatalouden harjoittajia. Viljelmän maatalousmaan työtulo voidaan vahvistaa pääsäännöstä poiketen viljelmällä työhön osallistuvien maatilatalouden harjoittajien määrän perusteella.

Ratkaisukäytännön yhtenäistämiseksi Mela on luonut ohjeistuksen useamman kuin kahden maatilatalouden harjoittajan vaikutuksesta viljelmän työtuloon. Maatilatalouden harjoittajien määrään perustuvan työtuloalueen käyttö edellyttää, että ainakin osa maatilatalouden harjoittajista on päätoimisia.

- Kolme maatilatalouden harjoittajaa: 100–160 prosenttia perustyötulosta.
- Neljä maatilatalouden harjoittajaa: 130–200 prosenttia perustyötulosta.

9.7.3 Viljelmän tuottavuus

Työtulon korottaminen on mahdollista myös viljelmän tuottavuuden perusteella. Mittalukujen löytäminen viljelmän tuottavuudelle on haastavaa. Verotuksesta ja varsinkin verokirjanpidosta ilmenevät tiedot antavat kuitenkin – ainakin pitemmällä aikavälillä – viitteitä viljelmän taloudellisesta menestyksestä. Tästä syystä työtuloa voidaan korottaa verotuksesta ilmenevien tietojen perusteella.

Normaalia työtuloa korkeammalle määriteltessä tulisi huomioida verotuksesta vähintään liikevaihto. Työtulon pitäisi olla suhteessa verotuksen liikevaihtoon. Verotettava tulo ei sen sijaan useinkaan kuvaa viljelmän toiminnan vaatimaa työmäärää.

9.8 Työtulon normaalialueen alittaminen

Viljelmän olosuhteet eivät aina edellytä työtulon vahvistamista työtulon normaali-alueelta. Jos on olemassa perusteita vahvistaa viljelmän työtulo työtulon normaali-alueelta alemmalle tasolle, siitä on esitettävä selvitys vakuutushakemuslomakkeella. Kun viljelmän olosuhteista ja maatilatalouden harjoittajan työpanoksesta saatu selvitys tukevat työtulon vahvistamista työtulon normaali-alueelta alhaisemmaksi, työtulo voidaan yleensä vahvistaa tasolle, joka vastaa 30–50 prosenttia viljelmän perustyötulosta. Jos viljelmällä on huomattava määrä karjaa tai sillä harjoitetaan erikoisviljelyä, ei työtuloa kuitenkaan yleensä voi määritellä alle työtulon normaali-alueen.

Työtulon määrittäminen normaali-alueen alapuolelta saattaa johtaa siihen, että MYEL-vakuuttamisen edellytykset työtulon määrän osalta eivät täyty. Jos on kyse

1.1.2022

työtulon tarkistamisesta ja työtulo jää alle MYEL-vakuuttamisen rajan, vakuutus päätetään yleensä hakemuspäivään, koska on vaikea arvioida minä päivänä työpanos on siinä määrin pienentynyt, että vakuuttamisvelvollisuutta ei enää ole. Katso vakuutuksen päättymisestä tarkemmin kohta 5.3.

9.8.1 Viljely- tai muu tuotantotapa eli laajaperäinen viljely

Kun viljelmän pellot ovat suureksi osaksi tai kokonaan hoidettua, viljelemätöntä peltoa, jos peltoja viljellään vain osittain tai jos viljellään vain heinää tai pellot ovat kokonaan nurmella, eikä viljelmällä ole eläimiä, viljelmän työtulo voidaan arvioida työtulon normaaliauuetta alemmaksi. Sadon myynti pystyyn tai konetöiden teettäminen vierailloilla ovat myös olosuhteita, joissa maatilatalouden harjoittajien työskentely viljelmällä jää yleensä tavanomaista vähäisemmäksi. Niin ikään se, että viljelmällä ei ole lainkaan tai vain vähäisessä määrin omia maatalouskoneita sekä se, että maatilatalouden harjoittaja ei asu viljelmällä, on merkki siitä, että maatilatalouden harjoittajan työmäärä viljelmällä on tavanomaista vähäisempi.

Esimerkki 9.1

Viljelmällä on 20 ha peltoa. Maatilatalouden harjoittaja ei ole muualla työssä ja hän asuu viljelmällä. Viljelmän sato myydään pystyyn. Työtulo voidaan määritellä tasolle, joka vastaa n. 50 prosenttia perustyötulosta. Jos alennusperusteita on selvästi enemmän, työtulo voidaan määritellä tasolle, joka vastaa n. 30 prosenttia perustyötulosta.

9.8.2 Työskentely viljelmän ulkopuolella

Jos maatilatalouden harjoittaja työskentelee viljelmän ulkopuolella, työtulo voidaan kasvinviljelytilalla määritellä tasolle, joka vastaa puolta perustyötulosta. Vakuutushakemuksella on erikseen selvitettävä missä määrin maatilatalouden harjoittajaa on töissä muualla kuin viljelmällä. Myös kokopäiväinen opiskelu voidaan rinnastaa työskentelyyn viljelmän ulkopuolella. Työtulo voidaan määritellä mainittua alemmalle tasolle, mutta silloin edellytetään lisäksi selvitystä siitä, että maatilatalouden harjoittajan työpanos viljelmällä on pieni, esimerkiksi sen vuoksi, että maatilatalouden töitä teetetään muilla.

Esimerkki 9.2

Kun vakuutettavan viljelämä on viljatila ja vakuutettava on viljelmän ulkopuolella töissä, vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan hänen työtulonsa voidaan määritellä tasolle, joka vastaa n. 50 prosenttia viljelmän perustyötulosta.

Esimerkki 9.3

Jos viljatilalta vakuutettava lisäksi teettää osan viljelmän töistä ulkopuolisilla hänen työtulonsa voidaan määritellä tasolle, joka vastaa n. 40 prosenttia viljelmän perustyötulosta.

Esimerkki 9.4

Jos viljatilalta vakuutettava, viljelmän ulkopuolella työskentelevä teettää kaikki viljelmän työt ulkopuolisilla hänen työtulonsa voidaan määritellä tasolle, joka vastaa n. 30 prosenttia viljelmän perustyötulosta.

Työtulon määrittelemine esitettyä alhaisemmalle tasolle edellä mainituissa esimerkkitalanteissa edellyttää esimerkeissä huomioon otettujen työtulon tasoon

1.1.2022

vaikuttavien seikkojen lisäksi selvitystä muista vastaavista seikoista, jotka vaikuttavat vakuutettavan työpanokseen sekä erityisiä perusteita määritellä työtulo vielä alhaisemmalle tasolle.

9.8.3 Tulotason alhaisuus

Työtuloa ei voida määritellä normaalialuetta pienemmäksi pelkästään sillä perusteella, että maatilatalouden harjoittajan tulotason maatilataloudesta voidaan, verotustiedoista päätellen, arvioidaan jäävän alhaiseksi. Tämä voi kuitenkin olla lisäperuste työtulon normaalialueen alittamiselle, jos viljelmän tuotanto, maatilatalouden harjoittajan olosuhteet ja hänen työpanoksensa tukevat työtulon vahvistamista työtulon normaalialuetta alhaisemmalle tasolle.

9.8.4 Vakuutukseen kuulumattomat

Viljelmällä työskentelee usein henkilöitä esim. eläkeläisiä ja perheenjäseniä, joiden työpanos on merkittävä, mutta jotka eivät kuulu MYEL-vakuutuksen piiriin. Heidän työpanoksensa voidaan ottaa huomioon viljelmän työtuloa määriteltäessä. Se voi olla myös peruste työtulon normaalialueen alittamiseen.

Jos maatilataloutta harjoittavista puolisoista toinen jää työtulon jaosta johtuen pakollisen MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle, ei hänen osuuttaan viljelmän työtulosta voi vahvistaa toiselle puolisolle.

9.9 Työtulo liitännäistoiminnasta

Maatilatalouden liitännäistoiminta korottaa viljelmän työtuloa. Käytännössä maatalousverotettu liitännäinen määritellään omaksi osakseen viljelmän työtuloa. Liitännäinen on lain tarkoittama muu syy, jonka perusteella työtulo voidaan määritellä pääsäännöstä poiketen (MYEL 16 §:n 4 mom.). Viljelmän työtulossa huomioon otettavaa liitännäistoimintaa ovat esim. konetyöt, maatilamatkailu, maataloustuotteiden jalostus, kasvihuonetuotanto ja mehiläisten hoito.

Liitännäistoiminta kuuluu MYELin piiriin ja se voidaan ottaa työtuloa arvioitaessa huomioon, jos toiminnasta saatua tuloa verotetaan maatilatalouden tuloverolain (MVL) mukaan. Melan vakuutus päätöksellä mainitaan, mikä liitännäistoiminta on otettu MYEL-vakuutuksen työtulossa huomioon ja millä tavoin. Päätöksellä ilmoitetaan erikseen viljellyn maatalousmaan työtulo, kasvullisen metsämaan työtulo sekä työtulo, joka on määritelty viljelmällä harjoitettavan liitännäistoiminnan perusteella.

Jos liitännäistoimintaa verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) mukaan, toiminta kuuluu YEL:n piiriin eikä sitä voi ottaa MYEL-työtulossa huomioon. Rajanvedosta MYELin ja YELin välillä katso tarkemmin kohta 8.3.

1.1.2022

9.9.1 Työtulon määrittely

MYEL-työtuloa määriteltäessä arvioidaan, kuinka suuri maatilatalouden harjoittajan työpanos liitännäistoiminnassa on.

Työtulo liitännäistoiminnasta lasketaan prosentteina liitännäistoiminnan bruttotulosta. Työtulon määrän tulisi vastata työpanoksen määrää.

Lähtökohtaisesti liitännäistoiminnan työtuloksi voidaan arvioida 20–50 % liitännäistoiminnasta saadusta bruttotulosta. Prosenttiosuus voi olla pienempikin kuin 20 %, jos toiminta vaatii paljon pääomaa tai suhteessa vähän omaa työpanosta. Vastavasti prosenttiosuus voi olla 50 % suurempi, jos oman työpanoksen osuus on tavanomaista merkittävämpi.

Vakuutetun oma käsitys työpanoksen arvosta on tärkeä. Ohjeavot ovat apuna lähtötason määrittelyssä, mutta niistä voidaan poiketa perustellusta syystä.

9.9.2 Liitännäisen vaikutus maatalouden työtuloon

Jos viljelmällä, jolla harjoitetaan tavanomaista maatilataloutta, harjoitetaan myös liitännäistoimintaa, pienin tällaiselle viljelmälle vahvistettava työtulo on työtulon normaalialueen alareunan ja liitännäisestä arvioitavan korotuksen yhteismäärä. Jos viljelmän olosuhteista saadaan tarkempia tietoja seikoista, jotka voisivat olla perusteena työtulon normaalialueen alittamiseen viljellyn maatalousmaan osalta, työtulo voidaan määrittellä toisin. Liitännäisestä tuleva työtulo on verrattavissa muuhun yrittäjätoimintaan eli tällöin voidaan alentaa työtuloa kuten osa-aikaviljelijän kohdalla katso kohta 9.8.2.

9.10 Kasvullisen metsämaan työtulo

9.10.1 Perustyötulo

Kasvullisen metsämaan perustyötulo lasketaan hehtaarien perusteella (MYEL 17 §:n 1 mom.) seuraavasti (vuoden 2022 taso):

<u>Alue</u>	<u>Metsähehtaarit</u>	<u>Työtulo e/ha/v</u>
Etelä-Suomi	1–120	68,84
Etelä-Suomi	121–400	34,42
Keski-Suomi	1–150	55,07
Keski-Suomi	151–500	27,53
Pohjois-Suomi	1–200	41,31
Pohjois-Suomi	201–700	20,65

Työtulon perusteena oleva pinta-ala lasketaan hehtaarin tarkkuudella. Hehtaarit pyöristetään lähimpään täyteen hehtaariin, mutta jos pyöristys on mahdollinen molempiin suuntiin, se suoritetaan ylöspäin. Työtuloa ei kartu ylärajat ylittäviltä hehtaareilta.

1.1.2022

Jos maatilatalouden harjoittajalla tai metsätalousyrittäjällä on metsää eri muunto-kerroinalueilla, työtuloa karttuu metsäpinta-aloista eri tavalla riippuen siitä millä alueella metsä sijaitsee. Työtulo lasketaan eri alueiden metsäalojen suhteessa.

Esimerkki 9.5

Työtulon laskeminen, kun metsät eri muuntokerroinalueilla:

Tilalla on metsää Etelä-Suomessa 80 ha, Keski-Suomessa 100 ha ja Pohjois-Suomessa 150 ha. Perustyötulo lasketaan siten, että jokaiselta alueelta lasketaan ensin perustyötulo 330 ha mukaan:

<u>Sijainti</u>	<u>Kokonaispinta-ala</u>	<u>perustyötulo (ind. 1501)</u>
Etelä-Suomi	330 ha	15 488 e
Keski-Suomi	330 ha	13 216 e
Pohjois-Suomi	330 ha	10 946 e

Sitten lasketaan kunkin alueen suhteellinen osuus perustyötulosta:

Etelä-Suomi: $80 \text{ ha} / 330 \text{ ha} * 15\,488 \text{ e} = 3\,754,67 \text{ e}$

Keski-Suomi: $100 \text{ ha} / 330 \text{ ha} * 13\,216 \text{ e} = 4\,004,85 \text{ e}$

Pohjois-Suomi: $150 \text{ ha} / 330 \text{ ha} * 10\,946 \text{ e} = 4\,975,45 \text{ e}$

Perustyötulo yhteensä 12 734,97 e

Jos jollakin alueella on maksimimäärä metsää, työtulona ja pinta-alana käytetään sen alueen maksimia.

9.10.2 Perustyötulo

Kasvullisesta metsämaasta vahvistetaan aina työtuloksi perustyötulo, ellei maatilatalouden harjoittaja tai metsätalousyrittäjä esitä olosuhteista sellaisia tietoja, jotka antavat aiheen poiketa perustyötulosta. Työtulon määrittely perustuu lähtökohtaisesti vakuutettavan omaan ilmoitukseen, koska luotettavan selvityksen saaminen muuta kautta on käytännössä hankalaa, ellei mahdotonta. Metsässä työskennellään tehokkaasti yleensä vain hakkuu- ja uudistuskausina. Välillä saattaa siten kulua useita vuosia, joina metsässä ei työskennellä juuri lainkaan. Kasvullisen metsämaan työtulon korottamisesta katso kohta 9.10.3 ja alentamisesta kohta 9.8.4.

9.10.3 Kasvullisen metsämaan työtulon korottaminen

Kasvullisen metsämaan työtulo voidaan määritellä hehtaarien mukaista perustyötuloa suuremmaksi, jos maatilatalouden harjoittaja osallistuu metsän hakkuutöihin tavanomaista suuremmassa määrin, on erikoistunut metsätalouden harjoittamiseen, panostaa tavanomaista enemmän metsänhoitoon, jos hänen työpanoksensa viljelmän metsätaloudessa muuten on tavanomaista suurempi tai muu näihin verrattava syy niin edellyttää (MYEL 17 §:n 2 mom.). Vakuutushakemuslomakkeella on erikseen esitettävä perustelut työtulon vahvistamiseksi perustyötuloa suuremmaksi.

Kasvullisen metsämaan työtulon korottamista on syytä harkita, jos hehtaariperusteisesti määräytyvä työtulo ei vastaa metsätöihin käytetyn työpanoksen arvoa.

1.1.2022

Tällaisissa tapauksissa kyse on yleensä maatilatalouden harjoittajista, jotka ovat erikoistuneet metsätalouden harjoittamiseen tai muutoin panostavat tavanomaista enemmän metsänhoitoon esim. tekemällä kaikki hankintatyöt itse.

Korotuksen määrä

Kasvullisen metsämaan työtulon korotuksen määrä arvioidaan työpäivinä. Jokaisen korotukseen oikeuttavan työpäivän osalta työtuloa korotetaan 103,80 eurolla (100 euroa 2020 tasossa), jonka on arvioitu vastaavan työpäivän työpanoksen arvoa.

Perustyötulon korottaminen

Kasvullisen metsämaan perustyötuloa korotetaan aina, kun vakuutushakemuslomakkeella ilmoitetaan työpäivien lukumäärän olevan tavanomaista suurempi. Tällöin kyse on pidempiaikaisesta tavanomaista suuremmasta työskentelystä.

Vakuutushakemuslomakkeella ei tarvitse erikseen ilmoittaa niiden työpäivien määrää, joiden katsotaan sisältyvän tavanomaiseen metsätyöhön. Vain tavanomaisen määrän ylittävät työtulon korotuksen perusteena huomioon otettavat päivät ilmoitetaan.

9.10.4 Kasvullisen metsämaan työtulon alentaminen

Kasvullisen metsämaan työtulo voidaan määritellä hehtaarien mukaista perustyötuloa alemmaksi, jos metsän hoitotyöt on sopimuksella tai muuten annettu muiden tehtäväksi, maatilatalouden harjoittaja tekee työtä metsässä epäsäännöllisesti, maatilatalouden harjoittaja asuu kaukana tilalta, metsä sijaintinsa vuoksi on erittäin huonotuottoinen tai muu näihin verrattava syy niin edellyttää (MYEL 17 §:n 3 mom.). Vakuutushakemuslomakkeella on erikseen esitettävä perustelut työtulon vahvistamiseksi perustyötuloa alemmaksi.

9.10.4.1 Vähäinen työskentely

Kasvullisen metsämaan työtulon alentaminen on mahdollista myös, jos maatilatalouden harjoittajan työskentely metsässä (johtotyö mukaan lukien) on vähäistä. Työtulon alentaminen tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun metsän omistajat asuvat etäällä tilasta ja työskentelevät siellä epäsäännöllisesti tai harrastusluontoisesti. Myös kuolinpesän metsässä työskentely voi jäädä tavanomaista vähäisemmäksi.

Jos metsän omistaja ei osallistu käytännön metsätöihin, vaan teettää käytännön metsänhoitotyöt ulkopuolisella, työtuloksi arvioidaan yleensä puolet perustyötulosta.

Vastaava tilanne on myös silloin, kun työt tekee MYEL-vakuutukseen kuulumaton.

1.1.2022

9.10.4.2 Metsänhoitotyöt ulkoistettu myös johtotyön osalta

Jos metsänhoidosta on tehty sopimus, jonka perusteella myös metsänhoitoon liittyvä työnjohtotyö on ulkoistettu, voidaan työtulo alentaa 25 prosenttiin. Jos Melalle annetaan selvitys, että metsänomistaja ei millään tavoin tee työtä metsänhoidossa, työpanos jää tätäkin vähäisemmäksi.

Työtuloa määriteltäessä kiinnitetään huomiota myös muihin olosuhteisiin, kuten esimerkiksi henkilön ammattiin. Jos vakuutettava on aikaisemmin toiminut esimerkiksi metsäalalla, voidaan helpommin katsoa, että hän tekee töitä metsätilallaan. Metsäalan ammattilaiselle voidaan siten lähtökohtaisesti arvioida suurempi työtulo.

Jos metsänomistaja tekee itse edes jossain määrin hoitotyötä, ei ole perustetta alentaa työtuloa perustyötulosta. Puiden pystyynmyynti ei ole alennusperuste.

9.10.4.3 Huono tuotto

Kasvullisen metsämaan työtulon alentaminen on mahdollista, jos metsä sijaintinsa vuoksi on erittäin huonotuottoista. Tällä tarkoitetaan lähinnä Lapin metsiä. Tätä alentamisperustetta voidaan käyttää myös muiden selvästi tavanomaista huonotuottoisempien metsien osalta. Kasvullisen metsämaan työtulon alentaminen tällä perusteella voi kuitenkin olla enintään kolmannes kasvullisen metsämaan perustyötulosta.

9.11 Viljelmän työtulon jako

Kun viljelmän työtulot viljellystä maatalousmaasta, kasvullisesta metsämaasta ja mahdollisista liitännäisistä on määritelty, ne lasketaan yhteen ja näin saadaan viljelmän vuotuinen työtulo (MYEL 15 §). Viljelmän yhteenlaskettua työtuloa ei enää verata työtulon normaalialueeseen.

Kun työtulo viljelmälle on määritelty, se jaetaan maatilatalouden harjoittajien kesken siinä suhteessa kuin he ottavat osaa työhön viljelmällä (MYEL 18 §). Jos viljelmällä on vain yksi maatilatalouden harjoittaja, koko viljelmän työtulo vahvistetaan hänen työtulokseen. Työtulon jakamisesta puolisojen kesken säädetään erikseen (katso kohta 9.11.1).

Koko viljelmälle määritelty työtulo jaetaan viljelmältä vakuutettavien ja vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettujen kesken. Osaakaan viljelmälle määritellystä työtulosta ei voi jättää käyttämättä. Vakuutuksen ulkopuolelle jäävien viljelmällä työtä tekevien henkilöiden työpanos on otettu huomioon jo viljelmän työtuloa määriteltäessä.

9.11.1 Useita vakuutettavia yrittäjiä

Jos viljelmällä on useita vakuutettavia maatilatalouden harjoittajia, työtulo jaetaan heidän kesken siinä suhteessa kuin he osallistuvat työhön viljelmällä. Tämä koskee kaikkia maatilatalouden harjoittajana vakuutettavia henkilöitä.

1.1.2022

Avio- tai avopuolisoiden yhteisestä työtulosta katsotaan kummallekin puolisolle kuuluvan yksi kolmasosa. Muilta osin työtulo jaetaan heidän kesken siten kuin he ovat yhteisessä hakemuksessa esittäneet tai jos esitystä ei ole tehty, kummallekin tasan. Erityisestä syystä työtulon voi jakaa puolisoitten kesken toisin (MYEL 18 §).

Jos vakuutettavina ovat puoliset ja jokin muu henkilö, muun henkilön osuus ja puolisoitten yhteinen osuus jaetaan ensin yleissäännön mukaan. Puolisoiden osuus jaetaan sen jälkeen heidän kesken puolisoitten työtulon jakamista koskevien sääntöjen mukaisesti.

9.11.2 Omistusosuus

Viljelmän omistusosuudet eivät yleensä osoita sitä, miten työpanokset viljelmällä jakautuvat.

Kun viljelämä on kuolinpesän omistuksessa ja sitä viljellään kuolinpesän lukuun, viljelmän työtulo jaetaan kuolinpesän osakkaiden kesken heidän työpanostensa, ei omistusosuuksiensa suhteessa.

9.11.3 Vakuutettavien ilmoitus

Vakuutushakemukselle vaaditaan kaikkien vakuutettavien allekirjoitus tai valtakirja. Viljelmän työtuloa jaettaessa noudatetaan yleensä vakuutettavien ehdottamaa jakoa. Jos vakuutettavat ovat erimielisiä, vahvistaa Mela jaon. Mela voi jakaa työtulon vakuutettavien yhteisestä pyynnöstä poiketen silloin, kun pyyntö on selvästi ristiriidassa viljelmän olosuhteiden kanssa.

Vakuutettavien ollessa eri mieltä siitä miten viljelmän työtulo tulisi jakaa, sitä ei jaeta automaattisesti tasan. Melan on selvitettävä kunkin vakuutettavan työpanos viljelmällä ja jaettava työtulo vakuutettavien kesken kunkin vakuutettavan työpanoksen perusteella.

9.12 Eläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo

Myös eläkkeellä oleva maatilatalouden harjoittaja voidaan MYEL-vakuuttaa eläkkeen rinnalla, jos hän jatkaa maatilatalouden harjoittamista siinä määrin, että vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. MYEL-vakuutus vanhuuseläkkeen rinnalla on vapaaehtoinen mutta työkyvyttömyyseläkkeellä oleva maatilatalouden harjoittaja voi olla vakuuttamisvelvollinen (katso kohta 14).

9.12.1 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun maatilatalouden harjoittajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen MYELissä tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa (MYEL 21 §:n 1 mom.). Työtulo määritellään työpanoksen perusteella maatilatalouden harjoittajan työtulon määrittämistä koskevien periaatteiden mukaisesti. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon, että hänen

1.1.2022

mahdollisuuksiaan osallistua viljelmän töihin samassa laajuudessa kuin aikaisemmin rajoittavat sairaus, vika tai vamma. Lisäksi otetaan huomioon hänen oma käsityksensä työpanoksensa arvosta.

Työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan ansiotuloraja. Ansiotuloraja antaa kuvan siitä, mille tasolle työtulo pitäisi arvioida.

9.12.2 Vanhuuseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulo

Vanhuuseläkkeellä olevan maatilatalouden harjoittajan työtulon vahvistamisesta ei ole erityissäännöstä. Näissä tilanteissa työtulo arvioidaan ja vahvistetaan kuten muiden maatilatalouden harjoittajien osalta. MYEL-vakuutus on vapaaehtoinen. Vapaaehtoisen työajan MATA-vakuutuksen vuosityöansioon sovelletaan samaa periaatetta.

1.1.2022

10 Maatalousyrittäjän perheenjäsen

Varsinaisten maatalousyrittäjien lisäksi MYEL:n piirin kuuluvat heidän MYEL-työhönsä osallistuvat perheenjäsenensä (MYEL 3 §:n 4 kohta).

Maatalousyrittäjän perheenjäsen on vakuutettava perheenjäsenenä MYELin mukaan, jos

- 1 hän ei omista eikä hallitse osaakaan viljelmästä / häntä ei ole verotettu kalastuksesta / hän ei omista yhtään lukuporoa,
- 2 hän ei toimi yhteiseen lukuun, vaan lähisukulaisensa hyväksi,
- 3 hän täyttää laissa säädettyä sukulaisuutta, asumista ja työskentelyä koskevat edellytykset, ja
- 4 hän täyttää muut pakollisen MYELin edellytykset

Ensimmäinen ja toinen ehto erottavat perheenjäsenen varsinaisesta maatalousyrittäjästä. Kolmas ehto on rajana TyELiin päin.

Neljännän ehdon mukaan mm. alle 18-vuotiaita ja yli 68-vuotiaita perheenjäseniä ei voi vakuuttaa eikä myöskään toimintaa, joka ei ole jatkunut yhdenjakoisesti ainakin 4 kuukautta. Myöskään vanhuuseläkkeellä olevalle perheenjäsenelle ei voida myöntää pakollista vakuutusta, mutta muiden edellytysten täytyessä hänet voidaan vakuuttaa vapaaehtoisesti.

Osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta ei voi tulla perheenjäsenenä vakuutukseen.

Perheenjäsenenä vakuuttamisen edellytyksenä ei ole se, että maatalousyrittäjällä itsellään on MYEL-vakuutus.

Esimerkki 10.1

Vanhemmat ovat vuonna 2017 alkaneilla vanhuuseläkkeillä. Poika vakuutetaan, jos hän täyttää perheenjäsenen sukulaisuutta, asumista ja työskentelyä koskevat edellytykset.

10.1 Maatilatalouden harjoittaja ja perheenjäsen

Edellä lueteltu ensimmäinen ehto tarkoittaa sitä, että perheenjäsenellä ei ole omistus- eikä hallintaoikeutta siihen viljelmään, jonka vakuutuksesta on kysymys. Sen sijaan estettä ei ole sille, että hänet omistus- / hallintaoikeutensa pohjalta vakuutetaan maatilatalouden harjoittajana joltakin toiselta viljelmältä. Esimerkiksi vanhempi vakuutetaan lapsensa viljelmällä perheenjäsenenä ja erillisellä metsätilallaan maatilatalouden harjoittajana.

3 eri tilannetta

MYEL 4 §:n mukaan maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka – elää vakinaisesti maatilatalouden harjoittajan, kalastajan, poronomistajan tai maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen taloudessa ja on tälle tai tämän

1.1.2022

- aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso (katso tarkemmin kohta 10.2),
- asuu viljelmällä, jolla maatilatalouden harjoittaja tai maatilataloutta harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa oleva osakas tai yhtiömies asuu, ja on edellä 1 kohdassa tarkoitettu sukulainen tai aviopuoliso taikka maatilatalouden harjoittajan tai tämän vanhemman sisarus taikka maatilatalouden harjoittajan sisaruksen lapsi (katso tarkemmin kohta 10.3), tai
 - asuu viljelmällä tai sen läheisyydessä ja tekee viljelmällä maatilatalouden työtä säännöllisesti ja pääasiallisesti ja on maatilatalouden harjoittajan lapsi tai vanhempi taikka tällaisen henkilön aviopuoliso. Jos maatilataloutta harjoitetaan avoimena yhtiönä tai muuna yhteisönä tai yhtymänä, perheenjäsenen tulee olla velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen lähisukulainen (katso tarkemmin kohta 10.4).

Kussakin kolmessa tilanteessa painotetaan eri tavalla asumisen, sukulaisuuden ja työnteon vaatimusta. Lisäksi on huomattava, että ensimmäinen kohta koskee maatilatalouden harjoittajien lisäksi myös kalastajia ja poronhoitajia, mutta toinen ja kolmas kohta koskevat vain maatilatalouden harjoittajia.

Jäljempänä käydään kunkin kolmen eri tilanteen osalta kohdittain läpi kussakin kohdassa olevat asumisen, sukulaisuuden ja työnteon vaatimukset.

10.2 Yhteistaloudessa asuminen

10.2.1 Maatilatalouden harjoittajan, kalastajan ja poronhoitajan perheenjäsen

Tämä kohta koskee tilannetta, jossa perheenjäsen elää samassa taloudessa maatilatalouden harjoittajan, kalastajan tai poronhoitajan kanssa. Perheenjäsen voi myös elää maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen taloudessa (katso yhtiöistä, yhteisöistä ja yhtymistä luku 11).

10.2.2 Henkilöpiiri

Samassa taloudessa asumisen perusteella voidaan vakuuttaa maatalousyrittäjälle tai hänen aviopuolisolleen ylenevässä (vanhemmat, isovanhemmat) tai alenevassa (lapset, lastenlapset) polvessa olevat sukulaiset sekä heidän aviopuolisonsa (vanhempien puolisot, miniät, vävyt).

Vakuuttamisen edellytyksenä ei ole, että maatalousyrittäjälle sukua oleva henkilö vakuutetaan. Esimerkiksi viljelmällä työskentelevä vävy voidaan vakuuttaa, vaikka maatalousyrittäjän oma tytär ei kuulu vakuutukseen.

Avopuoliso

On huomattava, että edellä mainitaan vain aviopuoliso. Avopuolison vanhempia tai lapsia ei siis voida vakuuttaa perheenjäseninä.

1.1.2022

Kasvattilapsi Kasvattilapsesta ei MYELissa ole erityissäännöstä. Kasvattilasta ei voida rinnastaa maatalousyrittäjän omiin lapsiin minkään muunkaan lainsäädännön perusteella, joten kasvattilasta ei voida MYEL-vakuuttaa perheenjäsenenä.

10.2.3 Vakainainen yhteistalous

Perheenjäsenen tulee elää vakinaisesti samassa taloudessa maatalousyrittäjän kanssa. Tarkasti ottaen lain sanamuoto lähtee siitä, että perheenjäsenen pitäisi elää maatalousyrittäjän taloudessa. Käytännössä ei kuitenkaan tarvitse selvittää sitä, kenen taloudesta on kysymys, kunhan maatalousyrittäjä ja perheenjäsen vakinaisesti asuvat yhteistaloudessa.

Yhteistalous Samassa rakennuksessa asuminen ei yksinään riitä täyttämään yhteistalouden vaatimusta vaan sen lisäksi vaaditaan, että myös ruoka-, vaate- yms. huolto ovat ainakin pääosiltaan yhteisiä.

Vakinaisuus Lyhytaikainen muualla asuminen ei ole esteenä perheenjäsenenä vakuuttamiselle, ei edes siinä tapauksessa, että perheenjäsen on tehnyt tilapäisen muuttoilmoituksen väliaikaiseen asuinpaikkaansa esim. opiskelupaikkakunnalleen. Perheenjäsenenä ei tämän kohdan perusteella sen sijaan voida vakuuttaa henkilöä, joka on muuttanut muualle pysyvästi.

10.2.4 Työskentely

Vakuuttamisen edellytyksenä on, että perheenjäsen todella osallistuu lähisukulaisensa MYEL-työhön. Periaatteessa työhön osallistumisen edellytys ratkaistaan samalla tavoin kuin itse maatalousyrittäjillä.

Maatilatalouden työhön osallistuvan maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulona pidetään hänelle maksettavaa palkkaa (MYEL 19 §). Täten, jotta maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen voidaan vakuuttaa pakollisella vakuutuksella, hänelle tulee maksaa palkkaa yli pakollisen vakuuttamisen rajan ja ainakin osan palkasta tulee olla rahapalkkaa. Jos rahapalkkaa ei makseta lainkaan tai palkka luontoisetuineen jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan, vakuutus voi olla vain vapaaehtoinen.

Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen pakollista vakuutusta ei voida vahvistaa, ellei palkanmaksua voida todentaa tulorekisteristä. Alkavassa vakuutuksessa voidaan käyttää myös työsopimusta.

Kalastajien ja poronhoitajien perheenjäsenille ei vaadita palkanmaksua, vaan myös ilman palkkaa työskentelevä perheenjäsen voi tulla pakollisen vakuutuksen piiriin. Jos rahapalkka tai työpanos muutoin jää pakollisen vakuuttamisen rajan, vakuutus voi olla vain vapaaehtoinen.

10.3 Samalla viljelmällä asuminen

10.3.1 Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen

1.1.2022

Tämä kohta koskee tilannetta, jossa perheenjäsen asuu samalla viljelmällä maatilatalouden harjoittajan kanssa. Perheenjäsen voi myös asua samalla viljelmällä, jolla maatilataloutta harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa oleva osakas tai yhtiömies asuu.

10.3.2 Henkilöpiiri

Henkilöpiiri on sama kuin edellä kohdassa 10.2. Lisäksi myös tietyt samalla viljelmällä asuvat sivusukulaiset voidaan vakuuttaa perheenjäseninä. Laissa on tyhjentävästi mainittu ne sivusukulaiset, joita voidaan pitää perheenjäseninä.

Perheenjäsenenä voidaan vakuuttaa maatilatalouden harjoittajan (ei tämän avio-puolison) omat sisarukset (veljet ja sisaret) sekä heidän lapsensa. Maatilatalouden harjoittajan vanhemman sisarukset (tädit, sedät ja enot) voidaan niin ikään vakuuttaa.

Sivusukulaisten puolisoita ei voida MYEL-vakuuttaa. Esimerkiksi veljen tai tädin puoliso jää MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle siinäkin tapauksessa, että hän työskentelee pelkästään viljelmällä.

Puuttuva lenkki

Vakuuttamisen edellytyksenä on, että sivusukulaisuutta koskeva vaatimus täyttyy maatilatalouden harjoittajaan nähden. Jos maatilatalouden harjoittaja on leski, lähisukulaista ei voi MYEL-vakuuttaa siinä tapauksessa, että sivusukulaisuutta koskeva vaatimus täytyisi ainoastaan kuolleen puolison kautta.

10.3.3 Asuminen

Sekä perheenjäsenen että yrittäjän on asuttava samalla viljelmällä.

Viljelmällä tarkoitetaan tässäkin yhteydessä sekä maatiloja että metsätiloja. Asuminen viljelmän rajoista selvästi erillään olevassa kerros- tai rivitalossa taikka omakotitalossa ei ole viljelmällä asumista. Käytännössä viljelmän kanssa rajakkain olevalla tontilla asuminen on rinnastettu viljelmällä asumiseen, jos kyse on omakotitalosta. Kyse voi myös olla lisämaaksi ostetun maatilalan päärakennuksesta. Lisämaa kuuluu alkuperäiseen viljelmään, joten asumisehto täyttyy.

Opiskelija

Opiskelijallakin asumisen ehto täyttyy, vaikka opiskeleva perheenjäsen asuu lukukausien aikana opiskelupaikkakunnallaan, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa (kotikuntalain mukainen kotipaikka, joka ilmenee väestötietojärjestelmästä) on edelleen samalla viljelmällä kuin maatilatalouden harjoittajan.

10.3.4 Työskentely

Kuten kohdassa asuu yhteistaloudessa 10.2.4.

1.1.2022

10.4 Päätyö viljelmällä

10.4.1 Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen

Tämä kohta koskee lähinnä viljelmän ulkopuolella asuvia maatilatalouden harjoittajan lähisukulaisia, joiden toiminnan painopiste on selvästi viljelmällä ja joiden työpäinoksella on toisaalta maatalousyrittäjätoiminnalle olennainen merkitys. Jos maatilataloutta harjoitetaan avoimena yhtiönä tai muuna yhteisönä tai yhtymänä, perheenjäsenen tulee olla velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen lähisukulainen (katso yhtiöistä, yhteisöistä ja yhtymistä luku 11).

10.4.2 Henkilöpiiri

Perheenjäsenenä voidaan tämän kohdan perusteella vakuuttaa vain maatilatalouden harjoittajan lapsi tai vanhempi sekä tällaisen henkilön aviopuoliso.

Muihin kuin edellä mainittuihin henkilöihin ei kolmatta kohtaa voida soveltaa. Vakuutusta ei siten voi ottaa esimerkiksi viljelmän ulkopuolella asuville isovanhemmille tai lastenlapsille, vaikka he työskentelisivät viljelmällä jatkuvasti. Rajoitus on tehty sen vuoksi, että järjestelmä säilyttäisi selkeytensä tälläkin kohtaa.

Jos maatilataloutta harjoittaa leski ja sukulaisuus täytyisi ainoastaan kuolleen puolison kautta, noudatetaan edellä kohdassa 10.3.2 "Puuttuva lenkki" mainittua periaatetta.

10.4.3 Asuminen

Tämän kohdan perusteella voidaan vakuuttaa perheenjäsen, joka asuu viljelmällä, jolla maatilatalouden harjoittaja ei itse asu. Lisäksi tämän kohdan perusteella voidaan vakuuttaa perheenjäsen, joka asuu viljelmän läheisyydessä. Viimeksi mainitussa tilanteessa ei ole väliä, missä maatilatalouden harjoittaja asuu.

Jos sekä maatilatalouden harjoittaja että perheenjäsen asuvat viljelmällä, sovelletaan edellä kohdassa 10.3 "Samalla viljelmällä asuminen" kerrottua.

Jos perheenjäsen ei asu viljelmällä, hänen tulee asua viljelmän välittömässä läheisyydessä. Välittömän läheisyyden vaatimusta ei voida määritellä kilometrein. Asumisvaatimus toteutuu, jos henkilö asuu sellaisella etäisyydellä, että hän voi selvästi täyttää työnteolle asetetut vaatimukset (katso tarkemmin kohdasta 10.4.4).

10.4.4 Työskentely säännöllistä ja pääasiallista

Tämän kohdan mukaan vakuutettavan perheenjäsenen on lain sanamuodon mukaan tehtävä viljelmällä maatilatalouden työtä säännöllisesti ja pääasiallisesti. Työskentelyvaatimus on siis huomattavasti tiukempi kuin kohdissa 10.2 ja 10.3.

Käytännössä edellytetään, että kysymyksessä oleva lähisukulainen osallistuu töihin viljelmällä ainakin niinä aikoina, joina viljelmällä on taloudellista toimintaa. Lisäksi

1.1.2022

edellytetään, että viljelmällä tehtävä työ muodostaa hänen pääasiallisen työnsä. Pääasiallisuutta arvioitaessa otetaan yhtenä tekijänä huomioon työsuhteista saadut ansiot tai muusta yritystoiminnasta vahvistettu työtulo. Perheenjäsenen toiminnan painopisteen tulee olla selvästi viljelmällä ja toisaalta perheenjäsenen työpanoksella tulee olla maatalousyrittäjätoiminnalle olennainen merkitys.

MYEL-vakuutusta ei voi ottaa, jos perheenjäsen työskentelee suurimman osan vuodesta muualla. Muualla työskentelyyn on rinnastettava myös työttömyyskorvauksen saaminen.

Opiskelu, joka on niin sitovaa, että se ei mahdollista osallistumista maatilan töihin, rinnastetaan muualla työskentelyyn. Tällöin on tarkasteltava työn säännöllisyyttä ja pääasiallisuutta suhteessa opintoihin.

Palkanmaksusta ja palkanmaksun todentamisesta katso kohta 10.6.

Esimerkki 10.2

Opiskelija asuu viljelmän ulkopuolella. Hän opiskelee tutkintoa pääosin itseopiskeluna ja tenttien eikä opiskelu sido häntä suurinta osaa vuodesta. Hänelle maksetaan viljelmältä palkkaa 15 000 euroa vuodessa. Hänet voidaan MYEL-vakuuttaa, kun perheenjäsenen muut edellytykset täyttyvät.

Esimerkki 10.3

Jos edellisen esimerkin tilanteessa opiskelijalle haetaan pientä työajan MATA-vakuutusta, koska osallistuu vain silloin tällöin viljelmän töihin, vakuutusta ei voida myöntää. Työskentely ei ole säännöllistä ja pääasiallista.

Esimerkki 10.4

Opiskelija asuu viljelmän ulkopuolella ja opiskeluissa edellytetään läsnäoloa lukuvuoden ajan. Opiskelu katsotaan päätoimeksi, joten viljelmällä työskentely ei ole pääasiallista eikä vakuutusta voida tehdä.

Esimerkki 10.5

Palkkaa saava perheenjäsen asuu viljelmällä, mutta yrittäjä itse asuu muualla. Hän käy muualla töissä. Viljelmällä tehtävästä työstä maksettava palkka on suurempi kuin muun työn osuus. Henkilö vakuutetaan MYELin mukaisena perheenjäsenenä vuoden ympäri.

10.5 Pakollisen vakuutuksen muuttuminen vapaaehtoiseksi

Perheenjäsenen pakollinen vakuutus voidaan muuttaa katkotta vapaaehtoiseksi vakuutukseksi tilanteissa, joissa pinta-ala on jäänyt alle 5 MYEL-hehtaarin, mutta vapaaehtoisen vakuutuksen edellytykset ovat täyttyneet tänäkin aikana. Tällöin pakollinen vakuutus voidaan pitää voimassa siihen asti, kun vapaaehtoinen vakuutus olisi mahdollista myöntää (MYEL 13 §:n 5 mom.).

Myös tilanteessa, jossa perheenjäsen edelleen työskentelee mutta palkkaa ei ole enää maksettu, päätetään pakollinen vakuutus hakemuspäivään (jaoston periaateratkaisu).

1.1.2022

10.6 Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen työtulo

Maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen työtulo ei perustu viljelmälle määriteltävään työtuloon. Palkkaa saavan ja palkatta työskentelevän perheenjäsenen työtulo määritellään eri tavalla.

10.6.1 Palkkaa saava perheenjäsen

Maatilatalouden työhön osallistuvan maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen työtulona pidetään hänelle maksettavaa palkkaa (MYEL 19 §). Työtulo vastaa siis perheenjäsenelle viljelmällä tehdystä työstä maksettavaa palkkaa eikä työtuloa voi vahvistaa muuksi kuin maksettavan palkan määräksi.

10.6.1.1 Mikä on palkkaa?

Palkkatiedot saadaan tulorekisteristä. Rahapalkan lisäksi huomioidaan tulorekisteriin mahdollisesti ilmoitetut luontaisedut.

10.6.1.2 Palkan selvittäminen

Perheenjäsenen palkka ilmoitetaan MYEL-vakuutushakemuksella sellaisena kuin se ilmoitetaan tulorekisteriin. MYEL-vakuutusta ei voi vahvistaa, jos palkanmaksun alkamisesta ei esitetä kirjallista selvitystä eikä tietoa löydy tulorekisteristä. Jos palkanmaksu ei ole vielä alkanut, todistukseksi riittää esim. työsopimus.

Palkan tarkkaa määrää ei aina työn alkaessa tiedetä, koska se saattaa riippua maatilatalouden kirjanpidollisesta tuloksesta. Näissä tapauksissa ilmoitetaan palkka luontoisetuineen sellaisena kuin se todennäköisesti maksetaan. Jos maksettava palkka huomattavasti poikkeaa MYEL-vakuutushakemuksella ilmoitetusta palkasta, on tehtävä työtulon tarkistushakemus.

Mikäli vakuuttamisen jälkeen ilmenee, että perheenjäsenelle ei ole maksettu palkkaa, MYEL-vakuutus saatetaan poistaa (katso kohta 18.5.2). Pääsääntöisesti kuitenkin näissä tapauksissa vakuutus päätetään hakemuspäivään muiden edellytysten täytyessä tai siihen päivään, kun perheenjäsenen vakuuttamisen edellytykset ovat kokonaan päättyneet.

10.6.1.3 Palkan kohdistumisaika

Joskus on vaikea määritellä, mille ajanjaksolle palkka kohdistuu. Ajanjakson perusteella ratkeaa paitsi vakuutuksen alkamis- ja päättymisajankohta myös se, mitä lukua pidetään jakajana muunnettaessa maksettua palkkaa vuosipalkaksi.

Jos vakuutettava tekee työtä viljelmällä ympäri vuoden, mutta palkka on merkitty vain osalle vuotta, pidetään vakuutus jatkuvana voimassa ja palkan (luontoisetuineen) katsotaan kohdistuvan koko vuodelle. Samalla tavalla menetellään, jos perheenjäsen työskentelee ja saa palkkaa vain osan vuodesta (esimerkiksi kesän), mutta työskentely toistuu samanlaisena peräkkäisinä vuosina.

1.1.2022

10.6.1.4 Työtulo takautuvalta ajalta

Toisinaan maatilatalouden harjoittajan perheenjäsen joudutaan MYEL-vakuuttamaan pitkältä ajalta takautuvasti. Palkka on saattanut menneiden vuosien aikana vaihdella. Jos palkan tasossa ei ole tapahtunut olennaista muutosta, lasketaan perheenjäsenen työtulo palkkakertoimella korjattujen palkkojen keskiarvon mukaan eri jaksoja erittelemättä.

10.6.1.5 Korotus palkkakertoimella

Kunkin kalenterivuoden alussa perheenjäsenen MYEL-työtuloa korotetaan palkkakertoimella. Perheenjäsenelle vahvistettu MYEL-työtulo korotetaan tällä tavoin riippumatta siitä, nouseeko perheenjäsenen todellinen palkka samassa suhteessa.

MYEL-vakuutettu perheenjäsen voi tehdä työtulon tarkistushakemuksen, jos palkka jonakin vuonna on olennaisesti (vähintään 10 %) alempi tai korkeampi kuin palkkakertoimella tarkistettu työtulo. Työtulo tarkistetaan hakemuksen tekemisestä alkaen.

10.6.2 Palkatta työskentelevän perheenjäsenen työtulo

10.6.2.1 Työtulo

Palkatta työskentelevän maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen työtulosta ei ole erityissäännöstä. Hänen työtulokseen vahvistetaan työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan viljelmällä (MYEL 14 §:n 1 mom.).

10.6.2.2 Työpanos

Perheenjäsenen työtuloa arvioitaessa otetaan huomioon se työpanos, jonka perheenjäsen tekee maatilataloudessa ja maatilatalouden liitännäistoiminnassa. Tällöin on kiinnitettävä huomiota perheenjäsenen ikään ja maataloudessa saatuun kokeemukseen. Työtulon on oltava kohtuullinen suhteessa muiden samalta viljelmältä vakuutettavien työtuloihin. Perheenjäsenen työtulo ei yleensä voi olla korkeampi kuin viljelmällä työskentelevällä maatilatalouden harjoittajalla. Jos viljelmällä ei ole perheenjäsenen lisäksi muita vakuutettavia, perheenjäsenen työtuloa arvioitaessa rajana on työtulo, joka viljelmältä voitaisiin vahvistaa maatilatalouden harjoittajalle.

Ei yli pyynnön

Vakuutusasiaa käsitellessään Mela voi todeta, että perheenjäsenen todellinen työpanos tilalla on suurempi kuin työtuloksi esitetty euromäärä osoittaa. Koska kysymys on vapaaehtoisesta vakuutuksesta, ei perheenjäsenen työtuloa kuitenkaan vahvisteta yli pyynnön.

10.6.2.3 Työtulon selvittäminen

Kun haetaan vapaaehtoista perheenjäsenen MYEL-vakuutusta, vakuutushakemuslomakkeella ilmoitetaan se työtulo, jota viljelmällä pidetään vakuutettavan

1.1.2022

perheenjäsenen työpanosta vastaavana. Mela tekee ratkaisunsa vakuutettavan ehdotuksen perusteella. Vakuutushakemuslomakkeella on erikseen selvitettävä perheenjäsenen työskentely työtulon määrän arvioimista varten.

10.6.2.4 Työajan MATA-vakuutus

Vapaaehtoisessa perheenjäsenen vakuutuksessa vahvistettua MYEL-työtuloa käytetään perusteena myös vapaaehtoisessa työajan MATA-vakuutuksessa. Jos perheenjäsenellä ei ole MYEL-vakuutusta, työajan MATA-vakuutuksen vuosityöansio arvioidaan samojen periaatteiden mukaan.

1.1.2022

11 Yhtiö-, yhteisö- tai yhtymämuodossa harjoitettu MYEL-toiminta

Osakeyhtiössä ja muussa yhtiössä, yhteisössä tai yhtymässä ei toimita omaan tai yhteiseen lukuun, vaan yhtiön/yhteisön/yhtymän lukuun. MYELissä on näitä vakuuttamistilanteita varten oma pykälä MYEL 5 §.

Jotta MYEL-vakuutus toiminnasta, jota harjoitetaan edellä tarkoitettussa muodossa, voisi yleensäkin tulla kyseeseen, yhtiön, yhteisön tai yhtymän tulee harjoittaa maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa. Porotaloutta ei käytännössä kuitenkaan harjoiteta yhtiö- tai yhtymämuodossa, vaan porotalous perustuu paliskuntajärjestelmään.

Vakuuttamisen yleiset edellytykset pakollista ja vapaaehtoista vakuutusta koskien koskevat myös yhtiö-, yhteisö- tai yhtymämuodossa harjoitettavaa toimintaa, katso 2 ja 3.

Erillinen vakuutus

Koska yhtiössä, yhteisössä tai yhtymässä harjoitettu toiminta on oma yrityksensä, siitä tehdään oma vakuutus katso 7.5.

Toimiala

Yhtiö-, yhteisö- ja yhtymämuodossa harjoitetussa toiminnasta vakuutetaan maataloudessa vain maatalousverotettu osa sekä metsä kuten kohdassa 8.3 on esitetty. Muun kuin MYELin kuin piiriin kuuluvan toiminnan määrä voi olla huomattavakin, mutta tällöinkin MYELin piiriin kuuluva osuus voidaan vakuuttaa, kunhan MYEL-vakuuttamisen yleiset edellytykset täyttyvät.

Kaupparekisteriin merkityllä toimialalla ei ole merkitystä, ei myöskään sillä, onko arvonlisäverovelvollinen alkutuotannosta tai liiketoiminnasta.

Esimerkki 13.1

Henkilö omistaa 10 hehtaarin maatilaa. Lisäksi hän omistaa maatilataloutta harjoittavan osakeyhtiön kaikki osakkeet. Osakeyhtiössä on peltoa 20 hehtaaria ja siltä osin verotus on maatalouden tulonlähteestä. Lisäksi osakeyhtiössä on iso elinkeinoverotettu jatkojalostus. Henkilön omalle maatilalle ja osakeyhtiölle vahvistetaan erilliset vakuutukset. Jatkojalostus ei kuulu MYELin piiriin.

ETK:n ratkaisu

Tarvittaessa ETK ratkaisee työn teettäjän, työn suorittajan tai Melan hakemuksesta, sovelletaanko työhön MYELiä (MYEL 9 §).

11.1 Osakeyhtiö

Jäljempänä käydään läpi, millä edellytyksillä osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta voi tulla MYEL-vakuutuksen piiriin eli millä perusteilla osakeyhtiössä toimiva osakas voidaan katsoa maatalousyrittäjäksi. Osakeyhtiöstä ei voi olla vakuutuksessa perheenjäsenenä. Lisäksi MYEL-vakuutettavan henkilön on täytettävä muut pakollisen vakuuttamisen edellytykset, katso luku 2 ja vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset katso luku 3.

1.1.2022

11.1.1 Osakas

MYELin mukaan vakuutettavan henkilön on lisäksi täytettävä kaikki seuraavat edellytykset:

- 1 Hänen on tehtävä osakeyhtiössä MYELissä tarkoitettua työtä. Henkilön tulee siis osallistua maatilatalouteen, kalastukseen tai poronhoitoon vähintään johtotyön muodossa. Jos kaikki jäljempänäkin luetellut edellytykset täyttyvät, mahdollinen palkanmaksukaan ei synnytä työsuhdetta.
- 2 Hänen on toimittava osakeyhtiön toimitusjohtajana, hallituksen jäsenenä tai muussa johtavassa asemassa.
- 3 Hänen on omistettava osakeyhtiöstä yhdessä perheenjäsenensä eli avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan hänelle suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa sukua olevan henkilön kanssa yli 50 % osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai hänen on omistettava osakeyhtiöstä itse yli 30 % osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä
4. Hänen on omistettava itse vähintään yksi osakeyhtiön osake.

Mahdollisuus MYEL-vakuuttamiseen ratkaistaan siis jokaisen henkilön osalta erikseen. Se, että osa osakkaista voidaan vakuuttaa, ei välttämättä merkitse, että myös muut osakeyhtiön osakkaat voitaisiin MYEL-vakuuttaa.

Osakkaan perheenjäsen

On huomattava, että tässä kohdassa osakkaan perheenjäsen -määritelmällä tarkoitetaan ainoastaan sitä, kenen omistusosuus otetaan huomioon laskettaessa sitä, täytyykö vakuuttamisen edellytyksenä oleva enemmistöosakkuusvaatimus. Tällä ei siis tarkoiteta sitä, että osakkaan perheenjäsen voitaisiin MYEL-vakuuttaa perheenjäsenenä, sillä osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta ei voi tulla perheenjäsenenä MYEL-vakuutukseen.

Enemmistöosakkuutta laskettaessa osakkaan perheenjäsenenä pidetään avio- ja avopuolisoa sekä rekisteröidyn parisuhteen osapuolta. Aviopuolisoilta tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolilta ei edellytetä samassa taloudessa asumista.

Niin ikään enemmistöosakkuutta laskettaessa osakkaan perheenjäsenenä pidetään osakkaan kanssa samassa taloudessa (mutta ei muualla) asuvia henkilöitä, jotka ovat osakkaalle sukua suoraan ylenevässä (vanhemmat, isovanhemmat) tai alenevassa (lapset, lastenlapset) polvessa. Sisaruksia tai sitä kaukaisempia sukulaisia ei oteta huomioon, vaikka nämä asuisivat samassa taloudessa.

Katso avopuolison määritelmä kohdasta 7.3.2.

MYEL TyEL

Jos henkilö omistaa osakeyhtiöstä yksin enintään 30 % tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa enintään puolet, palkallinen työ vakuutetaan TyEL:n mukaan (TyEL 7§). Palkan työ jää tällöin työeläketurvan ulkopuolelle.

1.1.2022

Osakepääoma tai osakkeiden tuottama äänimäärä

Koska osakas saattaa kuulua MYELin piiriin joko osakkeiden omistuksen tai osakkeiden tuottaman äänimäärän perusteella, MYEL-vakuuttamisvelvollisuutta tutkittaessa joudutaan periaatteessa aina selvittämään sekä osakkeiden omistusoikeus että osakkeiden tuottama äänimäärä.

Laskettaessa prosenttimäärää osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, huomioon otetaan myös jaollisessa yhteisomistuksessa olevat osakkeet.

Esimerkki 13.1

Osakeyhtiössä on erilaiset osakkeet ja toinen osakas omistaa yli puolet osakepääomasta ja toinen yli puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Molemmat osakkeet vakuutetaan muiden edellytysten täytyessä MYELin nojalla.

Esimerkki 13.2

Maatalousyrittäjä omistaa 30 % osakepääomasta ja osakkeiden tuottamista äänistä. Yhtiön hallussa on 50 % sen omista osakkeista. Koska yhtiön hallussa olevia osakkeita ei oteta huomioon, on maatalousyrittäjän omistusosuus yhtiön ulkopuolella olevasta osakepääomasta enemmän kuin puolet.

11.1.2 Vaadittava selvitys

Vakuutusasiaa ratkaistaessa edellä mainitut vakuuttamisen edellytyksenä olevat asiat käyvät ilmi vakuutushakemuksen erillisestä osakeyhtiöille tarkoitetusta liitteestä.

11.1.3 Ei perheenjäsenenä eikä puolisona vakuutukseen

Osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta ei voi tulla avio- tai avopuolisona eikä perheenjäsenenä MYEL- tai MATA-vakuutukseen, vaan ainoastaan maatalousyrittäjänä, jos edellä mainitut edellytykset täyttyvät. Jokaisen MYEL- ja MATA-vakuutettavan on siis täytettävä edellä mainitut vakuuttamisen ehdot.

Esimerkki 11.2

Osakeyhtiön osakkeet (ja niiden tuottamat äänet) jakautuvat tasan vanhemman ja hänen kolmen lapsensa kesken (jokaisella 25 %). Kaikki neljä asuvat samassa taloudessa ja ovat osakeyhtiön hallituksen jäseniä ja työskentelevät yhtiössä maatilatalouden töissä. Enemmistöosakkuus (yli 50 % osakkeista tai äänistä) vanhemman osalta täyttyy, koska osake- ja äänienemmistöä laskettaessa voidaan ottaa huomioon hänen omien osakkeidensa lisäksi samassa taloudessa asuvien lasten osakkeet.

Sen sijaan lasten osalta enemmistöosakkuus ei täyty, koska kunkin omien osakkeiden lisäksi voidaan ottaa huomioon ainoastaan vanhemman osakkeet, jolloin osake- ja äänimääräksi tulee vain 50 %, kun vakuuttaminen edellyttäisi yli 50 %:n osuutta. Sisarusten omistamia osakkeita ei voida ottaa huomioon, vaikka he asuvat samassa taloudessa, koska he eivät ole suhteessa toisiinsa sukulaisia ylenevässä tai alenevässä polvessa, joten tässä tapauksessa kaikki lapset jäävät MYEL-vakuutuksen ulkopuolelle.

1.1.2022

- Esimerkki 11.3** Osakeyhtiön osakkeet (ja niiden tuottamat äänet) jakautuvat tasan aviopuolisoiden ja heidän kahden lapsensa kesken (jokaisella 25 %). Kaikki neljä asuvat samassa taloudessa ja ovat osakeyhtiön hallituksen jäseniä ja työskentelevät yhtiössä maatilatalouden töissä. Kaikki MYEL-vakuutetaan.
- Tilanteessa, jossa yksi lapsi ei asu enää yhteistaloudessa, vakuutetaan muut kuin hänet, koska muilla on yhteensä yli 50 % osakkeista. Kun toinenkin lapsista muuttaa pois yhteistaloudesta vanhempiensa kanssa, MYEL-vakuutus päättyy kaikilta, koska kenelläkään ei yksin ole yli 30 % äänistä eikä samassa taloudessa asuvilla ole yli 50 % äänistä.
- Esimerkki 11.4** Viljelmän tilanne on muuten sama kuin esimerkissä 11.3, mutta osakkeet omistaa ainoastaan toinen puolisoista eikä muilla ole yhtään osaketta. Vain osakkeita omistava voidaan MYEL-vakuuttaa, koska hän omistaa yli 30 % osakkeista. Puoliso tai lapset eivät omista yhtään osaketta, joten heitä ei voi MYEL-vakuuttaa.
- Esimerkki 11.6** Tilanteessa, jossa kolme osakasta omistavat osakkeet tasan, MYEL-vakuutetaan heidät kaikki, jos jokainen on hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja yhtiössä. Jokaisella on omistuksessaan yli 30 % osakkeista.
- 11.2 Avoin yhtiö**
- Jäljempänä käydään läpi, mitä edellytetään, että avoimesta yhtiöstä voi tulla MYEL-vakuutuksen piiriin. Lisäksi MYEL-vakuutettavan henkilön on täytettävä muut pakollisen vakuuttamisen edellytykset, katso luku 2 ja vapaaehtoisen vakuuttamisen edellytykset katso luku 3
- 11.2.1 Yhtiömies**
- Avoimen yhtiön yhtiömies toimii aina yrittäjän ominaisuudessa, koska avoimen yhtiön yhtiömies on henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista ja sitoumuksista (MYEL 5 §:n 4 mom.). Asiaa ei muuta palkanmaksu eikä mahdollinen työsopimus.
- 11.2.2 Avio- ja avopuoliso**
- Yhtiömiehen lisäksi maatalousyrittäjänä vakuutetaan myös yhtiömiehen avio- ja avopuoliso, jos hän osallistuu MYEL-työhön.
- Katso avopuolison määritelmä kohdasta 7.3.2.
- 11.2.3 Perheenjäsen**
- Avoimesta yhtiöstä voi tulla perheenjäsenenä vakuutukseen, jos täyttää kohdassa 10 määrätyt edellytykset.
- 11.3 Kommandiittiyhtiö**
- Edellä Avoin yhtiö -kohdassa mainitut periaatteet soveltuvat myös kommandiittiyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalaiseen yhtiömieheen.
- Äänetön yhtiömies sen sijaan vakuutetaan TyELin mukaan, jos hän saa työstä vastiketta (palkkaa). Vakuuttamisvelvollisuutta ei ole lainkaan, jos äänetön yhtiömies ei

1.1.2022

saa vastiketta. Äänetön yhtiömies kuuluu kuitenkin MYELin piiriin siinä tapauksessa, että hän täyttää MYEL-vakuuttamisen edellytykset vastuunalaisen yhtiömiehen puolisona tai perheenjäsenenä.

11.4 Osuuskunta

MYEL-vakuutettavan osuuskunnan jäsenen tulee olla henkilökohtaisesti vastuussa osuuskunnan velvoitteista ja sitoumuksista (MYEL 5 § 1 mom. 3 k. ja 4 mom.).

Osuuskunnan jäsenet ja muut osuuskunnan osakkeiden omistajat eivät osuuskuntalain (421/2013) 1 luvun 3 2 §:n mukaan lähtökohtaisesti ole henkilökohtaisesti vastuussa osuuskunnan velvoitteista. Osuuskunnan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä jäsenen ja muun osuuden ja osakkeen omistajan velvollisuudesta suorittaa ylimääräisiä maksuja osuuskunnalle ja jäsenen lisämaksuvelvollisuudesta osuuskunnan velkojia kohtaan. Lisämaksuvelvollisuus voi olla rajaton tai rajoitettu. Jos jäsen on määrätty rajattomaan vastuuseen, pidetään häntä maatalousyrittäjänä.

Jos osuuskunnan jäsen täyttää maatalousyrittäjänä vakuuttamisen edellytykset, myös hänen puolisonsa ja perheenjäsenensä voidaan vakuuttaa kuten puoliset ja perheenjäsenet avoimesta yhtiöstä.

11.5 Yhtymä

Jotta yhtymämuotoisesta toiminnasta voi tulla MYEL-vakuutukseen, yhtymän tulee harjoittaa maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa ja MYEL-vakuutettavan yhtymän osakkaan tulee olla henkilökohtaisesti vastuussa yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista. Yhtymän osakas on henkilökohtaisesti vastuussa, jos muuta ei ole sovittu.

Käytännössä yhtymämuodossa harjoitetaan lähinnä maatilataloutta maatalous- tai metsäyhtymänä.

Yhtymä maksaa toisinaan osakkailleen rahapalkkaa. Tämä ei muuta MYEL-vakuuttamisvelvollisuutta. Palkanmaksusta huolimatta henkilö työskentelee yhtymän lukuun. Merkitystä ei ole myöskään sillä, onko työskentelystä ehkä tehty nimenomainen työsopimus, kunhan osakas on henkilökohtaisesti vastuussa yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Avio- ja avopuoliso

Yhtymästä MYEL-vakuutetaan myös henkilökohtaisesti vastuussa olevan yhtymän osakkaan avio- ja avopuoliso, jos hän osallistuu MYEL-työhön.

Perheenjäsen

Yhtymästä voi tulla perheenjäsenenä vakuutukseen, jos täyttää kohdassa 10 määrätty edellytykset.

1.1.2022

12 Poronhoitaja

Poronomistaja, joka tekee poronhoitotyötä omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun, vakuutetaan MYELin mukaan (MYEL 3 §:n 3 kohta). Tämän lisäksi MYELin piiriin kuuluu henkilö, joka tekee tätä työtä perheenjäsenenä (MYEL 3 §:n 4 kohta) tai avopuolison ominaisuudessa (MYEL 3 §:n 5 kohta). Lisäksi henkilö, joka tekee poronhoitotyötä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä tai yhtymässä siten, kun laissa tarkemmin säädetään, vakuutetaan MYELin mukaan (MYEL 3 §:n 6 kohta).

Lisäksi poroja omistamaton aviopuoliso vakuutetaan, jos hän osallistuu perheen porojen hoitotyöhön.

MYEL-vakuuttamisen yleisistä edellytyksistä katso luku 2.

12.1 Poronomistaja

Henkilö katsotaan poronomistajaksi, jos hänen omistuksessaan on yksikin lukuporo. Poron katsotaan olevan, ellei muuta näytetä, sen omistuksessa, jolle se on merkitty poroluetteloon.

Vasa tulee poronomistajan omistukseen merkinnän tapahduttua. MYEL-vakuutuksessa lähtökohtana on vahvistetun poroluettelon tieto.

12.1.1 Lukuporo

Poronhoitolain (848/1990) 5 §:n mukaan lukuporoilla tarkoitetaan poronomistajalla viimeksi vahvistetun poroluettelon mukaan olevia vuotta vanhempia teuras- ja eloporoja.

12.1.2 Poroluettelo

Mela saa Paliskuntain yhdistykseltä vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä poroluettelon tiedot. Poroluettelosta ilmenevät poronomistajat, porojen määrä, paliskuntapäivät ja porojen tarhaus. Poronhoitovuosi alkaa 1.6. ja päättyy siis 31.5.

12.2 Työskentelyvaatimus

Pelkkä porojen omistaminen ei oikeuta MYEL-vakuutukseen. Poronomistajan tulee itse osallistua poronhoitotyöhön, jotta hänet voitaisiin vakuuttaa MYEL:n mukaan. Lähtökohtana on hänen oma ilmoituksensa. Paliskunnassa tehdyt työt Mela voi tarkistaa poroluettelosta.

12.3 Poronhoitotyö

Poronhoitotyötä tehdään sekä paliskunnassa että paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella.

12.3.1 Työ paliskunnassa

Poronhoitotyötä paliskunnassa on esimerkiksi

- porojen paimentaminen, kokoaminen, erottelu, teurastus ja merkintä,
- paliskunnan teettämä aitatyö, ja
- poroisännän ja rahastonhoitajan työ.

1.1.2022

Paliskunnat pitävät työpäiväkirjaa paliskunnassa tehdystä poronhoitotyöstä. MYELin mukaan vakuutettavaa poronhoitotyötä on paliskunnassa kaikki se työ, josta merkitään työpäiviä paliskunnan työpäiväluetteloon.

Monissa paliskunnissa poroja hoidetaan kuitenkin pääosin paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella ja joissakin paliskunnissa ei pidetä lainkaan työpäiväkirjaa.

12.3.2 Työ paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella

Vakuutuksen piiriin kuuluu myös paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella tehty poronhoitotyö. Tällaista on esimerkiksi

- porojen tarhaus,
- heinän, jäkälän ja lehdesten keruu porojen talvirehuksi (heinän korjuu vain siltä osin, kun siitä ei kartu työtuloa poronhoitajalle pinta-alan mukaan),
- rehun varastointi ja kuljetus,
- erotustyö ja hoitotyö erotuksen jälkeen,
- arviomiesten työ liikennevahingoissa,
- aitojen rakentaminen, korjaus ja viljelysten vartiointi,
- petojen torjunta, vahinkojen ehkäisy ja selvittäminen
- poronhoidossa tarvittavien moottorikelkkojen, -pyörien ja muiden työvälineiden korjaus ja huolto, sekä
- porotuotteiden jalostus, ellei sitä varten ole erillistä yritystä.

Poronhoitotyöhön kuuluu myös poron nahkojen, sarvien, luiden ja muiden osien jalostaminen koriste- ja matkamuuiesineiksi edellyttäen, ettei tämä toiminta muodostu laajuutensa vuoksi erilliseksi yritykseksi. Erilliseksi yritykseksi toiminta katsotaan silloin, jos toiminta verotetaan EVL:n mukaan. Poronomistajan harjoittama porotaloudesta erillinen yritystoiminta vakuutetaan YELin mukaan, jos vakuuttamisen edellytykset YELin mukaan täyttyvät.

Poronhoitotyötä ei ole esteaitojen rakentaminen valtakunnan rajalla eikä niihin liittyvä porokämppien rakennus- ja peruskorjaustyö. Näitä töitä teettää yleensä Paliskuntain yhdistys. Työ on rakennustyötä ja kuuluu TyELin piiriin.

12.4 Työ omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun

MYELin mukaan vakuutetaan poronhoito, jota tehdään

- 1 Omaan lukuun. Tällaista työtä on omien porojen paimentaminen ja hoito itsenäisesti sekä tarhaus. Työ tapahtuu paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella.
- 2 Perheenjäsenen lukuun. Tällöin poronhoitaja paimentaa ja hoitaa itsenäisesti sekä tarhaa samaan perheeseen kuuluvan henkilön poroja. Työ tapahtuu paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella.
- 3 Paliskunnan lukuun. Näihin töihin kuuluvat työt, joissa paliskunta on työntteettäjänä. Työn voi tehdä

1.1.2022

- oman poronhoitomaksun korvaamiseksi,
- puolison tai perheenjäsenen poronhoitomaksun korvaamiseksi, tai
- paliskunnalta saatua palkkaa vastaan (jos poronhoitaja on paliskunnan jäsen tai työskentelee edellisessä kohdassa tarkoitetussa ominaisuudessa).

MYELin mukaan voitaisiin tietyin edellytyksin vakuuttaa myös osakeyhtiön, avoimen- tai kommandiittiyhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän lukuun harjoitettu toiminta (MYEL 5 §), mutta porotaloutta ei käytännössä harjoiteta yhtiömuodossa. Porotalous perustuu paliskuntajärjestelmään. Poronomistaja voi harjoittaa porotalouden yhteydessä muuta yritystoimintaa yhtiön lukuun, mutta tällöin yhtiö muodostaa porotaloudesta erillisen yrityksen, jossa harjoitettu toiminta ei kuulu MYELin piiriin (MYEL 7 §:n 5 kohta).

12.4.1 Vakuutuksen alkaminen

Poronomistaja Poronomistaja vakuutetaan poronhoitotyön aloittamisesta lukien, jos vakuuttamisen edellytykset muutoin täyttyvät. Jos työskentelyn aloittamisaika ei ole tiedossa, vakuutus alkaa sen poronhoitovuoden alusta (1.6.), jona vakuuttamisen edellytykset ensi kerran täyttyivät.

Poroja omistamaton aviopuoliso

Aviopuoliso voidaan vakuuttaa, vaikka hän ei omistaisi poroja. Ratkaisevaa on osallistuminen perheen porojen hoitamiseen paliskunnassa tai sen ulkopuolella. Aviopuoliso on vakuuttamisvelvollinen, vaikka hän ei omistaisikaan poroja, jos hän tekee poronhoitotyötä paliskunnassa tai sen ulkopuolella vähintään 4 130,86 euron edestä vuodessa (vuoden 2022 tasossa) eli käytännössä siis 63 päivää vuodessa. Vakuutus tehdään siitä alkaen, kun vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Jos työtulo jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan, vakuutus voi myös olla vapaaehtoinen. Vapaaehtoisen vakuutuksen edellytyksistä lisää kohdassa 3.

Jos aviopuolison vakuuttaminen perustuu paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn, vakuutus tehdään pääsääntöisesti hakemuspäivästä. Jos aviopuolisolla on paliskunnassa tehtyjä työpäiviä, vakuutus voidaan vahvistaa takautuvasti siitä alkaen, kun työtulo paliskunnassa tehtyjen päivien perusteella ylittää pakollisen vakuuttamisen rajan.

Jos aviopuoliso omistaa itse yhdenkin lukuporon, hänet vakuutetaan poronomistajana ja työtulo määritellään kuten kohdassa 12.1.

Poroja omistamaton avopuoliso

Jos poroja omistamaton henkilö elää avoliitossa poronomistajan kanssa ja osallistuu poronhoitotyöhön, hänet voidaan vakuuttaa poronhoitajana.

1.1.2022

Poroja omistamaton avopuoliso on vakuuttamisvelvollinen, jos hän tekee poronhoitotyötä paliskunnassa tai sen ulkopuolella vähintään 4 130,86 euron edestä vuodessa (vuoden 2022 tasossa).

Avopuoliso voidaan vakuuttaa aikaisintaan hakemuspäivää seuraavasta päivästä (MYEL 10 §:n 2 mom.). Avopuolison määrittelystä ja vakuuttamisesta katso tarkemmin kohta 7.3.2.

12.4.2 Poroja omistamaton perheenjäsen

Poronhoitajan perheenjäsen on sellainen poronhoitoon osallistuva poronomistajan lähisukulainen, jolla ei ole omistuksessaan yhtään lukuporoa. Yleensä poroja kuitenkin merkitään kaikkien perheenjäsenten nimiin.

Poronhoitajan perheenjäsen elää vakinaisesti poronhoitajan tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen taloudessa ja on tälle tai tämän aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso (MYEL 4 §:n 1 kohta). Katso lähisukulaisuuden ja samassa taloudessa asumisen määrittelystä tarkemmin kohdasta 10.2.

Perheenjäsen voi tehdä poronhoitotyötä paliskunnassa samaan perheeseen kuuluvan poronomistajan (esim. vanhemman) poronhoitomaksun korvaukseksi tai paliskunnan ulkopuolella osallistuessaan perheen porotalouden harjoittamiseen tekeillä poronhoitotyötä.

Vakuutuksen alkaminen	Vakuutus alkaa palkanmaksun alkamisesta tai kun työpanos muutoin ylittää 4 130,86 euroa vuodessa (vuoden 2022 tasossa). Perheenjäsen voidaan vakuuttaa, vaikka palkkaa ei maksettaisi.
Vapaaehtoinen vakuutus	Jos perheenjäsenen työtulo jää alle 4 130,86 euron vuodessa (vuoden 2022 tasossa), voidaan muiden edellytysten täytyessä vahvistaa vapaaehtoinen vakuutus. Katso vapaaehtoisesta vakuutuksesta lisää luvusta 3.
Lukuporo omistukseen	Jos perheenjäsen saa omistukseensa yhdenkin lukuporon, hänet vakuutetaan poronomistajana eikä enää perheenjäsenenä.

12.5 Poronhoitajan työtulo

MYEL-vakuutuksen alkaessa poronhoitajalle vahvistetaan vuotuinen työtulo. Hänelle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan MYEL-toiminnassa (MYEL 3 § ja 14 §). Poronhoitajalle vahvistetun työtulon perusteella lasketaan poronhoitajan MYEL-eläkkeet ja MYEL-vakuutusmaksut.

Laissa on tarkemmat määräykset poronomistajan työtulosta (MYEL 20 §). Laissa on lisäksi erikseen säädetty siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo määritellään (MYEL 3 § ja 21 §).

1.1.2022

Jos työtuloon vaikuttavat seikat muuttuvat olennaisesti työtulon vahvistamisen jälkeen, työtulo tarkistetaan poronhoitajan hakemuksesta tai Melan aloitteesta (MYEL 3 § ja 14 §:n 2 mom.).

Poronomistajan työtulo

Poronomistajan työtulo lasketaan poronhoitolaissa tarkoitettujen lukuporojen ja poronhoitotyöhön käytettävien työpäivien perusteella (MYEL 20 §).

Vuoden 2022 tasossa työtuloa karttuu:

- lukuporosta 33,11 euroa vuodessa
- työpäivästä 66,21 euroa vuodessa

Työtulo lukuporosta vahvistetaan henkilölle, joka omistaa poron eli henkilölle, jolle poro on poroluetteloon merkitty. Poronomistajan työtuloon lisätään palkkiot hänen poronhoitolaissa tarkoitettuna paliskunnan poroisäntänä tai paliskunnan rahastonhoitajana tekemästään työstä (MYEL 20 §).

Ei omistaja

MYEL:n piiriin kuuluvan poroja omistamattoman aviopuolison, avopuolison ja perheenjäsenen työtulo määritellään poronhoitotyöhön käytettävien työpäivien perusteella ja työpäivän arvona käytetään poronomistajan työpäivän arvoa. Muiden poronhoitajien kuin poronomistajien työtulon määrittelemisestä ei ole olemassa erityissäännöstä. Vakuutettavalle tulisi sen vuoksi vahvistaa työtulo, jonka voidaan koh- tuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan poronhoitotyössä (MYEL 14 §).

12.5.1 Työtulon selvittäminen

Poronomistajan työtulo perustuu:

- 1 omistettujen lukuporojen määrään;
- 2 paliskunnassa tehtyihin työpäiviin;
- 3 paliskunnan ulkopuolella tehdyn poronhoitotyön ja siihen läheisesti liittyvän työn määrään;
- 4 hänen saamiinsa poroisännän ja rahastonhoitajan palkkioihin.

Vakuutushakemus

Poronomistajat ja muut poronhoitajina vakuutettavat ilmoittavat lukuporojen määrän, paliskunnassa tehdyt työpäivät ja paliskunnan ulkopuolella tehdyt työpäivät. Lomakkeella ilmoitetaan myös poroisännän ja rahastonhoitajan palkkio.

Poroluettelo

Poronhoitajien työtulon perusteet ilmenevät paliskuntien pitämästä poroluettelosta. Poroluettelosta ilmenee:

- 1 lukuporojen määrä;
- 2 paliskunnan kirjanpitoon merkityt päivät;
- 3 porojen tarhaus; ja
- 4 poroisännän ja rahastonhoitajan palkkio.

1.1.2022

Mela voi tarkistaa poronhoitajan tiedot tarvittaessa poroluettelosta, jonka Mela saa Paliskuntain yhdistykseltä poronhoitovuoden päätyttyä.

12.5.2 Poronhoitotyö

Paliskuntapäivät Poroluettelosta saadaan kunkin poronhoitajan tekemät paliskuntapäivät. Näistä karttuu työtuloa per päivä, kuten edellä on kerrottu.

Paliskunnan ulkopuoliset päivät

Paliskunnan ulkopuolella tehty poronhoitoon liittyvä työ ei ilmene poroluettelosta. Tästä työstä kerrotaan tarkemmin kohdassa 12.3.2. Paliskunnan kirjanpidon ulkopuoliset päivät kartuttavat työtuloa vastaavasti.

Vakuutuksessa huomioidaan kaikki poronhoitotyö. Jos muuta selvitystä ei ole, Mela arvioi muita työpäiviä paliskuntapäivien lisäksi niin, että päiviä on yhteensä päivä per poro.

Pohjoisissa paliskunnissa poroja hoidetaan pääosin paliskunnan kirjanpidon ulkopuolella. Työpäiviä merkitään vain erotustyöstä. Joissain paliskunnissa ei pidetä lainkaan työpäiväkirjaa. Porokarjat ovat näissä paliskunnissa keskimääräistä suurempia. Työtä poroa kohti tehdään vähemmän kuin muualla. Päivä per poro -periaatteesta voidaan näissä tapauksissa joustaa alaspäin.

12.5.3 Poroisännän ja rahastonhoitajan palkkio

Poronomistajan työtuloon lisätään paliskunnan poroisännän ja rahastonhoitajan palkkio (MYEL 20 §). Paliskunta ilmoittaa maksamansa palkkion tulorekisteriin MYEL-palkkana.

12.6 Puolison ja perheenjäsenen työtulo

Avio- ja avopuoliso Poronomistajan puolison työtulo määritellään poronhoitotyöhön käytettävien työpäivien perusteella. Työpäivinä otetaan huomioon paliskunnassa tehdyt työpäivät sekä paliskunnan ulkopuolella tehdyt työpäivät (katso kohta 12.3.2). Työtulo laskeaan työpäivien perusteella samalla tavalla kuin poronomistajan työtulo (kohta 12.5).

Jos puoliso omistaa itse yhdenkin poron, hänet vakuutetaan poronomistajana ja työtulo määritellään kuten kohdassa 12.1.

Perheenjäsen Jos poronomistajan perheenjäsen ei omista yhtään poroa, hänen työtulonsa määritellään samalla tavalla kuin avio- tai avopuolisolla, joka ei itse omista poroja.

12.7 Eläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo

Myös eläkkeellä oleva poronhoitaja voidaan MYEL-vakuuttaa eläkkeen rinnalla, jos hän jatkaa poronhoitotyötä siinä määrin, että vakuuttamisen edellytykset täyttyvät.

1.1.2022

MYEL-vakuutus vanhuuseläkkeen rinnalla on vapaaehtoinen mutta työkyvyttömyyseläkkeellä oleva poronhoitaja voi olla vakuuttamisvelvollinen.

12.7.1 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun poronhoitajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen MYELissä tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa (MYEL 21 §:n 1 mom.). Työtulo määritellään työpanoksen perusteella poronhoitajan työtulon määrittelemistä koskevien periaatteiden mukaisesti. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan poronhoitajan työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon, että hänen mahdollisuuksiaan osallistua poronhoitotyöhön samassa laajuudessa kuin aikaisemmin rajoittavat sairaus, vika tai vamma. Lisäksi otetaan huomioon hänen oma käsityksensä työpanoksensa arvosta.

Työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan ansiotuloraja. Ansiotuloraja antaa kuvan siitä, mille tasolle työtulo pitäisi arvioida.

12.7.2 Vanhuuseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulo

Vanhuuseläkkeellä olevan poronhoitajan työtulon vahvistamisesta ei ole erityissäännöstä. Näissä tilanteissa työtulo arvioidaan ja vahvistetaan kuten muiden poronhoitajien osalta.

1.1.2022

13 Kalastaja

13.1 Kalastajan määritelmä

MYELin piiriin kuuluu kalastaja, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta (MYEL 3 §:n 2 kohta). Tämän lisäksi laki koskee henkilöä, joka tekee tätä työtä perheenjäsenenä (MYEL 3 §:n 4 kohta) tai avopuolison ominaisuudessa (MYEL 3 §:n 5 kohta). Lisäksi henkilö, joka harjoittaa ammattimaista kalastusta osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä tai yhtymässä siten, kun laissa tarkemmin säädetään, vakuutetaan MYEL:n mukaan (MYEL 3 §:n 6 kohta).

13.2 Ammattimainen kalastus

13.2.1 Kalastus

Varsinaisen kalan pyynnin lisäksi katsotaan kalastukseen kuuluvaksi seuraavat oheistoiminnot, jos ne eivät ole eri liiketoimintaa

- kalan käsittely, kuten perkaus, suolaus ja savustus ja esim. sillien ja silakkojen säilöminen liemeen,
- pyyntivälineiden valmistus, korjaus ja kunnostus sekä
- saaliin markkinointi
- kalastukseen toiminnallisesti liittyvä liitännäistoiminta.

Kun joku harjoittaa pelkästään tällaista oheistoimintaa, häntä ei vakuuteta kalastajana. Jos sen sijaan kalastustoiminnassa on työnjako, jonka mukaan yksi hoitaa kalastuksen ja toinen oheistoiminnan, molemmat vakuutetaan kalastajina, koska toimintaa harjoitetaan yhtenä kokonaisuutena. Esimerkiksi kalastajan puoliso, joka osallistuu vain kalan käsittelyyn, markkinointiin ja/tai pyydysten huoltoon, voidaan vakuuttaa kalastajana.

13.2.1.1 Ammattimaisuus

Kalastus kuuluu MYELin piiriin, kun se on jatkuvaa ja sitä harjoitetaan ansiotarkoituksessa siten, että saalista myydään. Ammattimaisuus ei sen sijaan edellytä, että käytetään apulaisia tai riskipääomaa. Osoituksena ammattimaisesta kalastuksesta on kuuluminen kaupallisen kalastuksen rekisteriin, jota ylläpitää Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Kalastajalla tulee olla verotuksessa tuloja kalastuksesta. Hänelle vahvistetaan verotettavaa tuloa kalastusammatin harjoittajana tai hän on osakkaana yhtymässä tai yhteisössä, joka ilmoittaa tuloja kalastuksesta.

Voi olla mahdollista, että kalastustulo ilmoitetaan suoraan esitäytetyllä veroilmoituslomakkeella, jos sen määrä on vähäinen. Myös tällainen henkilö on ammattikalastaja.

13.2.1.2 Kotitarvekalastus

Pelkkä kotitarvekalastus ei tee harjoittajastaan ammattikalastajaa eikä aiheuta esim. maatilatalouden harjoittajana vakuutetun työtulon korotusta.

1.1.2022

13.2.1.3 Maatalousverotettu liitännäinen

Maatalousyrittäjä saattaa ilmoittaa myös kalastuksesta tulevan tulon maatalousverotettuna liitännäisenä. Tällöin kalastus vakuutetaan maatalousyrittäjän MYEL- ja MATA-vakuutuksessa. Kalastus ei tällöin ole eri yritystä vaan osa maatilayrityksen toimintaa.

13.2.1.4 Työhön osallistuminen

Toisinaan voi syntyä epäselvyyttä, onko hakija lainkaan harjoittanut kalastusta. Asia ratkaistaan lähinnä sen mukaan, onko hän veroilmoituksessaan ilmoittanut kalastustuloa.

13.2.2 Muu kalastuksen liitännäinen

Kalastajalla voi olla varsinaisen kalastuksen ohella tuloja esim. veneiden valmistuksesta, moottorivenekuljetuksista tai kalastusmatkailupalveluista. Nämä toiminnot otetaan mukaan kalastajan MYEL-vakuutukseen, jos toiminta ei ole eri liiketoimintaa. Jos toiminta kuitenkin muodostaa eri liiketoiminnan, se vakuutetaan YELin mukaan, jos YELin edellytykset täyttyvät.

13.2.2.1 Rajanveto MYEL–YEL

Ammattimainen kalastus vakuutetaan MYELin mukaan, mutta siitä saadut tulot verotetaan elinkeinotoiminnan tuloina. Kalastustoiminnan ja siitä erillisten liiketoimintojen välistä rajanvetoa MYEL- ja YEL-vakuutuksen soveltamisalaan kuuluvien toimintojen välillä ei voida tehdä verotuksen perusteella. Rajanveto ratkaistaan lähinnä toimintojen erillisyyden perusteella. Tätä arvioitaessa kiinnitetään huomiota toiminnan luonteeseen ja siihen, miten se liittyy varsinaiseen yritystoimintaan. Huomiota kiinnitetään myös siihen, kuinka laajaa muu toiminta on varsinaiseen toimintaan verrattuna ja millainen tulo eri toiminnoista saadaan. Kokonaisuutta tarkasteltaessa arvioidaan, millainen toiminnallinen yhteys eri toiminnoilla on. Pelkästään se, että toimintoja harjoitetaan samasta toimipisteestä käsin, ei muodosta toiminnallista yhteyttä.

13.2.2.2 Eläketurvakeskuksen soveltamisalaratkaisu kalastuksen liitännäisistä

Mela on pyytänyt muutamasta kalastajan tapauksesta soveltamisalaratkaisun Eläketurvakeskuksesta vuonna 2010. Näissä ETK on katsonut, että kalanjalostus, säilyketeotanto ja myynti sekä kalastusmatkailu ovat sellaisia liitännäistoimintoja, jotka voidaan vakuuttaa MYELissä. Kalastusmatkailun työpanoksen arvo on kalastustoimintaa vähäisempi, joten se voidaan katsoa kalastuksen liitännäiseksi. Laajentuessaan kalastusmatkailu voi eriytyä eri liiketoiminnaksi. Sen sijaan kalastustoiminta ja konetyöt ovat lähtökohtaisesti erillisiä toimintoja. Kyseisissä tapauksissa ETK katsoi konetyöt ja rakennusurakoinnin erillisiksi toiminnoiksi, jotka kuuluvat YELin piiriin. Sekään, että yrittäjä käytti konetyöissä käyttämiään koneita hyödyksi myös kalastustoiminnassa, ei riittänyt muodostamaan kalastuksen ja koneurakoinnin välille toiminnallista yhteyttä.

1.1.2022

13.2.3 Rajanveto kalastajan ja työsuhteen välillä

Jos kalastaja on työsuhteessa, häneen ei sovelleta MYELiä, vaan TyELiä tai merimies-eläkelakia. Työntekijän ja itsenäisen kalastusyrittäjän erottelu rajatapauksissa voi olla hankalaa, sillä mitään yleispätevää ja yksiselitteistä määritelmää ei ole olemassa. Seuraavassa on lueteltu joukko ominaispiirteitä, jotka erottavat työntekijän kalastusyrittäjästä.

Verotus

Jos rahapalkasta on toimitettu ennakonpidätys, tämä on osoitus työsuhteen suuntaan. Itsenäinen kalastusyrittäjä maksaa omat veronsa ennakoverolipulla. Ennakoverolippu ei sinänsä kuitenkaan ole riittävä osoitus siitä, että on kyse itsenäisestä kalastusyrittäjästä.

Suurissa kalastusaluksissa palvelevia saatetaan verottaa merimiesverolain mukaan. Jos kalastustoiminnasta on pidätetty merimiesvero, se on osoitus työsuhteesta.

MEL

Jos kalastusaluksen toiminta ulottuu Itämeren ulkopuolelle, vakuutetaan työsuhteen miehistö merimieseläkelain mukaan (MEL 4 ja 5 §).

Taloudellinen riski

Kalastusyrittäjänä toimiva on itse vastuussa toiminnastaan ja kantaa siitä johtuvan taloudellisen riskin. Työsuhteesta on kyse yleensä silloin, kun kalastajalle on taattu määrätty pohjapalkka kalastuksen onnistumisesta riippumatta.

Aluksen omistaja

Jos kalastaja omistaa aluksen, se on osoitus yrittäjyyden suuntaan. Merkitystä ei ole, kuinka suuri alus on. Myös sellainen kalastustroolin omistaja, joka ei osallistu itse kalastukseen, vaan toimii maissa kalastusyrittäjätoiminnan johtajana ja markkinoinnin hoitajana, kuuluu MYELin piiriin.

13.3 Aviopuoliso

Jos aviopuolisolle on vahvistettu ansiotuloa kalastuksesta, on hän ammattimaisena kalastajana vakuutusvelvollinen siitä alkaen, kun hänelle on vahvistettu verotuksessa ansiotuloa kalastuksesta, jos vakuuttamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

Jos verotuksessa kalastustulo on ilmoitettu puolison nimissä, vaikka molemmat osallistuvat kalastustoimintaan, vakuutetaan aviopuoliso kalastajana ja MYEL-vakuutus alkaa yleensä hakemuspäivästä.

Aviopuoliso on rinnastetaan myös rekisteröidyssä parisuhteessa oleva henkilö.

13.4 Avopuoliso

Jos henkilö elää avoliitossa kalastajan kanssa ja osallistuu kalastustoimintaan, hänet voidaan vakuuttaa kalastajana. Vakuutus alkaa aikaisintaan hakemuspäivää seuraavasta päivästä (MYEL 10 §:n 2 mom.).

Avopuolison määrittelystä ja vakuuttamisesta katso tarkemmin kohta 7.3.2.

1.1.2022

13.5 Perheenjäsen

Myös perheenjäsenen ammattimainen kalastus kuuluu MYELin piiriin. Kalastajan perheenjäsen elää vakinaisesti kalastajan tai kalastusta harjoittavan avoimen yhtiön tai muun yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista henkilökohtaisesti vastuussa olevan osakkaan tai yhtiömiehen taloudessa ja on tälle tai tämän aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuolisija (MYEL 4 §:n 1 kohta). Katso lähisukulaisuuden ja samassa taloudessa asumisen määrittelystä tarkemmin kohdasta 6.1.

Vakuutuksen alkaminen

Vakuutus alkaa palkanmaksun alkamisesta tai kun työpanos muutoin ylittää 4 130,86 euroa/vuosi (vuoden 2022 tasossa). Perheenjäsen voidaan vakuuttaa, vaikka palkkaa ei maksettaisi.

Vapaaehtoinen vakuutus

Jos perheenjäsenen työtulo jää alle 4 130,86 euron vuodessa (vuoden 2022 tasossa), voidaan muiden edellytysten täytyessä vahvistaa vapaaehtoinen vakuutus. Katso vapaaehtoisesta vakuutuksesta lisää luvusta 3.

13.6 Eri toimintamuotoja

13.6.1 Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja kalastusyhtymä

Kalastusta voidaan harjoittaa myös avoimena yhtiönä, kommandiittiyhtiönä tai yhtiymänä. Tällöin sellainen yhtiömies tai yhtiymän osakas, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön tai yhtiymän velvoitteista ja sitoumuksista, vakuutetaan MYELin mukaan (MYEL 5 §:n 4 mom.). Täten MYEL-yrittäjänä pidetään aina avoimen yhtiön yhtiömiestä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaista yhtiömiestä. Myös kalastusyhtymän osakas vastaa yhtiymän velvoitteista ja sitoumuksista, jos muuta ei ole sovittu. Vaikka tällaisen kalastajan osuus yhtiymässä tai yhtiössä olisi pieni, hän on yrittäjä ja hänet vakuutetaan MYELin mukaan. Asia ei muutu myöskään sillä perusteella, että hän nostaa yhtiöstä verokortilla rahapalkkaa.

Avoimesta yhtiöstä, kommandiittiyhtiöstä ja yhtiymästä katso tarkemmin luku 11.

13.6.2 Osakeyhtiö

Kalastusta voidaan harjoittaa myös osakeyhtiömuodossa. Osakeyhtiön osakkaan MYEL-vakuuttamisesta katso luku 11. Kalastusta verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan ja MYEL-vakuutettava osuus erotellaan kuten ammatinharjoittajan tilanteessa toiminta erotellaan MYEL-vakuutettavaan varsinaiseen kalastukseen ja siihen liittyvään oheistyöhön tai muuhun YEL-vakuutettavaan yritys-toimintaan.

13.6.3 Osuudella kalastava

Osuudella kalastaja on työssä kalastusalustuksella, mutta ei saa palkkaa vaan osuuden saaliista. Hän saattaa myös osallistua juokseviin kustannuksiin. Hän toimii yrittäjänä tällaisessa tilanteessa ja hänet MYEL-vakuutetaan. Aluksen omistuksella ei ole merkitystä.

1.1.2022

Kalastukseen saattaa osallistua henkilö, joka ei omista osaakaan aluksesta, eikä ole työsuhteessa ja joka saa palkkansa pelkästään osana saaliista. Osuudella kalastavat henkilöt vakuutetaan aina MYELin mukaan.

13.6.4 Nuottakunta

Kalastusyrittäjänä ei pidetä tilapäistä nuottakuntaa. Kalastajat vakuutetaan yhdessä vain, jos toiminta jatkuu yhtymänä vuodesta toiseen (esimerkiksi heillä on yhteinen trooli).

13.7 Kalastajan työtulo

MYEL-vakuutuksen alkaessa kalastajalle vahvistetaan vuotuinen työtulo. Hänelle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan MYEL-toiminnassa (MYEL 14 §). Kalastajalle vahvistetun työtulon perusteella lasketaan kalastajan MYEL-eläkkeet ja MYEL-vakuutusmaksut.

Kalastajan työtulon määrittely perustuu lain yleissäännökseen (MYEL 14 §). Laissa on lisäksi erikseen säädetty siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kalastajan työtulo määritellään (MYEL 3 § ja 21 §).

Jos työtuloon vaikuttavat seikat muuttuvat olennaisesti työtulon vahvistamisen jälkeen, työtulo tarkistetaan kalastajan hakemuksesta tai Melan aloitteesta (MYEL 14 §:n 2 mom.).

13.8 Kalastustoiminnan työtulo

Kalastajan työtuloksi vahvistetaan työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan kalastustoiminnassa (MYEL 14 §). Työtulo määritellään näin ollen yksilöllisesti kalastajan työpanoksen perusteella. Laissa kiinnitetään huomiota työtulon jatkuvuuteen ja arvioinnissa noudatettavaan kohtuullisuuteen.

13.8.1 Työtulon määrittely

Kalastustoiminnan työtulon määrittelyssä pyritään siihen, että kalastustoiminnasta vahvistettava työtulo vastaisi mahdollisimman hyvin kalastajien kokonaistyöpanosta kalastustoiminnan laajuus huomioon ottaen. Lähtökohtana on, että kalastajan työpanoksen arvo määritetään tietyinä prosenttiosuutena kalastustoiminnan bruttotulosta.

Bruttotulo

Kalastustoiminnan bruttotuloon ei lueta kertaluonteisia investointitukia tai vastaavia tukia eikä käynnistysavustuksia. Sen sijaan mahdolliset ansionmenetyksestä maksettavat korvaukset otetaan huomioon.

Jatkuva tulo

Jotta työpanoksen jatkuvuudesta saataisiin oikea kuva, otetaan työtulon määrittelyn lähtökohdaksi vakuutusta vahvistettaessa bruttotulot niiltä vuosilta, joihin vakuutus kohdistuu. Eri vuosien bruttotulot saadaan keskenään vertailukelpoisiksi muuntamalla ne palkkakertoimella vakuuttamisvuoden tasoon.

1.1.2022

Työpanoksen arvo osuus bruttotulosta 30–60 %

Kalastustoiminnan työtulon arvoksi voidaan vahvistaa 30–60 % kalastustoiminnan bruttotulosta. Työtulo määritellään vaihteluvälin alarajan tuntumasta silloin, kun kalastajien oman työpanoksen osuus on pienempi eli esim. silloin, kun kalastustoiminnassa on käytetty paljon ulkopuolista työvoimaa.

Kalastusta harjoittavien henkilöiden lukumäärä puolestaan otetaan huomioon kalastustoiminnan laajuutta osoittavana tekijänä, jolloin kalastustoiminnan kokonaistyötulo määritellään 30–60 %:n vaihteluvälin ylärajan tuntumasta. Kalastustoiminnasta määritelty kokonaistyötulo eli kyseisen toiminnan vaatimien työpanosten yhteisarvo jaetaan toimintaan osallistuvien kalastajien kesken.

Kalastajien kokonaistyötulon määrittelyssä lähtökohtana on em. 30–60 %:n osuus kalastustoiminnan bruttotulosta. Useimmissa tilanteissa työtulo voidaan määritellä tältä alueelta. Em. vaihteluväliltä poikkeaminen edellyttää erityisiä perusteluja, jotka vakuutettavan tulee selvittää vakuutushakemuslomakkeella.

Työtulon määrittely 30–60 %:n vaihteluväliltä poiketen

Vakuutettavan oma käsitys työpanoksen arvosta on tärkeä. Kalastustoiminnassa on saattanut tapahtua esimerkiksi sellaisia tulevaan tulokehitykseen vaikuttavia muutoksia, jotka eivät vielä ilmene edellisten vuosien bruttotulolaskelmista. Myös kalastustoiminnan pääomavaltaisuus tai ulkopuolisen työvoiman runsas käyttö voivat aiheuttaa sen, ettei bruttotulosta laskettu vaihteluväli parhaalla mahdollisella tavalla kuvasta kalastajan työpanoksen arvoa. Näissä tilanteissa kalastustoiminnan työtulo määritellään kyseisessä kalastustoiminnassa vallitsevien olosuhteiden perusteella. Tällaisen perusteen tulee kuitenkin vaikuttaa kalastajan työpanokseen ja kalastustoiminnasta vahvistettavaan työtuloon pitkäaikaisesti.

Jos vakuutettava osoittaa, että hänen oman työpanoksensa osuus on tavanomaista merkittävämpi, voi työtuloksi vahvistettava prosenttiosuus bruttotulosta olla suurempi kuin 60 %. Vastaavasti, jos vakuutettava osoittaa, että hänen työpanoksensa osuus on pienempi kuin kalastusbruttotulojen perusteella voisi päätellä esim. kalastustoiminnan pääomavaltaisuuden takia, voidaan työpanoksen arvoksi vahvistaa vähemmän kuin 30 %.

Ennen työtulon vahvistamista poikkeuksellisesti 30–60 %:n vaihteluvälin ulkopuolelle, voidaan työtuloarviossa ottaa yhtenä tekijänä huomioon kalastustoiminnan bruttotulosta laskettava nettotulo suhteessa esitettyyn työtulopyyntöön. Kalastustoiminnan nettotulo saadaan vähentämällä kokonais- eli bruttotulosta tulonhankkimiskustannukset: polttoaineet, korjaus- ja kunnossapitomenot, poistot, kalastustoiminnan velkojen korot, kalastustoiminnan vakuutusmaksut jne.

Alkava vakuutus

Mikäli kalastaja heti kalastustoiminnan alkaessa tekee MYEL-vakuutushakemuksen, siten kuin laissa edellytetään, työtulo arvioidaan lähtökohtaisesti kalastajan oman esityksen mukaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

1.1.2022

13.8.2 Työtulon jako

Mikäli kalastajia on kalastustoiminnassa useampia, heidän työpanostensa arvo eli kalastustoiminnan kokonaistyötulo jaetaan työhön osallistuvien kalastajien kesken työpanosten suhteessa siten, että kullekin kalastajalle vahvistettava työtulo vastaa työtuloa, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan kalastustoiminnassa. Palkkaa saavalle perheenjäsenelle ei jaeta työtuloa kalastustoiminnan kokonaistyötulosta, koska hänen työtulonaan pidetään hänelle maksettavaa rahapalkkaa (kohta 13.8.4). Jos kalastustoiminnassa työskentelee palkkaa saamaton perheenjäsen tai MYEL-vakuutukseen kuulumattomia (esim. alaikäisiä perheenjäseniä), voidaan heille erottaa laskennallinen osuus työtulosta. Tällä tavoin saadaan vakuutettavien kalastajien kesken jaettava työtulo.

Kalastajan aviopuolisolle jaetaan työtuloa ainakin, jos hänelle on verotuksessa vahvistettu ansiotuloa. Jos verotus on kesken, selvitetään, onko puolisolle vaadittu veroilmoituksessa jaettavaksi ansiotuloa. Mikäli aviopuolisolle halutaan määritellä työtulo verotuksesta poiketen, on hänen työpanoksestaan kalastustoiminnassa oltava erityisen yksityiskohtainen selvitys hakemuslomakkeella. Aviopuoliso voidaan vakuuttaa, vaikka hänelle ei ole verotuksessa vahvistettu ansiotuloa kalastuksesta (katso kohta 13.3).

13.8.3 Työtulon selvittäminen

13.8.3.1 Vakuutushakemus

Työtuloarvion lähtökohdaksi kalastaja antaa selvityksen bruttotuloistaan vakuutushakemuksella. Jos tuloja ei ole ollut kaikkina vuosina, se on ilmoitettava ja lisäksi kerrottava mistä se johtuu. Hakemuksella olisi lisäksi selostettava, mikä on aiheuttanut kalastustulon olennaisen nousun tai laskun. Bruttotulon lisäksi kalastajalta pyydetään selvitystä, mikä osuus bruttotulosta on työn osuutta.

Vakuutushakemuksella tehdään myös esitys työtulon jakamisesta kalastusyrietyksessä työskentelevien kalastajien kesken. Jokainen allekirjoittaa omalta osaltaan hakemuksen.

Jos osa kalastustoiminnan tulosta on tullut eri yrityksestä, siitä on tehtävä erillinen vakuutus.

13.8.3.2 Verotus

Mela joutuu usein täydentämään hakemuksen tietoja verottajalta saatavilla selvityksillä. Kalastustoiminnan tuloslaskelmasta ilmenee usein verolomakkeita selkeämmin kalastustoiminnan laajuus, pääomavaltaisuus ja mahdolliset ulkopuolisen työvoiman kustannukset, jotka ovat työtuloarviossa huomioon otettavia seikkoja.

1.1.2022

13.8.4 Kalastajan perheenjäsenen työtulo

Kalastajan perheenjäsenen työtulo määritellään saman säännöksen mukaan kuin kalastajan työtulo (MYEL 14 §). Tämä tarkoittaa sitä, että hänen työpanoksensa arvo kalastustoiminnassa pyritään määrittelemään.

Rahapalkka

Jos perheenjäsenelle maksetaan rahapalkkaa, pidetään palkkaa ja siihen liittyviä luontoisetuja lähtökohtaisesti perheenjäsenen työtulona.

Ei rahapalkkaa

Jos perheenjäsenelle ei makseta palkkaa, työtulo on arvioitava hänen työpanoksensa perusteella. Ensin lasketaan kalastustoiminnan kokonaistyötulo, jonka jälkeen määritellään, kuinka suuri osuus siitä vastaa perheenjäsenen työpanosta (katso kohta 13.8.2).

Edellytyksenä on kuitenkin aina, että perheenjäsenelle vahvistettava työtulo on kohtuullisessa suhteessa samassa kalastustoiminnasta vakuutettavien muiden kalastajien työtuloihin.

13.8.5 Eläkkeellä olevan kalastajan työtulo

Myös eläkkeellä oleva kalastaja voidaan MYEL-vakuuttaa eläkkeen rinnalla, jos hän jatkaa kalastustoimintaa siinä määrin, että vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. MYEL-vakuutus vanhuuseläkkeen rinnalla on vapaaehtoinen, mutta työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella oleva kalastaja voi olla vakuuttamisvelvollinen.

13.8.5.1 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kalastajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun kalastajan työtuloksi vahvistetaan eläketahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen MYELissä tarkoitettua maatalousryhtäjätoimintaansa (MYEL 21 §:n 1 mom.). Työtulo määritellään työpanoksen perusteella kalastajan työtulon määrittelyä koskevien periaatteiden mukaisesti. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kalastajan työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon, että hänen mahdollisuuksiaan osallistua kalastustoimintaan samassa laajuudessa kuin aikaisemmin rajoittavat sairaus, vika tai vamma. Lisäksi otetaan huomioon hänen oma käsityksensä työpanoksensa arvosta.

Työtuloa vahvistettaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan ansiotuloraja. Ansiotuloraja antaa kuvan siitä, mille tasolle työtulo pitäisi arvioida.

13.8.5.2 Vanhuuseläkkeellä olevan kalastajan työtulo

Vanhuuseläkkeellä olevan kalastajan työtulon vahvistamisesta ei ole erityissäännöstä. Näissä tilanteissa työtulo arvioidaan ja vahvistetaan kuten muiden kalastajien osalta. Vakuutus on vapaaehtoinen vanhuuseläkkeellä ollessa.

1.1.2022

14 Eläkkeen rinnalla vakuuttaminen

14.1 Työkyvyttömyyseläke

Myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleva maatalousyrittäjä tulee MYEL-vakuuttaa eläkkeen rinnalla, jos hän harjoittaa MYEL-toimintaa siinä määrin, että hänen työpanoksensa ylittää yli pakollisen vakuuttamisen työtulorajan ja myös muut pakollisen vakuuttamisen edellytykset täyttyvät, katso luku 2. Lisäksi, jos pakollisen vakuuttamisen edellytykset eivät täyty, mutta vapaaehtoisen vakuutuksen edellytykset täyttyvät, työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla henkilöllä on oikeus vapaaehtoiseen vakuutukseen.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen ei myöskään itsessään päätä voimassa olevaa MYEL-vakuutusta, vaan vakuutus jatkuu katkotta eläkkeen rinnalla, jos vakuuttamisen edellytykset mm. työskentely täyttyvät.

Vakuuttamisen edellytykset harkitaan tosiasiallisen tilanteen mukaisesti, eikä sen perusteella, onko eläke myönnetty määräaikaisena vai pysyvänä tai onko kyseessä täysi- tai osaeläke. Käytännössä kuitenkin pakollinen MYEL-vakuutus tulee useimmiten kyseeseen silloin, kun kyseessä on osatyökyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisen kuntoutustuki. Vakuutusasiaa, myös työtulon tarkistamisasiaa, ratkaistaessa pitää huomioida, että työtulo voi vaikuttaa myönnettävään eläkkeeseen, esim. ansiotulorajan ylittävä työtulo voi lopettaa eläkkeen.

MATA-vakuutus voidaan myöntää normaalisti. On kuitenkin huomattava, että täyttää työkyvyttömyyseläkettä saavan osalta on kiinnitettävä huomiota jäljellä olevaan työkykyyn ja selvitettävä, onko vakuutuksen edellytykset työpanoksen osalta olemassa.

14.1.1 Eläkkeen rinnalla karttuneen eläkkeen maksaminen

Työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla olevasta MYEL-vakuutuksesta karttuu uutta eläkettä 1,5 % vuodessa ja sen saa hakemuksesta maksuun siinä vaiheessa, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

14.1.2 Menettely eläkettä myönnettäessä

Kun vakuutetulle on myönnetty työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki, hänen MYEL-vakuutuksensa otetaan Melan toimesta käsittelyyn. Melasta otetaan asiakkaaseen yhteyttä ja tarkistetaan vakuutuksen työtulo eläketapahtuman jälkeen.

Jos Melan tiedossa eläkeasiakirjojen perusteella on, että työskentely on eläketapahtumasta lukien jäänyt alle pakollisen vakuuttamisen rajan tai kokonaan päättynyt, vakuutus päätetään Melan toimesta eläketapahtumapäivää seuraavaan päivään.

Työeläkeyhtiöt ovat yhdessä sopineet YEL- ja MYEL-vakuutusten osalta, että tarkistus tai mahdollinen päättyminen tehdään eläketapahtumaa seuraavasta päivästä eikä eläketapahtumapäivästä, kuten tarkkaan ottaen lakiin on kirjattu. Näin siksi, että

1.1.2022

mahdollisessa tapaturma- tai ammattitautitilanteessa yrittäjän ja maatalousyrittäjän ansiona pysyy eläketapahtumapäivänä voimassa ollut työtulo.

Jos eläkkeen myöntää muu eläkelaitos kuin Mela, Melasta otetaan asiakkaaseen yhteyttä vakuutusasian selvittämiseksi ja tarvittaessa kuultava asiakasta.

14.1.2.1 Tekninen katkaisu

MYEL-vakuutus tulee aina kuitenkin, mm. erisuuruudesta eläkkeen karttumasta johtuen, päättää teknisesti eläketapahtumapäivään. Jos pakollisen vakuuttamisen edellytykset eläkkeen rinnalla täyttyvät, tarkistetaan eläkkeensaajan vakuutus eläketapahtumapäivää seuraavasta päivästä alkaen. Kuten vakuutuksessa yleensä, merkitystä ei ole sillä, jos työpanos tilapäisesti laskee alle pakollisen vakuuttamisen työtulorajan, esim. eläketapahtuma-ajankohdan jälkeinen sairaalajakso. Muutoksen tulee olla luonteeltaan pitempiaikainen (ainakin 4 kuukautta kestävä), jotta vakuutus tosiasiallisesti päätetään.

14.1.2.2 Vakuutuksen päättyminen eläketapahtumaan

Jos pakollisen vakuuttamisen edellytykset eivät täyty eläketapahtuma-ajankohtana eivätkä vähintään neljänä sitä seuraavana kuukautena, vakuutus päätetään. Jos tilanne muuttuu ja pakollisen vakuutuksen edellytykset täyttyvät myöhemmin, vakuutus alkaa uudelleen edellytysten täyttymisestä lukien.

4 kk:n sääntö

Jos maatalousyrittäjätoiminta on jatkunut yhdenjakoisesti, otetaan neljän kuukauden vähimmäiskestoedellytystä harkittaessa huomioon myös se aika, jonka vakuutus on ollut voimassa ennen eläketapahtumaa.

14.1.3 Työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla vakuutettavan henkilön työtulon määrittämisestä katso kohta 9.12.1.

Tilanteessa, jossa osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi ja työskentely on jatkunut, työtulo tarkistetaan hakemuspäivästä. Kun kuntoutustuki päättyy, voimassa oleva vakuutus tarkistetaan hakemuspäivästä vastaamaan olosuhteita.

14.2 Työuraeläke

Työuraeläkkeessä toimitaan kuten työkyvyttömyyseläkkeessä. Vakuutus voi jatkua pienellä työtulolla.

14.3 Vanhuuseläke

Työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen rinnalla vakuuttaminen on aina vapaaehtoista. Työeläkelakien mukaisella vanhuuseläkeläisellä ei siis voi olla pakollista MYEL-vakuutusta. Työtulon määrittämisestä vanhuuseläkeläiselle katso kohta 9.12.2.

1.1.2022

Poikkeuksena tästä on tilanne, että henkilö on ollut muulla kuin MYELin mukaisella vanhuuseläkkeellä 31.12.2006 ja hänellä oli tällöin pakollinen MYEL-vakuutus vanhuuseläkkeen aikaisen maatalousyrittäjätoimintansa vuoksi. Tällainen vakuutus jatkuu pakollisena, kunnes henkilö haluaa päättää vakuutuksensa. Vakuutus päätetään hakemuspäivään (MYEL VpL 7 §).

14.3.1 Menettely

Mela antaa vakuutuksen päättymisestä aina erillisen vakuutus päätöksen.

Vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen tilanteessa asiakkaalta kysytään, onko hän tarkoittanut eläkehakemuksen samalla irtisanomishakemukseksi MYEL-vakuutuksen päättymiseksi. Jos asiakas ei vastaa hänelle lähetettyyn tiedusteluun, vakuutus jatkuu vanhuuseläkkeen rinnalla.

Esimerkki 11.2

55-vuotias maatalousyrittäjä jää vanhuuseläkkeelle entisestä sotilasvirastaan. Hänen pakollinen MYEL-vakuutuksensa päätetään eläkkeen alkamiseen, kun Melaan tulee tieto eläkkeen alkamisesta.

14.3.2 Eläkkeen karttuminen

Karttuma työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen rinnalla olevasta vakuutuksesta on 1,5 %. Vanhuuseläkkeen rinnalla karttunutta eläketurvaa on haettava erikseen maksuun, kun vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja täyttyy.

14.4 Luopumistuki

Henkilö, jolle on myönnetty LUTU, ei voi enää olla MYEL-vakuutuksessa varsinaisena maatalousyrittäjänä. MYEL-vakuutus yrittäjänä on päätetty luopumistukipäätöksen yhteydessä.

Henkilö voidaan MYEL-vakuuttaa perheenjäsenenä, jos hänelle on myönnetty LUTU eikä se ole vielä ollut maksussa ja jos hän täyttää MYELin perheenjäsentä koskevat ehdot. On huomattava, että henkilö voidaan siis vakuuttaa ainoastaan perheenjäsenenä eikä varsinaisena maatalousyrittäjänä. (LUTUL 41 §). Henkilölle vahvistettavan työtulon on tuettava luopumistukijärjestelmän periaatetta, jonka mukaan pääasiallinen vastuu tilanpidosta on oltava jatkajalla.

Tällaiselle henkilölle voidaan myöntää myös vapaaehtoinen MYEL-vakuutus, esim. tilanteessa, jossa maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenelle ei makseta palkkaa tai se jää alle pakollisen mutta yli vapaaehtoisen vakuuttamisen työtulorajan. Vapaaehtoista vakuutusta ei myönnetä takautuvasti.

Perheenjäsenenä MYEL-vakuutetun henkilön vakuutus päätetään viimeistään luopumistuen maksamisen aloittamista edeltävän kuukauden loppuun. Vakuutus päätetään Melan toimesta, kun luopumistukea ollaan alkamassa maksaa. Eläkkeen saa maksuun hakemuksesta, kun luopumistuki muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

1.1.2022

MATA-vakuutus voi luopumistuen saajalla olla voimassa niin kauan kuin ylipäättään vakuutuksen edellytykset täyttyvät.

15 Vakuuttaminen kansainvälisissä tilanteissa

Vakuuttamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjä

- 1 asuu Suomessa tai muussa EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä ja
- 2 toimii Suomessa tai jos hän toimii ulkomailla, että häneen kuitenkin sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. (MYEL 1 §:n 2 mom. ja 8 §).

Kansainvälisistä vakuuttamistilanteista on tässä esitelty tyypillisimmät maatalousyrittäjiin liittyvät vakuuttamistilanteet:

- henkilö tulee Suomeen ulkomailta ja alkaa työskennellä viljelmällä yrittäjänä tai yrittäjän puolisona tai perheenjäsenenä
- henkilö viljelee viljelmää ulkomailla samaan aikaan
- osa viljelmän työstä tehdään ulkomailla
- MYEL- tai MATA-vakuutettu lähtee ulkomaille

Seuraavassa käydään läpi näitä tilanteita MYEL- ja MATA-vakuuttamisen kannalta. Pääsääntö on, että kun henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvaan, hänet vakuutetaan MYEL:n ja MATA:n mukaan, jos myös muut vakuuttamisen edellytykset täyttyvät.

Lisätietoa löytyy [Eläketurvakeskuksen](#) ja [Työeläkelakipalvelun](#) sivuilta.

15.1 Henkilö tulee ulkomailla Suomeen tekemään maatalousyrittäjätyötä

Yleisin tilanne on, että maatalousyrittäjän puoliso tai perheenjäsen muuttaa Suomeen asumaan maatalousyrittäjän kanssa. Vakuuttamiseen tarvitaan suomalainen henkilötunnus.

Kun henkilö muuttaa Suomeen EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä, hänet voidaan vakuuttaa, kun on tiedossa, että MYEL- tai vapaaehtoisen MYEL- tai MATA-vakuuttamisen yleiset edellytykset täyttyvät (katso tarkemmin 2 ja 3).

Suomessa asumisen arviointi

Kun henkilö muuttaa Suomeen muusta maasta, hänen on täytettävä asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön ehdot Suomeen vakinaisesti muuttavasta henkilöstä, jotta hänet voitaisiin MYEL-vakuuttaa Suomessa asuvana henkilönä. Asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa Suomessa vakinaisesti asuvana pidetään henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Määritelmä tulee asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 5 §:stä ja sen hallituksen esityksen perusteluista.

Mela arvioi, asuuko henkilö Suomessa vakinaisesti. Tähän arviointiin Mela voi käyttää apuna kotikuntalakiin (201/1994) kirjattuja periaatteita. Jos henkilölle on jo

1.1.2022

kotikuntalain perusteella merkitty kotikunta, Mela pääsääntöisesti katsoo henkilön asuvan tällöin vakinaisesti Suomessa.

Melan ohjeistuksen pohjana on ETK:n ohjeistus ulkomailta tulevan yrittäjän vakuuttamisesta ([Työeläkelakipalvelu](#)) sovellettuna maatalousyrittäjään. Tarvittaessa Mela voi pyytää soveltamisalaratkaisua Eläketurvakeskuksesta Suomessa asumisen ehtojen täyttymisestä.

Esimerkki 15.1

Maatalousyrittäjä on mennyt naimisiin ulkomaalaisen henkilön kanssa. Puolison muuttaessa Suomeen hän alkaa työskennellä viljelmällä ja pakollisen MYEL-vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Mela tarkistaa vakuutusta tehdessä, onko henkilöllä jo vakituinen kotikunta Suomessa. Ellei ole, Mela tekee vastaavan arvion kuin Digi- ja väestövirasto tekee harkitessaan vakituista kotikuntaa ja päättyy henkilön muuttaneen Suomeen vakituisesti. Henkilö voidaan vakuuttaa.

15.2 Maatalousyrittäjätoimintaa ja muuta työtä Suomessa ja ulkomailla

Tilanteessa, jossa maatalousyrittäjä tekee työtä kahdessa jäsenvaltiossa, vakuuttaminen ratkeaa kahdessa valtiossa työskentelyä koskevien EY:n sosiaaliturva-asetuksen säännösten mukaan. Näissä tilanteissa on maatalousyrittäjän haettava Eläketurvakeskuksesta A1-todistusta, jossa ratkaistaan se, kumman maan sosiaaliturvaa sovelletaan kaikkeen työskentelyyn.

EY:n sosiaaliturva-asetuksessa lähtökohtana on työskentelymaassa vakuuttamisen periaate. Tämän vuoksi toisessa jäsenvaltiossa tehtävän työn vakuuttaminen Suomessa edellyttää Eläketurvakeskuksen antamaa A1- todistusta, jonka perusteella maatalousyrittäjä voi kuulua edelleen lähtömaansa eli Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Kun henkilöön sovelletaan Suomen sosiaaliturvaa, henkilö tulee vakuuttaa Suomessa ja MYEL-vakuutus jatkuu. Jos henkilöön sovelletaan toisen maan sosiaaliturvaa, MYEL-vakuutus päättyy. Lisätietoja [Työeläkelakipalvelussa](#).

Merimiehet

Merimiesten osalta sovelletaan aluksen lippusääntöä eli merimies kuuluu sen maan sosiaaliturvaan, jonka lipun alla työskentelyalus on, katso tarkemmin [ETK:n](#) sivuilla sekä [Työeläkelakipalvelusta](#).

Rajatyöntekijät

Kun henkilö työskentelee yhdessä maassa ja asuu toisessa, hänen sosiaaliturvaansa liittyy poikkeuksia. Työeläkevakuuttamisen osalta pääsääntö on työskentelymaassa vakuuttaminen. Rajatyöntekijällä tarkoitetaan palkattua työntekijää tai itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka työskentelee yhdessä jäsenvaltiossa, mutta asuu toisessa jäsenvaltiossa, johon hän palaa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. [Työeläkelakipalvelusta](#).

15.2.1 Maatalousyrittäjänä Suomessa ja liitännäistyötä toisessa EU-maassa

Joissain tilanteissa Suomessa olevan viljelmän töitä tehdään myös toisessa EU-maassa. Tyypillisimpiä esimerkkejä tästä ovat metsäkoneurakointi

1.1.2022

poikkeustilanteessa Keski-Euroopassa tai hevosten kasvattamiseen tai hevosurheiluun liittyvä työ osittain toisessa maassa. Toiminta on siis osa Suomessa MYEL-vakuutettua maatalousyrittäjätoimintaa.

A1-todistuksen myöntämisen jälkeen koko yrityksen toiminta MYEL- ja MATA-vakuutetaan Suomessa. Kyse on tällöin lähetetystä itsenäisestä yrittäjästä. Lisätietoja ETK:n ulkomaanvakuuttamisen sivuilta sekä [Työeläkelakipalvelusta](#).

15.2.2 Maatalousyrittäjänä Suomessa ja toisessa EU-maassa

EY:n sosiaaliturva-asetuksen pääsääntö on yhdessä maassa vakuuttamisen periaate, joten lähtökohtaisesti myös kahdessa maassa tapahtuva työskentely vakuutetaan vain yhdessä maassa. A1-todistusta tulee myös tässä tilanteessa hakea Eläketurvakeskukselta.

Tyypillinen tilanne on, että maatalousyrittäjällä on viljelmä Suomessa, josta hänet on MYEL-vakuutettu. Hän hankkii viljelmän myös Virossa. Melassa on selvitettävä, onko Virossa oleva viljelmä MYEL-vakuuttamisen yleiset ehdot täyttävä. Jos Eläketurvakeskus katsoo henkilön kuuluvan Suomen sosiaaliturvaan ja antaa tähän A1-todistuksen, Virossa sijaitsevalta tilalta tehdään oma MYEL-vakuutuksensa. Myös mahdollisten perheenjäsenten osalta vakuuttamisen edellytykset on selvitettävä.

Vastaava tilanne on, jos henkilö on Suomessa töissä ja hänellä olisi viljelmä ulkomailla, josta MYEL-vakuuttamisen ehdot täytyisivät.

15.2.3 Maatalousyrittäjä lähtee ulkomaille töihin ja viljelmä Suomessa

Kun maatalousyrittäjä tai hänen perheenjäsenensä lähtee ulkomaille töihin tai opiskelemaan, työ maatalousyrittäjänä tai perheenjäsenenä yleensä päättyy muuttopäivään. Työskentely päättyy kokonaan tai sen arvo jää alle pakollisen vakuuttamisen rajan.

On tilanteita, joissa varsinkin yrittäjänä työ jatkuu vähintään johtotyön osalta. Kun ulkomailla tehtävä työ kestää vähintään kuukauden samanaikaisesti Suomessa tehtävän maatalousyrittäjätyön kanssa, on Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen selvitetävä.

Kun kyse on toisessa EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä tehtävästä työstä, on Eläketurvakeskuksesta haettava A1-todistus, jossa todetaan, kumman maan sosiaaliturvaa sovelletaan tänä aikana. Jos henkilö kuuluu toisen maan sosiaaliturvaan, MYEL päättyy. Jos henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvaan, myös henkilön työsuhde kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Kun henkilö lähtee ulkomaille töihin sosiaaliturvasopimusmaahan ja edelleen viljelee samaan aikaan Suomessa, on MYEL-vakuutuksen jatkumisen ehtona, että sosiaaliturvasopimusmaassa oleskelun aikana voidaan sosiaaliturvasopimusta edelleen soveltaa. Sopimuksissa on useimmiten sovittu työnantajasta, mutta ei

1.1.2022

maatalousyrittäjästä. Tämän takia on erityisen tärkeää selvittää, miten ulkomaille siirtyminen vaikuttaa MYEL-vakuutukseen. Lisätietoja saa Eläketurvakeskuksesta.

Jos kyse on muussa maassa tehtävästä työstä, MYEL-vakuutus jatkuu vuoden ajan ja henkilö säilyy Suomen sosiaaliturvassa tämän ajan. Tästä lisää [Työeläkelakipalvelussa](#).

1.1.2022

16 Vakuutusasian hoitaminen

16.1 Vakuutushakemus

MYEL-vakuutus ei tule voimaan automaattisesti. Maatalousyrittäjä on velvollinen ottamaan vakuutuksen Melasta (MYEL 10 §). Vakuutus otetaan toimittamalla vakuutushakemus Melaan. Jos maatalousyrittäjä ei itse ota MYEL-vakuutusta, Mela vakuuttaa hänet muualta saatujen tietojen perusteella. Näissä tilanteissa Mela ottaa yhteyttä vakuutettavaan vakuuttamisasian hoitamisen yhteydessä ja varaa hänelle tilaisuuden tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Mela valvoo vakuuttamisvelvollisuuden täyttämistä (katso luku 17.1).

Vain Mela

MYEL-vakuutusta hoitaa vain Mela, eikä vakuutusta voi ottaa mistään muusta työeläkelaitoksesta (MYEL 1 §). Jos maatalousyrittäjä kuuluu MYELin piiriin, Melan on myönnettävä hänelle vakuutus.

16.1.1 Kenen on tehtävä vakuutushakemus?

MYEL-vakuutus on henkilökohtainen. Jokainen MYELin piiriin kuuluva maatalousyrittäjä on velvollinen itse ottamaan vakuutuksen. Tämä velvollisuus koskee myös varsinaisen maatalousyrittäjän puolisoa ja perheenjäsentä. He eivät voi vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin tapahduttua vedota siihen, että varsinainen maatalousyrittäjä on jättänyt vakuutuksen ottamatta.

16.1.2 Alaikäinen

MYEL-vakuuttamisvelvollisuuden samoin kuin täysi-ikäisyyden raja on 18 vuotta. Alaikäinen ei siten joudu antamaan selvitystä vakuuttamisvelvollisuuden selvittämistä varten.

Sen sijaan työajan MATA-vakuutus voidaan myöntää vapaaehtoisena myös alle 18-vuotiaalle henkilölle. Jos maatalousyrittäjätoimintaan osallistuu tällainen henkilö, vakuutushakemuksen tekee hänen puolestaan hänen edunvalvojansa eli yleensä hänen huoltajansa. Vakuutushakemuksen tehneen edunvalvojan (huoltajan) tiedot kirjataan Melan asiakasrekisteriin. Tällaisen henkilön edunvalvonta päättyy 18-vuotispäivää edeltävään päivään.

16.1.3 Edunvalvojamääräys

Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan tarvittaessa määrätä edunvalvoja hoitamaan hänen asioitaan, jos henkilö itse on kykenemätön hoitamaan asioitaan sairaudesta, heikentyneestä terveydentilasta tai muusta vastaavasta syystä johtuen ja henkilöllä on taloudellisia tai muita asioita, joiden hoitoa ei ole järjestetty muilla tavoin.

Edunvalvojamääräys voidaan antaa niin, että siinä

- 1 ei rajoiteta päämiehen omaa toimivaltaa (eli puhevaltaa) lainkaan,
- 2 määrätään, että päämies voi tehdä tiettyjä oikeustoimia ainoastaan yhdessä edunvalvojan kanssa, tai

1.1.2022

- 3 määrätään, ettei päämiehellä ole kelpoisuutta tehdä lainkaan tiettyjä oikeustoimia.

Useimmissa tapauksissa toimintakelpoisuuden rajoitus kohdistuu taloudellisten asioiden hoitamiseen. Tällöin MYEL-vakuutuksen ottaminen ja päättäminen sekä työtulon tarkistaminen sisältyvät tähän rajoitukseen.

Toimintakelpoisuuden rajoitus samoin kuin rajoituksen sisältö ilmenevät Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämästä holhousasioiden rekisteristä.

Jos edunvalvojalla ja päämiehellä on rinnakkainen puhevalta, ja vakuutushakemukselta puuttuu toisen näkemys, se pyydetään erikseen. Jos päämiehen toimintakelpoisuutta on rajoitettu osittain, siten, että hän ei voi itse hoitaa taloudellisia asioitaan, puhevaltaa käyttää edunvalvoja yksin.

Jos toimintakelpoisuuden rajoittaminen ei riitä turvaamaan henkilön etuja, hänet voidaan julistaa vajaavaltaiseksi. Tällöin puhevaltaa hänen asioissaan käyttää edunvalvoja yksin. Vajaavaltaiseksi julistettu on käytännössä harvoin vakuuttamisvelvollinen.

16.2 Kenestä vakuutushakemus tehdään?

Yhdessä työskentelevät Samalla viljelmällä työskentelevien maatilatalouden harjoittajien työtulot ovat kiinteästi riippuvaisia toisistaan. Sama koskee yhdessä toimintaansa harjoittavia kalastajia tai poronhoitajia. Tämän vuoksi maatalousyrittäjätoimintaa yhdessä harjoittavien vakuuttamisvelvollisten on otettava vakuutus yhdessä.

Pääsääntö on, että kaikki vakuuttamisvelvolliset, kuten puoliset ja muut maatalousyrittäjätoimintaan osallistuvat henkilöt, hakevat yhdessä vakuutusta ja allekirjoittavat vakuutushakemuksen tai valtuuttavat jonkun puolestaan hoitamaan vakuuttamisasian. Vakuutushakemuksen henkilökohtaiset tiedot eivät näy muille vakuutuksenottajille.

Jos vakuutettavan allekirjoitusta ei ole vakuutushakemuksella eikä siihen ole myöskään liitetty ao. henkilön antamaa valtakirjaa vakuuttamisasian hoitamiseksi, on vakuutettavaa henkilöä itseään kuultava pääsääntöisesti kirjallisesti,

Asemavaltuus Vakuutushakemuksen tekevä maatalousyrittäjä toimii asemavaltuutuksen nojalla silloin, kun hän on suhteessa vakuutettavaan henkilöön sellaisessa asemassa, että voidaan olettaa toisen antaneen hänen tehtäväkseen selvittää vakuutusasia. Asemavaltuus ei kuitenkaan riitä toisen henkilön vakuuttamisasian hoitamisen perusteeksi vakuutusta vahvistettaessa, vaan kaikkien vakuutuksen hakijoiden on itse allekirjoitettava hakemus tai annettava toiselle henkilölle valtakirja. Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittava varsinainen maatalousyrittäjä voi kuitenkin antaa selvityksen palkkaa saavan maatalousyrittäjän perheenjäsenen vakuuttamiseksi.

1.1.2022

Asemavaltuutuksen perusteella voi hoitaa toisen henkilön vakuutusasiaa joissakin työtulon tarkistamistilanteissa, esimerkiksi silloin kun työtulo tarkistamisesta huolimatta säilyy ennallaan ja sen arvioidaan vastaavan edelleen vakuutetun työpanosta tai jos viljelmän työtuloa muutetaan mutta se jaetaan vakuutettujen kesken kuten aikaisemmin.

Tiedonantovelvollisuus

MYELin mukaan maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan Melalle tiedot MYELin mukaisen maatalousyrittäjätoimintansa alkamisesta.

On mahdollista, että joku muiden maatalousyrittäjien kanssa samaan vakuutukseen kuuluvista ei halua ottaa vakuutusta ja kieltäytyy tekemästä vakuutushakemusta yhdessä muiden vakuutettavien kanssa. Näissä tilanteissa muut vakuutushakemuksen allekirjoittavat henkilöt antavat tiedot myös kieltäytyvästä vakuutettavasta. Mela voi vakuuttaa hänet näiden tietojen ja mahdollisesti muualta hankkimiensa selvitysten perusteella. Häntä on kuitenkin kuultava kirjallisesti ennen asian ratkaisemista ja päätöksen antamista.

Jos henkilö nimenomaan kieltäytyy ottamasta vakuutusta ja antamasta vakuutuksen vahvistamiseen tarvittavia tietoja, tämä on hyvä mainita vakuutushakemuksella. Melan on myös näissä tilanteissa annettava vakuutettavalle mahdollisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista ja vakuuttamis päätöksen antamista.

Rajatapaukset

Vakuutushakemukselle ei merkitä henkilöä, joka selvästi jää MYELin soveltamisalan ulkopuolelle. Sen sijaan MYEL-vakuutukseen hakeutuvan puoliso tai muu maatalousyrittäjän asemassa jatkuvasti työskentelevä on ilmoitettava lomakkeella. Myös tällaisten henkilöiden vakuuttamisvelvollisuus on selvitettävä ja henkilöitä on kuultava. Kun Mela voi tutkia kaikkien vakuuttamisvelvollisuuden jo alkuvaiheessa vältetään myöhemmin tehtäviä mahdollisia takautuvia vakuutuksia ja kukin henkilö saa heti päätöksen siitä kuuluuko hän MYEL:n piiriin vai ei.

16.3 Miten vakuutushakemus tehdään?

Vakuutusasiaa hoidettaessa täytetään yleensä vakuutushakemus. Asiakas voi itse kirjautua sähköiseen asiointipalveluun ja täyttää hakemuksen sitä kautta. Hakemuksen luonnos voidaan täyttää myös Melassa puhelinkeskustelun perusteella, jonka jälkeen se lähetetään vakuutettavan hyväksyttäväksi asiointipalveluun tai postitse allekirjoitettavaksi. MYEL-vakuutuksen voi vahvistaa myös vapaamuotoisen ilmoituksen tai muun selvityksen pohjalta.

Vakuutettava saattaa harjoittaa samanaikaisesti useampia MYEL-toimintoja tai olla mukana useassa eri yrityksessä. Jokainen toiminta ja yritys on ilmoitettava omalla vakuutushakemuksellaan.

16.4 Milloin vakuutushakemus tehdään?

16.4.1 Kuuden kuukauden järjestelyaika

1.1.2022

Maatalousyrittäjä on velvollinen ottamaan MYEL-vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta (MYEL 10 §). Vakuutushakemus on siten toimitettava Melaan ennen järjestelyajan päättymistä. Jos vakuutusta ei oteta tämän ajan kuluessa, Melan on käsiteltävä asia vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntinä katso luku 17.2.

Perheenjäsen

Myös maatilatalouden harjoittajan perheenjäsenen vakuutusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun työtä, josta maksetaan palkkaa, alettiin tehdä. Lähtökohtaisesti on katsottava, että palkan maksusta oli sovittu jo työn alkaessa, jolloin vakuutus alkaa samasta ajankohdasta kuin palkan kohdistuminenkin.

Joskus palkanmaksusta päätetään vasta jälkikäteen, mutta palkka kohdistetaan koko kalenterivuodelle. Kun vakuutusasia hoidetaan tällä tavoin jälkikäteen ja vakuutus alkaa takautuvasti, vakuutettavalla ei ole edellä selostettua kuuden kuukauden järjestelyaikaa vaan asia on hoidettava viipymättä.

16.4.2 Toimintaa harjoitetaan tai työskentely kestää vähintään 4 kuukautta

Maatalousyrittäjätoiminta, joka ei jatku vähintään neljää kuukautta ei kuulu MYELin piiriin. Vuosittain toistuva alle neljän kuukauden maatalousyrittäjätoiminta saattaa kuitenkin tietyissä tilanteissa kuulua MYEL-vakuutukseen, katso tarkemmin 2.3.3.1. Jos on selvää, että toiminta jatkuu alle neljä kuukautta yhdenjaksoisesti eikä tule toistumaan vuosittain peräkkäisinä vuosina, vakuutushakemusta ei tarvitse tehdä.

16.5 Hakemuspäivä

Vakuutushakemusta käsiteltäessä hakemuspäiväksi katsotaan päivä, jolloin vakuutettava on toimittanut Melaan selvityksen, jonka perusteella vakuutusasia käsitellään.

Jos vakuutettava ei ota yhteyttä, vaan vakuuttamista koskeva asia ratkaistaan Melan aloitteesta Melan käytössä olevien tietojen perusteella, hakemuspäivänä käytetään vakuutus päätöksen antamispäivää.

16.6 Vakuutusasian käsittely

Vakuutusasioiden käsittelystä on annettu yksityiskohtaiset ohjeet Melan hallituksen hyväksymässä työ- ja käsittelyjärjestyksessä.

16.7 Vakuutus päätös ja sen sisältö

Päätös

Hallintolaissa (434/2003; HL) säädetään päätöksen antamisesta sekä sen muodosta ja sisällöstä.

Päätös on asiakirja, josta ilmenee, mihin ratkaisuun asiassa on päädytty ja miksi. Päätöksessä otetaan kantaa kaikkiin vaatimuksiin, jotka asian käsittelyn yhteydessä on esitetty. Päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

1.1.2022

Sisältö

Vakuutuksen alkaessa Mela vahvistaa maatalousyrittäjälle vuotuisen työtulon (MYEL 14 §:n 1 mom.). Vakuutettavan henkilökohtainen työtulo ilmoitetaan päätöksen antamisvuoden tasossa myös siinä tapauksessa, että vakuutus alkaa takautuvasti. Päätöksessä ilmoitetaan myös vakuutuksen alkamisajankohta.

Päätöksestä ilmenevät myös hakemuksen tekopäivä tai asian vireilletulopäivä, päätöksen antamispäivä ja postituspäivä. Päätöksen antopäivä on se päivä, jolloin Mela antaa päätöksen. Postituspäivä lasketaan automaattisesti (pätöksen antopäivää seuraava työpäivä). Postituspäivällä on merkitystä valitusajan määräytymisessä.

Päätöksessä todetaan myös päätöksen antamisvuoden palkkeroin, jonka mukaisia päätöksen kaikki euromäärät ovat.

Päätökseltä käyvät ilmi myös työtulojakson vahvistamis- tai tarkistuspäivänä samalta viljelmältä tai yhteisestä toiminnasta vakuutetut muut henkilöt.

Päätöksellä mainitaan erikseen, jos vakuutus on vapaaehtoinen. Pakollisen MYEL-vakuutuksen päätöksellä on samalla tieto myös pakollisesta työtaturma- ja ammattitautivakuutuksesta sekä ryhmähenkivakuutuksesta.

Jos vakuuttamisen edellytyksiä ei ole, annetaan hakijalle päätös siitä, että häntä ei voi MYEL-vakuuttaa.

Henkilökohtainen päätös

Jokaiselle samaan vakuutukseen kuuluvalla vakuutettavalle maatalousyrittäjälle annetaan henkilökohtainen vakuuttamispäätös, joka lähetetään postitse hänen Melalle vakuutushakemuksella ilmoittamaansa osoitteeseen.

Päätös toimitetaan myös mahdolliselle edunvalvojalle, jos hän on hoitanut vakuutettavan vakuutusasiaa.

Vakuutuksen tunnistetiedot

Kun viljelmä tai toiminta tulee ensi kertaa vakuutukseen, annetaan viljelmältä tai toiminnasta vakuutettaville vakuutusnumero, joka kirjoitetaan muotoon 000-000-000.

Kolme ensimmäistä numeroa osoittavat vakuutettavan toiminnan sijaintikunnan. Viisi seuraavaa numeroa muodostuvat juoksevasta numerosarjasta, jota käytetään sitä mukaa kuin kuntaan tulee uusia vakuutuksia. Viimeinen numero on tarkistusmerkki.

Päätöksen perustelut

Päätökselle on aina kirjoitettava tehdyn ratkaisun perustelut. Perusteleminen on erityisen tärkeää, jos päätös poikkeaa siitä, mitä asianosainen on itse esittänyt. Myös hakemuksen mukaiset päätökset perustellaan, mutta näissä tapauksissa perustelut voivat jäädä vähäisemmiksi.

1.1.2022

Päätökset perustellaan yksilöllisesti. Perusteluista tulee ilmetä päätöksen perusteena olevat seikat ja niiden vaikutus ratkaisua tehtäessä, jotta vakuutettu tietää mihin hänen pitäisi kiinnittää huomiota ja mistä asioista hänen pitäisi toimittaa lisäselvityksiä, jos hän haluaa valittaa Melan päätöksestä.

Päätöksen allekirjoitus Melan toiminimi ja sen allekirjoitukset on vakuutus päätöksiin merkitty koneellisesti. Päätöksiä ei tarvitse yksilöllisesti allekirjoittaa (MYEA 4 §). Päätöksessä on hallintolain mukaan mainittava myös sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta päätöksen saanut voi pyytää lisätietoja päätöksestä.

16.8 Päätökseen liitettävä valitusosoitus

Päätökseen liitetään ohjeet siitä, miten päätöksen saajan on meneteltävä, jos hän haluaa hakea päätökseen muutosta. Muutosta voi hakea, vaikka päätös olisi hakemuksen mukainen. Jos päätöksestä ei valiteta valitusajana, Melan päätöksestä tulee lainvoimainen. Muutoksenhakua käsitellään tarkemmin luvussa 18.

Valitusajan jälkeen saapunut vakuutusasiaa koskeva uusi selvitys tai hakemus käsitellään työtulon tarkistamishakemuksena, valituksena, päätöksen poistamista koskevana hakemuksena tai oikaisuasiana sen mukaan kuin hakija on tarkoittanut. Epäselvissä tilanteissa asianomaiselta tiedustellaan, mitä hän on tarkoittanut.

16.9 Päätöksen muut liitteet

Päätöksellä on myös mainittu mahdolliset päätöksen mukana tulevat liitteet. Vapaaehtoisissa MYEL- ja MATA-vakuutuksissa asiakas saa kulloinkin voimassaolevat vakuutusehdot. Alkavissa vakuutuksissa asiakkaalle lähetetään tietoa MYEL-vakuutuksesta. Päättyvän MYEL-vakuutuksen osalta annetaan informaatiota päättymispäätöksen vaikutuksista.

16.10 Eläketurvakeskuksen soveltamispäätös

Melan antamalla vakuuttamispäätöksellä vahvistetaan, kuuluuko hakija ja toiminta MYEL:n piiriin. Lisäksi vakuuttamispäätöksellä vahvistetaan vakuutettavan työtulo ja vakuutuksen alkamisajankohta tai työtulon tarkistamisajankohta.

Hakija voi saada muutakin kautta sitovan ratkaisun siitä, kuuluuko hän MYEL:n piiriin vai ei. Eläketurvakeskus voi antaa päätöksen siitä, onko määrättyyn toimintaan sovellettava MYEL:a (MYEL 9 §). ETK:n päätöksestä voi valittaa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusosoiteeseen. Melan on noudatettava lainvoimaista ETK:n ratkaisua. Työtulon määrän vahvistaa kuitenkin aina Mela. Tämän vuoksi on yksinkertaisinta hakea Melalta vakuuttamispäätöstä ja valittaa tarvittaessa Melan päätöksestä sekä vakuuttamisen että työtulon osalta.

Myös Mela voi pyytää ETK:lta lausuntoa tai edellä tarkoitettua sitovaa ratkaisua vakuuttamisasiassa.

1.1.2022

Jos Mela on lainvoimaisella päätöksellään todennut, että vakuutettu kuuluu MYEL:n piiriin, ei ETK voi ottaa soveltamishakemusta tutkittavaksi. Näin on ainakin silloin, kun on kysymys samasta toiminnasta, josta Mela on antanut ratkaisunsa. Tällöin vakuutetun oikeusturvakeinona on hakea päätöksen poistamista työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta.

Vakuutusoikeus

ETK ei voi ottaa soveltamisasiana käsiteltäväkseen toimintaa, jonka vakuuttaminen on Melan lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu (VakO 17.9.1980: 7776/77/1724).

1.1.2022

17 Vakuutusvalvonta ja vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti

17.1 Vakuutusvalvonta

Melan on valvottava, että maatalousyrittäjät täyttävät vakuuttamisvelvollisuutensa ja että vakuutetut täyttävät MYEL:n mukaiset ilmoittamis- ja vakuuttamisvelvoitteensa (MYEL 12 §:n 1 mom.).

Lain mukaan maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan Melalle tiedot maatalousyrittäjätoimintansa alkamisesta sekä maatalousyrittäjätoimintansa laadussa, laajuudessa tai muodossa taikka työpanoksessa tapahtuvista olennaisista muutoksista. Niin ikään maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Melalle MYELissä tarkoitetun maatalousyrittäjätoiminnan päättymisestä. Melalla on myös oikeus vaatia maatalousyrittäjältä selvitystä edellä mainituista seikoista sekä muista vastaavista seikoista, jotka voivat vaikuttaa MYELin mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen, työeläkevakuutusmaksuun, vakuutuksen hoitoon ja työtuloon. (MYEL 141 §).

Melan tekemän vakuutusvalvonnan tavoitteena on MYELin piiriin kuuluvien maatalousyrittäjien vakuuttaminen oikeasta ajankohdasta oikealla työtulolla. Säännöllisesti tehtävällä valvonnalla voidaan ehkäistä pitkiä takautuvia vakuuttamisia ja vakuutusten päättymisiä. Valvontatavat ja -kriteerit päätetään aina erikseen. Valvonnan tavoitteena on myös huolehtia vakuutusturvan riittävästä kattavuudesta mm. vakuutetun liitännäistoiminnan osalta.

17.1.1 Valvonnassa käytettävät tietolähteet

17.1.1.1 Verotustiedot

Melalla on oikeus saada verottajalta ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä MYEL-järjestelmän toimeenpanossa (MYEL 143 §:n 1 mom. 1 kohta). Mela saa vuosittain maatalouden harjoittajien, metsätalouden harjoittajien sekä kalastuksen toimialakseen merkinneiden ammatinharjoittajien verotustiedot. Verotustietoja käytetään vakuutusten ja etuudensaajien valvonnassa sekä vakuutusratkaisuisissa. Mela voi myös yksittäisen asian ratkaisemiseksi pyytää lisää verotietoja verottajalta.

17.1.1.2 Maataloustukitiedot

Melalla on oikeus saada ruokahallinnon tietovaraston rekisteristä ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä MYEL-järjestelmän toimeenpanossa (MYEL 143 §:n 1 mom. 1 kohta, laki ruokahallinnon tietovarannosta 560/2021 14 §:n 3 mom). Tukitiedoista saadaan tietoa tilan viljelystä. Tietoja käytetään vakuutusten ja etuudensaajien valvonnassa sekä vakuutusratkaisuisissa.

17.1.1.3 Kaupallisen kalastuksen rekisteri

Kalastajien valvontaa varten Mela saa tietoja kaupallisen kalastuksen rekisteristä (MYEL 143 §:n 1 mom. 2 kohta). Kalasaaliin tai niistä jalostettujen kalastustuotteiden

1.1.2022

myynnistä liikevaihtoa saavan henkilön on ilmoitettava kaupallisen kalastuksen rekisteriin.

17.1.1.4 Poroluettelo

Poronhoitajien vakuuttamista Mela valvoo säännönmukaisesti poroluetteloista ilmenevien tietojen perusteella (MYEL 143 §:n 3 mom.). Mela saa poroluettelon Paliskuntain yhdistykseltä. Mela voi myös kysyä yksittäisen poronhoitajan tietoja Paliskuntain yhdistykseltä.

17.1.1.5 Tulorekisteri

Kansalliseen tulorekisteriin ilmoitetaan MYEL-vakuutetuille perheenjäsenille ja yrittäjille maksetut palkat. Melalla on oikeus kysyä yksittäin sekä tehdä valvontaa varten massakysely tulorekisteriin ilmoitetuista palkoista. Muita kuin MYEL-palkaksi ilmoitettuja Melalla ei ole oikeus saada.

17.1.2 Kuuleminen

Jos vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti tai maatalousyrittäjätoiminnan päättymisen tulee ilmi muulla tavalla kuin vakuutetun aloitteesta, on vakuutettavaa kuultava ennen asian ratkaisemista ja päätöksen antamista.

Mela lähettää valvottavalle henkilölle kirjeen, jossa todetaan mahdollinen vakuuttamisvelvollisuus ja varataan hänelle mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä pyydetään tarvittaessa lisäselvityksiä vakuuttamiseen liittyen. Henkilölle on ilmoitettava, millä perusteella katsomme, että hän voisi olla vakuuttamisvelvollinen ja mistä ko. tieto on saatu. Kirjeessä ilmoitetaan määräaika, johon mennessä henkilön tulisi toimittaa mahdollinen lausuntonsa ja vastata hänelle esitettyihin kysymyksiin. Kirjeessä on myös ilmoitettava, että asia voidaan ratkaista, esim. hänet voidaan pakko-vakuuttaa, muualta saatujen tietojen pohjalta, vaikka hän ei vastaisi kysymyksiin määrääjän kuluessa. Henkilölle ilmoitetaan myös, että pakkovakuuttaminen voi johtaa laiminlyöntimaksun korottamiseen.

17.2 Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti

Maatalousyrittäjä on velvollinen ottamaan MYEL-vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta (MYEL 10 §). Vakuuttamisvelvollisuus on laiminlyöty, jos vakuutushakemusta ei ole tehty tämän järjestelyajan loppuun mennessä. Laiminlyönti voi aiheuttaa taloudellisen sanktion vakuutettavalle.

Melan lakisääteinen tehtävä on valvoa, että maatalousyrittäjät täyttävät MYELin mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa (MYEL 12 §:n 1 mom.). Jos maatalousyrittäjä ei Melan asettamassa määrääjässä korjaa laiminlyöntiään, Mela vakuuttaa maatalousyrittäjän MYELin mukaisesti.

17.2.1 MYEL- ja MATA-vakuuttamisen laiminlyöntimaksu

Taustaa

MYEL- ja MATA-lakeihin tehtiin muutos 1.1.2020 lukien vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin seurausten osalta. Koska Mela ei ole viranomainen, se ei enää voi

1.1.2022

määrätä sanktiota vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömisestä. Uutta laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1.1.2020 jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin.

Tämä tarkoittaa, että jos vakuuttamisvelvollinen yritystoiminta tai palkkaa saavan perheenjäsenen työskentely on alkanut 1.7.2019 tai sen jälkeen, Melalla ei ole enää oikeutta määrätä laiminlyöntikorotusta. Laiminlyöntimaksun voi määrätä vain Valtiokonttori Melan hakemuksesta. Laiminlyöntimaksu koskee ainoastaan maatilatalouden harjoittajia, metsätalouden harjoittajia, kalastajia ja poronhoitajia, ei apurahan-saajia.

Laiminlyöntimaksu on vähintään 10 prosenttia ja pakkovakuutusilanteissa vähintään 30 prosenttia laiminlyöntiajan työeläkevakuutus- ja työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksusta. Se voi kuitenkin olla enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläke- ja työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksu. Ryhmähenkivakuutuksesta sitä ei määrätä.

Laiminlyöntiasia tulee käsiteltäväksi, kun vakuutus otetaan yli 6 kuukautta vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta, tehtiin vakuutus asiakkaan aloitteesta tai käsitellään Melan toimesta pakkovakuuttamisena.

Laiminlyöntiasian käsittely

Laiminlyöntimaksuasian käsittelyssä Melassa on kaksi ratkaisuvaihtoehtoa:

- 1) päätetään, että laiminlyöntimaksun määräämistä koskevaa hakemusta Valtiokonttorille ei tehdä, silloin kun laissa säädetyt edellytykset hakemuksen tekemättä jättämiselle täyttyvät.
- 2) asia saatetaan Valtiokonttorille käsiteltäväksi Melan tekemällä hakemuksella (tarkemmin kohdassa.

17.2.1.1 Milloin hakemusta laiminlyöntimaksun määräämiseksi ei lain mukaan tarvitse tehdä

Hakemus voidaan jättää tekemättä, jos:

- 1) laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun suuruus on enintään 316,41 (vuonna 2022). Molempien edellytysten on täytyttävä.
- 2) vakuuttamisvelvollinen on toiminnallaan osoittanut, että hän ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan esimerkiksi, jos
 - hänet on vakuutettu väärän lain mukaan
 - hän on saanut selvästi ja todisteellisesti virheellisiä neuvoja eläkelaitokselta tai Eläketurvakeskukselta ja neuvot ovat perustuneet asian arvioinnissa välttämättömiin tosiseikkoihin
 - hän on järjestänyt itselleen eläketurvan ja siihen liittyvät maksut on hoidettu asianmukaisesti, mutta eläketurvan järjestäminen on jonkin verran myöhästynyt

1.1.2022

- vakuutettava on ottanut MYELin mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen ja toiminta laajenee myöhemmin niin, että se tulee pakollisen vakuutuksen piiriin.

17.2.1.2 Milloin hakemus laiminlyöntimaksun määräämiseksi on mukaan tehtävä

Melan on tehtävä hakemus Valtiokonttorille, kun edellä mainitut edellytykset eivät täyty. Lain esitöiden mukaan hakemus on lisäksi aina tehtävä pakkovakuutustilanteissa tai silloin, jos on tulkinnanvaraista tai epäselvää täyttyvätkö hakemuksen tekemättä jättämistä koskevat edellä mainitut edellytykset.

Laiminlyöntiasian käsittelyssä on kaksi erilaista prosessia riippuen siitä, myötävaikuttaako asiakas vakuutuksen ottamiseen vai joudutaanko tekemään vakuutus päätös kokonaan Melan toimesta eli pakkovakuutus päätös.

17.2.1.3 Päätös laiminlyöntimaksun määräämisestä

Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko maatalousyrittäjä laiminlyönyt MYELin mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan Melalle, joka vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Valtiokonttorin päätöksestä on valitusoikeus siihen liitetyn valitusosoituksen mukaisesti.

17.2.2 MYEL- ja MATA-vakuuttamisen laiminlyönti ennen 1.7.2019

Kun laiminlyönti on alkanut ennen 1.7.2019, laiminlyönnin sanktion määrittää Mela laiminlyöntikorotuksena. Laiminlyönnistä ja sen perusteella määrättävästä laiminlyöntikorotuksesta mainitaan vakuutus päätöksellä ja asiakkaalta on siitä valitusoikeus kuten vakuuttamispäätöksestä normaalistikin.

Laiminlyöntikorotuksen määrä

Lain mukaan Mela voi määrätä vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle maatalousyrittäjälle enintään kaksinkertaiseksi korotetun, kohtuullisena pidettävän työeläkevakuutusmaksun. Korotus on pääsääntöisesti suuruudeltaan 10 % laiminlyöntiajan vakuutusmaksusta.

Korotus määrätään koko laiminlyönnin ajalta. Käytännössä se siis lasketaan vakuutuksen alkamisen ja vakuutushakemuksen tekohetken väliseltä ajalta. Jos vakuutettava ei ole hakenut vakuutusta, käytetään hakemuspäivän asemasta asian vireilletulopäivää.

Laiminlyöntikorotuksesta luopuminen tai sen alentaminen

Korotuksesta voidaan luopua erityisestä syystä. Pelkästään tietämättömyys vakuuttamisvelvollisuudesta ja taloudelliset vaikeudet eivät ole tällaisia erityisiä syitä. Seuraavissa tapauksissa korotusta ei yleensä määrätä tai sen määrää alennetaan:

1.1.2022

- Maatalousyrittäjä on ollut virheellisesti vakuutettuna toisen työeläkelain mukaan.
- Maatalousyrittäjän vakuuttamisvelvollisuus on tulkinnanvarainen, esimerkiksi jos
 - maatalousyrittäjällä on ollut perusteltu syy olettaa, että hänen työskentelynsä oli vakuutettu jonkun muun työeläkelain mukaan
 - maatalousyrittäjätoiminnan alkamisajankohta on tulkinnanvarainen toiminnan vähäisyyden tai sen luonteen vuoksi.
- Maatalousyrittäjällä on vapaaehtoinen MYEL-vakuutus, mutta maatalousyrittäjätoiminta on laajentunut vapaaehtoisen vakuutuksen ottamisen jälkeen niin, että vakuutus olisi tullut muuttua pakolliseksi.
- Eläkejärjestelmän taholta on annettu maatalousyrittäjälle virheellisiä tai puutteellisia tietoja vakuuttamisvelvollisuudesta.

Vertailu MYEL–YEL

MYELissä ja YELissä noudatetaan korotuksen määrän ja korotuksesta luopumisen tai alentamisen osalta samoja periaatteita.

17.3 Vakuuttamisen vanhentuminen ja eläkeoikeuden menetykset

Vanhentuminen

Vakuutusta ei voi ottaa takautuvasti pidemmälle ajalle kuin kulumassa olevalle ja sitä välittömästi edeltäneelle kolmelle kalenterivuodelle (MYEL 10 §:n 2 mom.).

Jos vakuutus tehdään Melan aloitteesta, kuluvalle vuodelle tarkoitetaan sitä vuotta, jona vakuutus päätös annetaan. Jos kuitenkin vakuutushakemus tehdään vakuutetun aloitteesta, pidetään vakuuttamisvuotena hakemuksen saapumisvuotta.

Joskus voi vakuuttamisvelvollisuus päättyä jo ennen vanhentumissäännöksen mukaista vakuutuksen alkamisvuotta. Tällöin vakuutushakemus hylätään kokonaan edellä mainitulla perusteella.

Esimerkki 17.1

Vakuutuksen vanhentumisaika oli laskettava siitä, kun Mela antoi vakuutus päätöksen (VakO 1809/77/276). Kysymys oli pakkovakuutetusta henkilöstä.

Esimerkki 17.2

Vakuutuksen vanhentumisaika oli laskettava vakuutushakemuksen vireilletulovuodesta, kun yrittäjä itse hakeutui vakuutukseen (VakO 10348/78/480).

Vanhentumistapauksessa todetaan päätöksessä, että vakuutusta ei voi MYELin 10 §:n 2 momentin nojalla ottaa takautuvasti pidemmälle ajalle kuin kulumassa olevalle ja kolmelle sitä välittömästi edeltäneelle kalenterivuodelle.

Eläkeoikeuden menetykset

Jos maatalousyrittäjää ei ole voitu vakuuttaa takautuvasti tietyltä ajanjaksolta vanhentumisen vuoksi (vakuutus voidaan vahvistaa vain kulumassa olevalta ja kolmelta tätä edeltävältä kalenterivuodelta), merkitsee se samalla eläkeoikeuden menetystä vastaavalta ajalta (MYEL 10 §:n 2 mom.).

On myös huomattava, että vakuutusta ei voi erityisestä syystä ottaa maatalousyrittäjän kuoleman jälkeen.

1.1.2022

18 Muutoksenhaku Melan antamasta vakuutuspäätöksestä

18.1 Valitus

Melan antamasta MYEL-vakuutuspäätöksestä voi valittaa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja lautakunnan päätöksestä edelleen vakuutusoikeuteen. Melan antamasta MATA-vakuutuspäätöksestä voi valittaa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja edelleen vakuutusoikeuteen. Tässä oppaassa käytetään näistä tahoista yhteisesti nimitystä valitusviranomaisen.

Lisätietoa työeläkeasioiden muutoksenhausta on [Työeläkelakipalvelussa](#).

18.1.1 Valitusosoitus

Päätöksiin liitetään valitusosoitus, joka sisältää selvityksen siitä, mihin, missä ajassa ja kuinka valitus tulee tehdä.

18.1.2 Valitusaika

Valituksen on toimitustavasta riippumatta oltava perillä Melassa ennen sen aukioloajan päättymistä viimeistään kolmantenakymmenentenä (30.) päivänä siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Melan aukioloaika päättyy kello 16.00, uudenvuodenaattona ja kiirastorstaina kello 13.00.

Valittajan katsotaan saavan tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen, jos valituksen yhteydessä ei muuta osoiteta. Käytännössä valitus tulee siis tehdä viimeistään 37 päivän kuluessa päätöksen postittamisesta lukien.

Muutoksenhakulautakunnan päätöksestä on vastaava valitusaika vakuutusoikeuteen.

18.1.3 Valituksen toimittaminen

Valitusosoituksessa on tarkat ohjeet valituksen toimittamisesta. Valituksen voi toimittaa paperisena tai sähköisenä valitusaikana Melaan.

Valitusta voi täydentää valitusajan päättymisen jälkeen lisäselvityksillä.

18.1.4 Valituksen myöhästyminen

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta tai vakuutusoikeus voi myöhästymisestä huolimatta käsitellä valituksen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

18.1.5 Valituskirjelmän sisältö

Valituksen tulee olla kirjallinen. Valituskirjelmässä tulee ilmoittaa:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin muutosta vaaditaan, ja
- muutosvaatimuksen perustelut.

1.1.2022

Valitukseen tulee liittää valituksenalainen päätös ja valitusosoitus.

Valituskirjelmä tulee allekirjoittaa. Jos valittajalla on asiamies, joka allekirjoittaa valituksen, tulee valituskirjelmään oheistaa valtakirja.

Jos valitus on toimitettu sähköisesti, asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Melan internetsivuilla on valituslomake, jota muutoksenhakija voi halutessaan käyttää valituskirjelmänsä pohjana.

18.2 Valitusasian käsittely Melassa

Jos Mela hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin, Mela antaa valittajalle oikaisupäätöksen eikä valitusasiaa toimiteta valitusviranomaiselle. Myös tästä Melan antamasta oikaisupäätöksestä voi valittaa. Oikaisupäätös annetaan valituksenalaisen päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Jos Mela ei voi hyväksyä kaikkia valituskirjelmässä esitettyjä vaatimuksia, valitus siirretään valitusviranomaiselle.

18.2.1 Valituksen siirto valitusviranomaisen käsiteltäväksi

Jos Mela ei oikaise antamaansa päätöstä, Melan on siirrettävä valituskirjelmä muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Mela voi toimittaa valituksen viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää.

Valitusasian siirron yhteydessä Mela toimittaa valitusviranomaiselle lausuntonsa asiassa. Mela ilmoittaa myös valittajalle kirjeellä valituksen siirtämisestä muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Samassa yhteydessä valittajalle lähetetään Melan valituskirjelmän johdosta antama lausunto tiedoksi, ja hänelle varataan tilaisuus antaa oma lausuntonsa asiasta suoraan valitusviranomaiselle 30 päivän määräajassa.

18.3 Valitusviranomaisen päätös

Valitusviranomainen käsittelee valitusasian ja joko hylkää valituksen tai muuttaa Melan antamaa päätöstä.

Valitus voidaan myös jättää tutkimatta esim. myöhästymisen takia tai valitusviranomaisen voi palauttaa asian Melalle uudelleen käsiteltäväksi ottamatta itse asiaan kantaa.

1.1.2022

Jos valitusviranomaisen päätöksestä voi valittaa, päätökseen oheistetaan valitusosoitusta. Jos päätöksestä ei voi valittaa, asiasta mainitaan valitusviranomaisen päätöksessä.

18.4 Päätöksen täytäntöönpano valitusaikana

Melan antamaa vakuutus päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että MYEL-vakuutusmaksuja peritään Melan antaman vakuutus päätöksen mukaisesti, ellei valitusviranomainen ole määrännyt perintää keskeytettäväksi muutoksenhaun ajaksi.

Jos Mela katsoo valituksen osittain aiheelliseksi, Mela antaa väliaikaisen päätöksen käsittelyn ajaksi, jolloin rekistereissä ja maksujen perinnässä käytetään kyseisen päätöksen mukaista vakuutustilannetta.

18.5 Muut muutoksenhakekeinot

Kun valitusaika on kulunut umpeen, vakuutus päätös on tullut lainvoimaiseksi. Tämän jälkeen päätöksen sisältöä voidaan muuttaa ainoastaan, jos kysymyksessä on asiavirheen korjaaminen, kirjoitus- tai laskuvirheen korjaaminen, lainvoimaisen päätöksen poistaminen tai vakuutusoikeuden tekemän päätöksen purkaminen.

18.5.1 Päätösvirheen korjaaminen

Päätösvirhe voidaan korjata joko Melan tai vakuutetun aloitteesta. Päätösvirheen korjaamista koskeva hakemus toimitetaan Melalle.

Asiavirhe

Jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Mela voi poistaa päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen. Mela ei saa muuttaa päätöstään asianosaisen vahingoksi, ellei asianosainen ole suostunut siihen.

Kirjoitus- tai laskuvirhe

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe, Melan on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

18.5.2 Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos Melan antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, työeläkeasioiden tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta voi Melan tai asianosaisen hakemuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Muutoksenhakulautakunnan antamasta päätöksestä voi valittaa vakuutusoikeuteen.

Jos kysymyksessä on muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusoikeuden antama vakuutus päätös, päätöksen poistamista haetaan vakuutusoikeudelta.

1.1.2022

Päätöksen poistaminen edellyttää erityisen painavia syitä, jos on kysymys vakuutus päätöksestä, joka on tullut lainvoimaiseksi yli viisi vuotta sitten.

Päätöksen poistamista koskeva hakemus voidaan toimittaa Melaan, tai suoraan muutoksenhakulautakuntaan (Melan antama päätös) tai vakuutusosoikeuteen (muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosoikeuden antama päätös).

18.6 Oikeudenkäyntimaksu

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta eivät peri valittajalta maksua valitusasian käsittelystä. Valitusasioiden käsittely vakuutusosoikeudessa on yksityiselle muutoksenhakijalle pääsääntöisesti maksutonta. Lisätietoja Melan antamasta päätöksestä tehdyn valituksen käsittelystä saa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta [telk.fi](https://www.telk.fi) ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta [tapaturmalautakunta.fi](https://www.tapaturmalautakunta.fi) sekä muutoksenhakulautakuntien päätöksistä valitettaessa vakuutusosoikeudesta: [vakuutusosoikeus.fi](https://www.vakuutusosoikeus.fi) > [muutoksenhakijalle](https://www.muutoksenhakijalle.fi).